

Kemira Oyj

Tilinpäätös 2008

Kemira Oyj

Porkkalankatu 3
PL 330
00101 Helsinki

Puh. 010 8611
Faksi 010 862 1119
www.kemira.com

Y-tunnus 0109823-0
Kotipaikka Helsinki
ALV rek.

Hallituksen toimintakertomus.....	1
Konsernin tunnusluvut.....	16
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	18
Konsernin tuloslaskelma (IFRS).....	19
Konsernitase (IFRS).....	20
Konsernin rahavirtalaskelma (IFRS).....	21
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista.....	22
Konsernin liitetiedot	
1. Yrityksen perustiedot ja konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	23
2. Segmenttitiedot.....	32
3. Liiketoiminnan muut tuotot.....	34
4. Kulut.....	34
5. Tutkimus- ja kehittämiskulut.....	34
6. Työsuhde-etuudet ja henkilöstömäärä.....	35
7. Osakeperusteiset maksut.....	35
8. Poistot ja arvonalentumiset.....	36
9. Rahoitustuotot ja -kulut.....	37
10. Tuloverot.....	38
11. Osakekohtainen tulos.....	38
12. Aineettomat hyödykkeet.....	39
13. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet.....	40
14. Arvonalentumistestit.....	41
15. Sijoitukset.....	43
16. Vaihto-omaisuus.....	43
17. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin.....	44
18. Saamiset.....	45
19. Lähipiiritapahtumat.....	45
20. Pitkäaikaiset korolliset velat.....	47
21. Laskennalliset verovelat ja -saamiset.....	47
22. Varaukset.....	48
23. Lyhytaikaiset velat.....	48
24. Rahoitusleasingvelat - erääntymisajat.....	48
25. Nettovelat.....	49
26. Eläkevelvoitteet.....	49
27. Rahavirtalaskelman liitetiedot.....	51
28. Liiketoimintojen yhdistäminen.....	52
29. Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat.....	55
30. Johdannaisinstrumentit.....	56
31. Ympäristöriskit ja -vastuut.....	58
32. Rahoitusriskien hallinta.....	59
33. Osakkuusyhtymykset.....	65
34. Yhteisyydet.....	65
35. Muutokset konsernirakenteessa vuonna 2008.....	66
36. Myytävänä olevaksi luokitellut omaisuuserät ja niihin liittyvät erät.....	67
37. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat.....	68
38. Konserniyhtiöt.....	69
Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS).....	71
Emoyhtiön tase (FAS).....	72
Emoyhtiön rahavirtalaskelma (FAS).....	73
Emoyhtiön liitetiedot	
1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet.....	74
2. Liikevaihto.....	75
3. Kulut.....	75
4. Liiketoiminnan muut tuotot.....	75
5. Henkilöstökulut ja henkilöstömäärä.....	76
6. Poistot ja arvonalentumiset.....	76
7. Rahoitustuotot ja -kulut.....	77
8. Satunnaiset erät.....	78
9. Tuloverot.....	78
10. Aineettomat hyödykkeet.....	79
11. Aineelliset hyödykkeet.....	80
12. Sijoitukset.....	80
13. Vaihto-omaisuus.....	81
14. Saamiset.....	81
15. Rahoitusarvopaperit.....	82
16. Oma pääoma.....	82
17. Tilinpäätössiirtojen kertymä.....	83
18. Pakolliset varaukset.....	83
19. Pitkäaikaiset korolliset velat.....	84
20. Lyhytaikainen vieras pääoma.....	85
21. Vakuudet ja vastuusitoumukset.....	86
22. Kemira Oyj:n osakkeet ja osuudet.....	87
Osakkeet ja osakkeenomistajat.....	88
Hallituksen voitonjakoehdotus.....	91
Tilintarkastuskertomus.....	
Tuloskehitys neljännesvuosittain.....	

Hallituksen toimintakertomus 2008

- Liikevaihto vuonna 2008 oli 2 832,7 milj. euroa (2007: 2 810,2 milj. euroa).
- Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli 132,6 milj. euroa (174,6).
- Investointien jälkeiset rahavirrat kasvoivat.
- Tulos/osake oli -0,02 euroa (0,53). Tulos/osake ilman kertaluonteisia eriä oli 0,29 euroa (0,75).
- Hallitus ehdottaa osingoksi 0,25 euroa osakkeelta (0,50).

Avainluvut

Milj. euroa	1–12/2008	1–12/2007
Liikevaihto	2 832,7	2 810,2
Käyttökate	243,3	316,9
Käyttökate, %	8,6	11,3
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä	132,6	174,6
Liikevoitto	74,0	143,1
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, %	4,7	6,2
Liikevoitto, %	2,6	5,1
Rahoitustuotot ja -kulut	-69,5	-51,9
Voitto ennen veroja	1,8	93,3
Voitto ennen veroja, %	0,1	3,3
Tilikauden voitto	1,8	67,5
Tulos/osake, e	-0,02	0,53
Sidottu pääoma*	2 062,8	2 035,8
Sidotun pääoman tuotto, %*	3,5	7,1
Rahavirrat investointien jälkeen	2,7	-149,1
Henkilöstö kauden lopussa	9 405	10 007

* 12 kuukauden liukuva keskiarvo

Taloudellinen tulos 2008

Kemira-konsernin **liikevaihto** vuonna 2008 oli 2 832,7 milj. euroa (2007: 2 810,2 milj. euroa). Myyntihintojen korotukset kasvattivat liikevaihtoa noin 153 milj. eurolla, ja myyntimäärien kasvu noin 11 milj. eurolla. Yritysosotot kasvattivat liikevaihtoa noin 38 milj. euroa ja yritysmyyntit laskivat liikevaihtoa noin 130 milj. euroa. Valuuttakurssien vaikutus laski liikevaihtoa noin 63 milj. euroa. Orgaaninen liikevaihdon kasvu paikallisissa valuutoissa oli 6 %.

Markkina-alueittain liikevaihto jakautui seuraavasti: Eurooppa 67 % (67), Pohjois-Amerikka 22 % (23), Etelä-Amerikka 6 % (4), Aasia 4 % (5), Muut 1 % (1).

Vuoden 2008 **liikevoitto** ilman kertaluonteisia eriä oli 132,6 milj. euroa (174,6). Liikevoiton lasku johtui raaka-aine- ja energiakustannusten merkittävästi korkeammista hinnoista. Muuttuvat kustannukset nousivat vuonna 2008 noin 177 milj. euroa (pois lukien yrityshankintojen, yritysmyyntien ja myyntimäärien muutosten vaikutus). Myyntihintojen korotukset kasvattivat vuoden 2008 liikevoittoa noin 153 milj. eurolla ja suuremmat myyntimäärät noin 2 milj. eurolla. Valuuttakurssien vaikutus laski liikevoittoa noin 8 milj. euroa. Tehdyt yritysosotot kasvattivat liikevoittoa noin 1 milj. euroa. Yritysmyyntit laskivat liikevoittoa noin 1 milj. euroa. Liikevoittoprosentti ilman kertaluonteisia eriä laski 6,2 %:sta 4,7 %:in.

Vuoden 2008 liikevoitto oli 74,0 milj. euroa (143,1) sisältäen kertaluonteisia eriä, joiden nettovaikutus oli -58,6 milj. euroa (-31,5 milj. euroa). Kesäkuussa Kemira julkisti globaalin kustannussäästöohjelman, jonka säästötavoite oli 50 milj. euroa vuosien 2009–2010 aikana, ja joulukuussa Kemira ilmoitti 10 milj. euron lisäsäästöistä kyseisille vuosille. Kustannussäästöihin liittyen Kemira kirjasi kustannuksina vuoden viimeiselle neljännekselle 79,8 milj. euron kertaluonteiset erät. Tammikuussa 2009 Kemiran maaliliiketoiminta ilmoitti omasta 25 milj. euron säästöohjelmastaan vuosille 2009–2010.

Voitto ennen veroja oli 1,8 milj. euroa (93,3) ja tilikauden voitto 1,8 milj. euroa (67,5). Osakekohtainen tulos oli -0,02 euroa (0,53). Osakekohtainen tulos ilman kertaluonteisia eriä oli 0,29 euroa (0,75).

Tilikauden verot olivat 0 milj. euroa (25,8). Tuloslaskelman verot ovat alemmat kuin laskettuna voimassaolevilla verokannoilla, koska tappioita on pystytty hyödyntämään ja tulokseen sisältyy verovapaita myyntivoittoja. Toisaalta käyttöomaisuuden arvonalentumiset nostivat efektiivistä verokantaa.

Vuoden 2007 tilinpäätöksessä Kemiran kasvun arvioitiin jatkuvan maltillisesti vuonna 2008. Liikevoiton ja osakekohtaisen tuloksen ilman kertaluonteisia eriä arvioitiin kasvavan. Vuoden aikana ohjausta tarkennettiin osavuositarkastusten julkistuksien yhteydessä muun muassa raaka-aineiden hintojen ja energiakustannusten epäsuotuisan kehityksen ja heikon Yhdysvaltain dollarin vuoksi.

Kemiran keskipitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet ovat:

- vähintään 5 % orgaaninen kasvu
- liikevoiton osuus liikevaihdosta vähintään 10 %
- rahavirta investointien ja osinkojen jälkeen positiivinen
- sidotun pääoman tuotto (ROCE), %: jatkuva parantaminen, ja
- velkaantumistasen tavoitetaso 40–80 %.

Rahoitus ja rahavirta

Rahoitusasema ja maksuvalmius säilyivät hyvinä.

Liiketoiminnan rahavirrat vuonna 2008 olivat 90,2 milj. euroa (172,1). Investointien nettorahavirrat olivat -87,5 milj. euroa (-321,2), josta yrityshankintojen osuus oli -180,8 milj. euroa (-66,6). Rahavirrat investointien jälkeen olivat 2,7 milj. euroa (-149,1). Laajennus- ja parannusinvestointien vaikutus rahavirtaan oli -124,4 milj. euroa (-188,8). Käyttöpääoman osuus liikevaihdosta oli 14,9 %:a (15,2 %). Kemira Oyj:n osakkeenomistajille maksettiin osinkoja 60,6 milj. euroa (58,2).

Konsernin nettovelka oli vuoden lopussa 1 049,1 milj. euroa (1 003,4 milj. euroa). Valuuttakurssit kasvattivat nettovelkaa noin 16 milj. euroa, kevään 2008 osinkojen maksu noin 64 milj. euroa, yritysostot noin 40 milj. euroa ja paperi- ja massakemikaalien sekä maaliliiketoiminnan liiketoimintojen heikentyneet rahavirrat varsinkin vuoden viimeisellä neljänneksellä noin 46 milj. euroa. Titaanidioksidiyhteisyrityksen perustaminen Rockwood Holding Inc.:n kanssa elokuun lopussa paransi konsernin rahavirtaa noin 96 milj. eurolla ja pienensi nettovelkaa noin 120 milj. eurolla mukaan lukien yhteisyritykseen siirtynyt takaisinlainaus eläkesäätiöltä.

Korollisten velkojen määrä oli 1 168,5 milj. euroa (1 056,1). Kiinteäkorkoisten lainojen osuus korollisten nettolainojen kokonaissummasta oli 47 %. Konsernin korollisten velkojen keskimääräinen korko oli 5,6 % (5,2). Konsernin korollisen lainasalkun duraatio oli vuoden lopussa 17 kuukautta (31.12.2007: 13 kuukautta).

Vuonna 2012 erääntyvästä 750 milj. euron valmiusluotosta oli vuoden lopussa käyttämättä 354,5 milj. euroa ja yritystodistusmarkkinoilta rahaa oli nostettu 116,2 milj. euroa. Rahavarat 31.12.2008 olivat 119,4 milj. euroa. Konsernilla ei ole nykyrakenteella vuosina 2009-2010 merkittäviä uudelleenrahoitustarpeita nykyisten lainajärjestelyiden kattaessa rahoitustarpeet.

Omavaraisuusaste oli vuoden lopussa 34 % (31.12.2007: 39 %). Velkaantuneisuus oli 107 % (31.12.2007: 92 %). Omaa pääomaa heikensi merkittävästi keskeisten valuuttakurssien aiheuttamat muuntoerot (vaikutus noin 74 milj. euroa) ja joulukuussa ilmoitetut kertaluonteiset kulut (vaikutus noin 60 milj. euroa). Tämä näkyy heikentävästi sekä omavaraisuusasteessa että velkaantuneisuudessa.

Konsernin nettorahoituskulut olivat 69,5 milj. euroa (51,9). Valuuttakurssitappiot kasvoivat 9,4 milj. euroa. Tästä merkittävimmät tappiot liittyvät Ukrainan tytäryhtiön USD-määräiseen lainaan (tappio 3,1 milj. euroa) ja Brasilian tytäryhtiön lainajärjestelyyn (tappio 3,1 milj. euroa). Kasvua selittää myös vuoden 2008 korkeampi velkataso sekä korkeampi markkinakorkotaso verrattuna vuoteen 2007.

Maaliskuussa Kemira ja Pohjoismaiden Investointipankki (NIB) allekirjoittivat 10 vuoden kahdenvälisen 60 milj. Yhdysvaltojen dollarin luoton. Kesäkuussa Kemira allekirjoitti Euroopan Investointipankin (EIB) kanssa 100 milj. euron kahdenvälisen 12 vuoden tuotekehityslainan. Lisäksi vuoden viimeisen neljänneksen aikana yhtiö teki 10 vuoden TyEL-takaisinlainausjärjestelyä 57 milj. euron arvosta.

Konsernin merkittävin valuuttariski syntyy Ruotsista euroalueelle tapahtuvasta viennistä. Vuoden lopussa SEK-määräinen valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan 31 milj. euroa, ja keskimäärin valuuttavirtariskistä oli suojattu 88 %. Lisäksi yhtiö altistuu dollaririskille muunnettaessa USD-määräisiä eriä euroiksi tilinpäätöksessä. Nykyisellä konsernirakenteella yhtiöllä ei ole merkittävää USD-määräistä valuuttavirtariskiä. Lisäksi konserni altistuu Suomesta Venäjälle tapahtuvalle noin 10 milj. euron vuotuiselle viennille. Muunnettaessa RUB-määräisiä eriä euroiksi 10 % ruplan heikkeneminen pienentää konsernin liikevoittoa noin 1,5 milj. eurolla.

Investoinnit

Vuoden 2008 bruttoinvestoinnit ilman yritysostoja olivat 161,0 milj. euroa (254,4). Suurimmat investoinnit olivat SAP ERP -toiminnanohjausjärjestelmä, 18,7 milj. euroa; Oulun muurahaishappotehtaan laajennus, 10,9 milj. euroa; ja maaliliiketoiminnan uusi logistiikka- ja palvelukeskus Moskovon lähellä, 9,2 milj. euroa. Laajennusinvestoinnit olivat noin 41 % investoinneista ilman yritysostoja, parannusinvestoinnit noin 36 % ja ylläpitoinvestoinnit noin 23 %.

Konsernin poistot ja arvonalentumiset olivat 169,4 milj. euroa (173,8), johon sisältyy kertaluonteisia arvonalennuksia 38,6 milj. euroa (37,9).

Rahavirta omaisuuksien myynneistä oli 254,3 milj. euroa (0,2 milj. euroa negatiivinen). Rahavirta yritysostoista oli -180,8 milj. euroa (-66,6). Luvut sisältävät syyskuun alussa toimintansa aloittaneen titaanidioksidiyhteisyrityksen perustamisen. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 87,5 milj. euroa (321,2).

Strategia ja uudelleenorganisointi

Kesäkuussa 2008 Kemira julkisti uuden strategian, jonka mukaan Kemira keskittyy vesi- ja kuituliiketoimintaan. Ensimmäisessä vaiheessa yhtiö keskittyy kannattavuuteen, rahavirtaan ja taseen parantamiseen. Toisen vaiheen tavoitteena on voimakas kasvu.

Kemira on organisoitu strategiansa mukaisesti uudella tavalla:

- Kemiran liiketoiminta on jaettu kolmeen asiakaskeikkeeseen ja tulosvastuulliseen segmenttiin. Yhteinen tekijä näissä on vesiteknologia. **Paper** keskittyy palvelemaan massa- ja paperiteollisuuden asiakassegmenttejä, **Water** palvelee kunnallisen ja teollisen vedenpuhdistuksen asiakassegmenttejä ja **Oil & Mining** kehittää liiketoimintaa öljy-, kaasu- ja kaivosteollisuuden kasvavilla sovellusalueilla.
- Kemira on jaettu neljään maantieteelliseen alueeseen: Pohjois-Amerikka, Etelä-Amerikka, Aasian ja Tyynenmeren alue (APAC) sekä Eurooppa (EMEA). Maantieteelliset alueet ovat vastuussa yhteisen kustannustehokkaan infrastruktuurin rakentamisesta liiketoiminnoille. Lisäksi Etelä-Amerikassa sekä Aasian ja Tyynenmeren alueella maantieteelliset organisaatiot ovat vastuussa strategian toteutuksesta ja uusien markkinoiden kehittämisestä.
- Funktiot organisoidaan globaalisti, ja ne tarjoavat palvelujaan kaikille Kemiran liiketoiminnoille.

Uusi organisaatio tuli voimaan 1.10.2008. Tavoitteena on turvata kannattavuuden parantaminen ja kasvu kehittämällä liiketoimintaa kannattavimmissa asiakassegmenteissä ja sovelluksissa perustuen Kemirassa olemassa olevaan osaamiseen ja resursseihin. Taloudellinen raportointi uuden rakenteen mukaan aloitetaan vuoden 2009 alusta. Keskeinen osa rakennemuutosta on yhteisten toimintatapojen ja liiketoimintaprosessien luominen maailmanlaajuisesti.

Strategian julkistamisen yhteydessä Kemira kertoi tähtäävänsä Coatings-liiketoiminta-alueensa eli Tikkurilan eriyttämiseen listaamalla se NASDAQ OMX Helsinki Oy:hyn vuoden 2009 alkupuolella. Listauksella tavoitellaan koko Kemiran osakasarvon nousua, ja Kemira keskittyy vedenkäsittelyyn. Pääoma-, velka- ja maalimarkkinoiden heikennyttä listaamista on päätetty lykätä, ja tavoitteena on listata Tikkurila markkinatilanteen sen salliessa.

Kemira Specialty -liiketoiminta-alue järjestettiin uudelleen. Syyskuun alussa aloitti toimintansa Rockwood Holdings Inc:n kanssa perustettu yhteisyritys, johon liitettiin sekä Kemiran että Rockwoodin titaanidioksidiliiketoiminta sekä Rockwoodin funktionaalisten lisäaineiden liiketoiminta. Kemira jatkaa ChemSolutions-liiketoiminnan kehittämistä erillisenä yksikkönä varmistaen sen kannattavuuden ja kassavirran maksimoinnin. Natriumperkarbonaattiliiketoiminta liitettiin osaksi Paper-liiketoimintaa.

Strategian julkistamisen yhteydessä Kemira julkisti globaalin kustannussäästöohjelman, jonka säästötavoite oli 50 milj. euroa vuosien 2009–2010 aikana, ja joulukuussa Kemira ilmoitti 10 milj. euron lisäsäästöistä kyseisille vuosille, pois lukien Kemira Coatings. Kustannussäästöihin liittyen Kemira kirjasi vuoden viimeiselle neljännekselle 79,8 milj. euron kertaluonteiset erät. Säästöt toteutetaan koko konsernissa muun muassa konsernirakennetta, organisaatiota ja toimintamalleja muuttamalla. Suunnitellun säästöohjelman mukaisesti myös henkilöstöä saatetaan vähentää noin 1000 henkilöllä maailmanlaajuisesti, mukaan lukien mahdolliset yritysmuutokset. Maailmanlaajuisen toimintojen virtaviivaistaminen tarkoittaa esimerkiksi tuotantopaikkojen, tutkimus- ja kehityslaitosten ja varastoverkoston yhdistelyä. Suomessa viidellä paikkakunnalla käydyt toimipaikkakohtaiset yhteistoimintaneuvottelut saatiin päätökseen 8.10.2008. Organisaation muutos- ja säästöohjelma johtaa 298 henkilön nettovähennykseen Suomen toimipaikoilla.

Tammikuussa 2009 Kemiran maaliliiketoiminta ilmoitti omaksi säästötavoitteekseen 25 milj. euroa vuosina 2009–2010.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

Kemiran lähiajan merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät liittyvät yleiseen talouskehitykseen ja sen vaikutukseen Kemiran tuotteiden kysyntään, erityisesti paperi- ja sellukemikaaleissa sekä maaliliiketoiminnassa.

Sähkön ja öljyn maailmanmarkkinahintojen voimakkaat muutokset heijastuvat Kemiran tulokseen raaka-aineiden hintojen kautta.

Valuuttakurssimuutokset Kemiralle keskeisissä valuutoissa saattavat vaikuttaa konsernin taloudellisiin lukuihin.

Yksityiskohtainen selvitys Kemiran riskienhallinnan periaatteista ja organisoinnista on luettavissa yhtiön internetsivuilla osoitteessa www.kemira.fi. Selvitys rahoitusriskeistä julkaistaan vuoden 2008 tilinpäätöksen

liitetiedoissa. Toteutuneita ympäristö- ja vahinkoriskejä selvitetään huhtikuussa julkaistavassa Kemiran ympäristöraportissa.

Tutkimus ja tuotekehitys

Tutkimukseen ja tuotekehitykseen käytettiin 71,1 milj. euroa (65,9 milj. euroa) eli 3 % liikevaihdosta (2 %). Vuoden lopussa henkilökuntaa oli 10 maassa yhteensä 520. Henkilöstöstä 62 % työskenteli Suomessa.

Tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan tavoitteena on tukea Kemiran kasvua sekä tehostaa asiakkaiden tuotantoprosesseja ja lopputuotteiden laatua. Vedenkäsittely, erityisesti veteen liittyvät ympäristösäännökset ja tavoite veden käyttötehokkuudesta, yhdistävät kaikkia Kemiran asiakassegmenttejä. Peruskomponenttien kuten orgaanisten saostuskemikaalien ja flokkulanttipolymeerien tueksi Kemira vahvistaa osaamistaan ja tuotevalikoimaansa eteenkin vesiteknisten ratkaisujen osalta, jotta asiakkaille voidaan tarjota laajempia ratkaisuja sekä sisäisten vesikiertojen hallintaan että jätevesien käsittelyyn. Kemira on myös voimakkaasti mukana kehittämässä ratkaisuja jotka vähentävät ympäristön kuormitusta. Tuotekehityshankkeet keskittyvät myös osaratkaisuihin, kuten jäteveden desinfiointiin, hajunpoistoon ja veden kitkaa vähentäviin polymeereihin öljyn talteenotossa. Samalla kehitetään jäteveden lietteen käsittelyä ja menetelmiä, jotka tehostavat biokaasujen tuotantoa.

Vuoden aikana Kemira päätti tutkimus- ja tuotekehitystoimintansa keskittämisestä viiteen keskukseseen aiemman 17 keskuksen sijasta. Keskukset palvelevat asiakaskuntaa Pohjois-Amerikassa, Pohjois-Euroopassa, Manner-Euroopassa ja Aasiassa. Viides keskus perustetaan vuoden 2010 aikana Etelä-Amerikkaan. Uusi T&K-verkosto keskittyy liiketoimintastrategian mukaisesti uusien innovatiivisten teknologioiden ja tuotteiden kehittämiseen ja kaupallistamiseen niin globaalien kuin paikallistenkin asiakkaiden tarpeisiin. Tuotteita ja ratkaisuja tarjotaan juoma- ja jäteveden käsittelyyn, sellu- ja paperiteollisuuteen sekä öljy- ja kaivosteollisuuteen.

Osana tutkimustoiminnan rakennemuutosta Kemira päätti perustaa uuden tutkimus- ja kehityskeskuksen Yhdysvaltoihin Atlantaan. Keskus sijoitetaan Atlantan teknologiapuistossa toimivan Georgian teknillisen yliopiston yhteyteen ja siihen siirtyvät Kemiran kaikki Pohjois-Amerikan tutkimus- ja kehitystoiminnot. Keskus aloittaa toimintansa kesällä 2009. Kemiran Aasian teknologiakeskus vihittiin käyttöön Shanghaissa huhtikuussa.

Kesäkuussa Kemira Oyj ja Euroopan Investointipankki (EIB) allekirjoittivat 100 milj. euron 12 vuoden tuotekehityslainan. EIB myönsi lainan tukeakseen Kemiran tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoimia vuosina 2008–2011.

Ympäristö ja turvallisuus

Suurin osa Kemiran liiketoiminnasta on kemianteollisuutta, jonka tuotteita ja toimintaa säätelevät lukuisat kansainväliset sopimukset sekä alueellinen ja kansallinen lainsäädäntö eri puolilla maailmaa. Konserni käsittelee ympäristövastuita ja -riskejä tilinpäätöksessään IFRS-säännösten mukaisesti. Kemiran liiketapaperiaatteet sisältävät ympäristöä, terveyttä ja turvallisuutta koskevat ajanmukaiset ohjeet, joihin lainmukaisuus sisältyy vähimmäisvaatimuksena. Johdon tiedossa ei ole konsernin kannalta merkittäviä ympäristö- ja turvallisuuslupien vastaisia tilanteita.

Vuoden 2008 aikana investoinnit ympäristönsuojeluun toimipaikoilla olivat 7,2 milj. euroa (30,2) ja käyttökustannukset 30,0 milj. euroa (39,1). Muutos johtui pääosin titaanidioksidiliiketoiminnan siirtymisestä perustettuun yhteisyritykseen, joka aloitti toimintansa syyskuun alussa. Merkittäviä ympäristöhankkeita ei ollut käynnissä tai suunnitteilla.

Varaukset ympäristön kunnostustoimenpiteisiin olivat 19,4 milj. euroa (13,6). Varaukset liittyivät lähinnä kaatopaikkojen sulkemiseen ja saastuneen maaperän puhdistushankkeisiin. Varausten nousu johtui pääasiassa mainitun titaanidioksidiliiketoiminnan yritysjärjestelyn yhteydessä sovitusta osapuolten suljettujen läjitysalueiden vastuujaosta ja kunnostushankkeen käynnistymisestä Porissa. Muut toteutuneet yritysostot ja -myynnit eivät muuttaneet konsernin ympäristövastuita merkittävästi. Johdon tiedossa ei ole aiempaan toimintaan liittyviä ympäristövastuutapauksia, joilla olisi merkittävä vaikutus Kemiran taloudelliseen asemaan.

EU:n uuden kemikaalilainsäädännön (REACH) toimeenpano eteni Kemirassa suunnitellusti. Lainsäädännön edellyttämä niin kutsuttu esirekisteröinti saatiin päätökseen. Kemira teki noin 3000 esirekisteröintiä hieman yli 400 maahantuodulle ja/tai valmistetulle aineelle. Lupamenettelyn piiriin ehdotettuja aineita ei ole käytössä Kemiran tuotteissa. REACH-säädösten toimeenpanolla ei odoteta olevan merkittäviä vaikutuksia konsernin kilpailukykyyn.

Työtapaturmat vähenivät selvästi edellisvuodesta 4,4 tapaturmaan miljoonaa työtuntia kohti (6,5), mikä on paras konsernin saavuttama taso toistaiseksi. Merkittäviä ympäristö- tai henkilövahinkoja ei sattunut vuonna 2008.

Konsernin ympäristö- ja turvallisuusorganisaatio uudistettiin osana yhtiön rakennemuutosta. Sertifioitujen hallintajärjestelmien laajentamiseen ja toiminnan jatkuvaan parantamiseen asetettiin konserninlaajuiset ja alueelliset tavoitteet.

Kemira julkaisee vuosittain ympäristöraportin, jonka kolmas osapuoli varmentaa. Raportti laaditaan IFRS-säännösten ja Euroopan kemianteollisuuden keskusjärjestön CEFIC:in ohjeiden mukaisesti. Raportti käsittelee muun muassa Kemiran kannalta tärkeitä päästöjä, jätteitä, ympäristökustannuksia, turvallisuutta ja tuoteturvallisuutta sekä luonnonvarojen kulutusta.

Henkilöstö

Kemira-konsernin palveluksessa oli vuoden lopussa 9 405 henkeä (31.12.2007: 10 007). Keskimäärin konsernin palveluksessa oli vuoden aikana 9 954 henkeä (10 008). Osana kustannussäästöohjelmaa Kemira vähensi henkilöstöä lähinnä Suomessa, Ruotsissa, Yhdysvalloissa, Kiinassa, Saksassa ja Ranskassa. Työpaikkansa menettäneitä tuettiin paikallisten hyvien käytäntöjen mukaisin toimenpitein.

Vuoden päättyessä henkilöstöstä työskenteli Suomessa 2 137 (2 885), muualla EMEA:ssa 4 940 (4 930), Pohjois-Amerikassa 1 420 (1 483), Etelä-Amerikassa 425 (226) sekä Aasian ja Tyynenmeren alueella 483 (483). Henkilöstön määrä laski Suomessa johtuen ennen kaikkea titaanidioksiliiketoiminnan yhteisyrityksen perustamisesta. Kemira Pulp&Paper -liiketoiminta-alueen palveluksessa oli 2 378 henkilöä (keskimäärin 2 315), Kemira Waterin 2 311 (2 189), Kemira Specialtyn 758 (1 066), Kemira Coatingsin 4 027 (3 883) ja yhteisissä toiminnoissa 500 (555) henkilöä. Osa-aikaisen henkilöstön määrä oli 4 % (4).

Vuonna 2008 maksettujen palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma oli 354,6 milj. euroa (360,4). Palkitseminen Kemirassa perustuu suoritukseen, sisäiseen oikeudenmukaisuuteen ja ulkoiseen kilpailukykyyn. Periaatteiden toteutuminen varmistetaan tehtävien yhtenäisten vaatimusarviointien avulla. Arvioinnit tarkistettiin vuoden 2008 lopussa vastaamaan uuden organisaation mukaisia vastuita. Peruspalkkaa täydentävät tuloksiin sidotut palkkiojärjestelmät, joiden piirissä on suuri osa Kemiran henkilöstöstä.

Vuosittain tehtävä koko konsernin kattava henkilöstökysely on tärkeä osallistumisen kanava ja johtamisen työkalu. Koska Kemiran uuden organisaation rakentaminen oli vuoden 2008 aikana vielä kesken, henkilöstökysely siirrettiin vuoden 2009 alkuun.

Kemiran tasa-arvoperiaatteet on määritelty konsernin liiketapaperiaateissa. Kemira noudattaa periaatetta, jonka mukaan kaikkia kohdellaan tasavertaisesti työnsaannissa ja työskentelyolosuhteissa rodusta, sukupuolesta, uskonnosta, poliittisista mielipiteistä tai kansallisesta tai yhteiskunnallisesta alkuperästä riippumatta. Kemiran tavoitteena on edistää naisten ja miesten tasapuolista hakeutumista avoimna oleviin tehtäviin, tasapuolisia mahdollisuuksia kehittymiseen ja uralla etenemiseen, tasapuolista sijoittumista organisaation eri tasoille ja samanarvoisuutta palkkauksessa ja muissa työsuhteen ehdoissa. Kemiran henkilöstöstä naisia oli vuoden 2008 lopussa 29 % (29 %) ja miehiä 71 % (71 %).

Liiketoiminta-alueet

Kemira Pulp&Paper

Kemira Pulp&Paper – johtava massa- ja paperikemian asiantuntija. Kemira Pulp&Paperin energia- ja kustannustehokkaat ratkaisut kattavat massa- ja paperiteollisuuden arvoketjun massasta paperin päälylystämiseen.

Milj. euroa	2008	2007
Liikevaihto	1 057,7	1 043,0
Käyttökate	74,5	133,7
Käyttökate, %	7,0	12,8
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä	50,4	79,8
Liikevoitto	2,2	68,2
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, %	4,8	7,6
Liikevoitto, %	0,2	6,5
Sidottu pääoma*	824,2	833,6
Sidotun pääoman tuotto, %	0,3	8,2
Investoinnit ilman yritysostoja	40,6	78,4
Rahavirrat investointien jälkeen	32,4	-24,3
Henkilöstö kauden lopussa	2 349	2 351

* 12 kuukauden liukuva keskiarvo

Vuonna 2008 Kemira Pulp&Paperin liikevaihto oli 1 057,7 milj. euroa (1 043,0). Orgaaninen kasvu paikallisissa valuutoissa oli 5 %. Yritysmyynnit laskivat liikevaihtoa noin 10 milj. euroa. Valuuttakurssien vaikutus laski liikevaihtoa noin 25 milj. euroa. Massakemikaalien kysyntä säilyi kohtuullisen hyvänä, tosin laskien hieman vuoden loppua kohden asiakkaiden tuotantoseisokkien vuoksi. Paperikemikaalien kilpailutilanne oli erityisen haasteellinen asiakkaiden sulkiessa tuotantokapasiteettiaan kypsillä markkinoilla Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Vuoden 2008 liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli 50,4 milj. euroa (79,8). Kannattavuuden lasku johtui pääasiassa nousseista raaka-aine-, energia- ja rahtikustannuksista. Muuttuvat kustannukset nousivat noin 59 milj. euroa verrattuna vuoteen 2007. Raaka-aineiden hintojen nousu näkyi erityisesti paperikemikaalien kannattavuudessa. Saavutetut myyntihintojen nousut eivät täysimittaisesti kompensoineet raaka-aineiden korkeiden hintojen ja energiakustannusten vaikutusta. Myyntihintojen nousulla oli noin 33 milj. euron vaikutus liikevoittoon.

Kemira Pulp&Paperin raportoitu liikevoitto oli 2,2 milj. euroa (68,2) sisältäen kertaluonteisia eriä, joiden nettovaikutus oli -48,2 milj. euroa (-11,6). Kertaluonteiset erät liittyvät pääosin konsernin säästöohjelmaan ja uudelleenjärjestelyihin, ja toimenpiteet parantavat Kemiran paperi- ja massakemikaaliliiketoiminnan kannattavuutta lähitulevaisuudessa. Kemira on sulkenut kuusi tuotantolaitostaan Pohjois-Amerikan kypsillä paperikemian markkinoilla viime vuosien aikana, ja seitsemäs suljetaan kuluvana vuonna. Asiakastoimitukset hoidetaan muista Yhdysvaltain ja Kanadan yksiköistä. Vuonna 2008 päätettiin myös sulkea Vaasan AKD-vahan tuotantolinjan osana tehostamistoimenpiteitä.

Tammikuussa Kemira perusti uuden yhtiön Indonesiaan, joka on massa- ja paperintuotannon kasvualueita. PT Kemira Indonesia tarjoaa massa- ja paperikemian ratkaisuja ja tuotteita asiakkailleen Kaakkois-Aasiassa.

Huhtikuussa Kemira allekirjoitti kaksivuotisen rikkihapon toimitussopimuksen Talvivaara Projekti Oy:n kanssa. Kemiran kemikaalitoimitukset Sotkamon Talvivaaran kaivokselle alkoivat vuoden 2008 viimeisellä neljänneksellä. Kaivos tulee tuottamaan nikkeliä, sinkkiä ja kuparia. Tuotantoprosessissa rikkihappoa käytetään metallien liuotusta katalysoivan bakteeriliuoksen happamuuden säätöön.

Kemiran projektoima klooridioksidin tuotanto Celulosa Argentinan Capitan Bermudezin sellutehtaalla käynnistyi heinäkuun alussa, jolloin tehdas siirtyi klooridioksidivalkaisuun. Kemira toimittaa tehtaalle klooridioksidin valmistukseen tarvittavien kemikaalien lisäksi myös vetyperoksidia ja osallistuu aktiivisesti tehtaan valkaisu prosessin kehittämiseen.

Euroopan komissio määräsi kesäkuussa 10,15 milj. euron sakon Finnish Chemicals Oy:lle natriumkloraattiliiketoimintaan liittyneistä kilpailulainsäädännön rikkomuksista vuosina 1994–2000. Kemira Oyj osti Finnish Chemicalsin vuonna 2005. Komission määräämä sakko ei vaikuta Kemiran rahavirtaan.

Heinäkuussa Kemira sopi sellu- ja valkaisukemikaalien toimituksista vuosina 2008–2010 Mondin tehtaille Syktyvkariin Venäjälle.

Tammikuussa 2009 Kemira ja kiinalainen Tiancheng Ltd. perustivat yhteisyrityksen Kemira-Tiancheng Chemicals (Yanzhou) Co., Ltd:n tuottamaan AKD-vahaa ja siitä valmistettavia liima-aineita kartonki- ja paperiteollisuudelle. Kemira omistaa yhtiöstä 51 prosenttia ja Tiancheng 49 prosenttia.

Tammikuussa 2008 Jyrki Mäki-Kala aloitti Kemira Pulp&Paper -liiketoiminta-alueen johtajana Harri Kermisen siirryttyä Kemira Oyj:n toimitusjohtajaksi. Liiketoiminta-alueen johtajana aloitti Petri Helsky 1.10.2008 Jyrki Mäki-Kalan siirryttyä Kemira Oyj:n CFO:ksi.

Kemira Water

Kemira Water – johtava yhdyskunta- ja teollisuusjäteveden sekä prosessiveden ja juomaveden käsittelyn asiantuntija. Kemira Water tarjoaa palveluja, tuotteita ja laitteita kunnalliseen ja teolliseen vedenpuhdistukseen.

Milj. euroa	2008	2007
Liikevaihto	760,0	686,4
Käyttökate	53,9	78,8
Käyttökate, %	7,1	11,5
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä	28,7	46,7
Liikevoitto	10,9	43,6
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, %	3,8	6,8
Liikevoitto, %	1,4	6,4
Sidottu pääoma*	440,6	409,4
Sidotun pääoman tuotto, %	2,5	10,9
Investoinnit ilman yritysostoja	30,9	51,0
Rahavirrat investointien jälkeen	-31,0	-65,8
Henkilöstö kauden lopussa	2 406	2 319

* 12 kuukauden liukuva keskiarvo

Kemira Waterin liikevaihto vuonna 2008 nousi 11 % ja oli 760,0 milj. euroa (686,4). Kasvu johtui erityisesti hinnankorotuksista, joita tehtiin raaka-aineiden korkeiden hintojen vuoksi. Vuoden loppua kohden oli nähtävissä kysynnän hiipumista teollisen vedenkäsittelyn puolella. Valuuttakurssien vaikutus laski liikevaihtoa noin 21 milj. euroa. Yrityssostot lisäsivät myyntiä noin 31 milj. euroa.

Raaka-aineiden hinnat ja kuljetuskustannukset olivat korkealla tasolla, ja ne heikensivät kannattavuutta saavutetuista myyntihintojen korotuksista huolimatta. Vuoden 2008 liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli 28,7 milj. euroa (46,7). Muuttuvat kustannukset nousivat noin 76 milj. euroa verrattuna vuoteen 2007. Myyntihintojen korotukset kasvattivat liikevoittoa noin 69 milj. eurolla ja myyntimäärien lasku pienensi sitä noin 2 milj. eurolla. Yrityssostot nostivat liikevoittoa noin 2 milj. euroa. Raportoitu liikevoitto oli 10,9 milj. euroa (43,6) sisältäen kertaluonteisia eriä, joiden nettovaikutus oli -17,8 milj. euroa (-3,1). Kertaluonteiset erät liittyvät pääosin konsernin säästöohjelmaan ja uudelleenjärjestelyihin, ja toimenpiteet parantavat Kemiran vesikemikaaliliiketoiminnan kannattavuutta lähitulevaisuudessa.

Huhtikuussa Kemira ilmoitti lisäävänsä vesikemikaalituotantokapasiteettiaan keskisessä Kiinassa Chongqingissa investoimalla uuteen tuotantolinjaan kiinteän polyalumiinikloridin valmistamiseksi. Investointia ei toteuteta johtuen haasteellisesta markkinatilanteesta.

Elokuussa Kemira ilmoitti käynnistäneensä selvitystyön tytäryhtiönsä Galvatek Oy:n omistusvaihtoehtoista. Selvitystyön tuloksena päätettiin, että yhtiö myydään myöhemmin markkinatilanteen sen salliessa. Pinta- ja vedenkäsittelylaitosten suunnitteluun ja projektipalveluihin sekä kunnossapitopalveluihin keskittyneen Galvatekin liikevaihto oli noin 5,9 milj. euroa vuonna 2008.

Syyskuussa Kemira ilmoitti aikomuksestaan ostaa Shandongin provinssissa Kiinassa toimivan vesikemikaaliyrityksen.

Marraskuussa vahvistui brasilialaisen vesikemikaaliyhtiö Nheel Química Ltda:n osto. Kauppa lujitti Kemiran asemaa Latinalaisen Amerikan suurimmilla ja nopeimmin kasvavilla vedenkäsittelymarkkinoilla Brasiliassa. Kaupan myötä Kemirasta tuli Brasilian markkinoiden suurin vedenkäsittelyssä käytettävien rautasuolojen ja alumiinisuolojen valmistaja. Vuonna 2008 Nheel Químican liikevaihto oli noin 34 miljoonaa euroa.

Helmikuussa 2008 Pekka Ojanpää aloitti Kemira Water -liiketoiminta-alueen johtajana. Aikaisempi johtaja Mats Jungar siirtyi yhtiön ulkopuolelle.

Kemira Specialty

Kemira Specialty – johtava erikoiskemikaalien asiantuntija valituissa asiakassegmenteissä. Kemira Specialty palvelee asiakaslähtöisillä ratkaisuilla muun muassa rehu- ja elintarviketeollisuutta.

Milj. euroa	2008	2007
Liikevaihto	375,3	425,9
Käyttökate	62,6	45,1
Käyttökate, %	16,7	10,6
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä	23,9	24,1
Liikevoitto	36,4	13,5
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, %	6,4	5,7
Liikevoitto, %	9,7	3,2
Sidottu pääoma*	401,1	435,3
Sidotun pääoman tuotto, %	8,4	3,1
Investoinnit ilman yritysostoja	35,2	55,0
Rahavirrat investointien jälkeen	68,8	-26,3
Henkilöstö kauden lopussa	325	1 028

* 12 kuukauden liukuva keskiarvo

Syyskuun alussa 2008 aloitti toimintansa Kemira Oyj:n ja Rockwood Holdings, Inc:n välinen yhteisyritys titaanidioksidiliiketoiminnassa. Uuteen yritykseen liitettiin sekä Kemiran että Rockwoodin titaanidioksidiliiketoiminta sekä Rockwoodin funktionaalisten lisäaineiden liiketoiminta. Yhteisyrityksen vuoden 2007 pro forma liikevaihto on noin 560 miljoonaa euroa. Rockwood omistaa 61 prosenttia ja Kemira 39 prosenttia yhteisyrityksestä. Sachtleben-nimellä toimiva uusi yhtiö on johtava erikoistitaanidioksidipigmenttien valmistaja, joka palvelee synteettisiä erikoiskuituja valmistavaa teollisuutta, painoväri-, kosmetiikka-, lääke- ja elintarviketeollisuutta. Sachtleben on myös maailman suurin synteettisen bariumsulfaatin valmistaja, ja sillä on ainutlaatuinen asema sinkkisulfidipigmenteissä. Yksi yhteisyrityksen kilpailueduista on, että molempien titaanidioksiditehtaiden tuotanto perustuu samanlaiseen tuotantoprosessiin ja niillä on vahva osaaminen erikoissovelluksissa käytettävien nanopartikkeleiden kehittämisessä. Yhteisyrityksen muodostaminen on osa Kemiran uuden strategian toteutusta.

Vuonna 2008 Kemira Specialtyn liikevaihto oli 375,3 milj. euroa (425,9). Liikevaihto laski titaanidioksidiliiketoiminnan siirryttyä syyskuun alussa toimintansa aloittaneeseen yhteisyritykseen. Yhteisyrityksen perustaminen laski liikevaihtoa noin 72 milj. euroa, koska titaanidioksidiliiketoiminnan myynti ei ollut syys-joulukuussa enää mukana Kemiran liikevaihtoluvussa. Valuuttakurssien vaikutus laski liikevaihtoa noin 9 milj. euroa. Jatkavien liiketoimintojen liikevaihto nousi 8 %.

Kemira Specialtyn vuoden 2008 liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli 23,9 milj. euroa (24,1). Muuttuvat kustannukset nousivat noin 20 milj. euroa verrattuna vuoteen 2007. Myyntihintojen nousulla oli noin 22 milj. euron vaikutus liikevoittoon. Yhteisyrityksen perustaminen nosti liikevoittoa 1 milj. euroa, koska Kemiran osuus yhteisyrityksen tuloksesta raportoidaan liikevoiton alapuolella syyskuun alusta lähtien ja vuoden 2007 syys-joulukuussa titaanidioksidiliiketoiminta oli tappiollista. Muurahaishapon ja orgaanisten suolojen kysyntä ja hintataso säilyivät hyvinä. Jatkavien liiketoimintojen liikevoitto nousi 38 %. Valuuttakurssien vaikutus laski liikevoittoa noin 5 milj. euroa. Raportoitu liikevoitto oli 36,4 milj. euroa (13,5) sisältäen kertaluonteisia eriä, joiden nettovaikutus oli 12,5 milj. euroa (-10,6).

Kemiran muurahaishappotehtaan laajennus Oulussa saatettiin päätökseen, ja se otettiin käyttöön heinäkuussa. Kemira on maailman toiseksi suurin muurahaishapon tuottaja. Investointi vahvistaa edelleen Kemiran markkina-asemaa ja kykyä vastata markkinoiden tarpeisiin.

Helmikuussa 2008 Hannu Virolainen aloitti Kemira Specialty -liiketoiminta-alueen johtajana Pekka Ojanpään siirryttyä Kemira Waterin johtajaksi. 1.10.2008 voimaan tullessa Kemiran uudessa organisaatiossa Kemira Specialty - liiketoiminta-alueen natriumperkarbonaattiliiketoiminta liitettiin osaksi Paper-segmenttiä. Kemira jatkaa ChemSolutions-liiketoiminnan kehittämistä erillisenä yksikkönä varmistaen sen kannattavuuden ja kassavirran maksimoinnin.

Kemira Coatings

Kemira Coatings – Tikkurila – johtava maalaamisen ja pintakäsittelyratkaisujen asiantuntija Pohjois- ja Itä-Euroopassa. Kemira Coatings tarjoaa palveluja ja merkkituotteita kuluttajille, ammattilaisille ja teollisuudelle.

Milj. euroa	2008	2007
Liikevaihto	648,1	625,2
Käyttökate	78,2	91,2
Käyttökate, %	12,1	14,6
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä	59,2	64,3
Liikevoitto	59,2	73,1
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, %	9,1	10,3
Liikevoitto, %	9,1	11,7
Sidottu pääoma*	323,6	311,0
Sidotun pääoman tuotto, %	18,3	23,9
Investoinnit ilman yritysostoja	32,1	43,5
Rahavirrat investointien jälkeen	29,5	20,7
Henkilöstö kauden lopussa	3 867	3 789

* 12 kuukauden liukuva keskiarvo

Kemira Coatings -liiketoiminta-alueen vuoden 2008 liikevaihto kasvoi 4 % ja oli 648,1 milj. euroa (625,2). Uudisrakentamisen ja rakennusmateriaalien myynnin lasku oli nähtävillä Baltiassa vuoden toisesta neljänneksestä lähtien. Vuoden viimeisellä neljänneksellä uudisrakentaminen ja asuntokauppa vähenivät merkittävästi Kemiran maaliliiketoiminnan kaikilla keskeisillä markkinoilla. Valuuttakurssien vaikutus laski liikevaihtoa noin 8 milj. euroa. Yritysostot kasvattivat liikevaihtoa noin 3 milj. euroa.

Liikevoitto oli 59,2 milj. euroa (64,3, ilman kertaluonteisia eriä). Pienemmät myyntimäärät laskivat liikevoittoa noin 2 milj. eurolla. Muuttuvat kustannukset nousivat noin 22 milj. euroa verrattuna vuoteen 2007. Myyntihintojen nousulla ja tuotevalikoiman muutoksilla oli noin 29 milj. euron vaikutus liikevoittoon. Yritysostot laskivat liikevoittoa noin 2 milj. euroa.

Tammikuussa aloitti toimintansa Tukholman lähelle Nykvarniin rakennettu uusi maalitehdas, johon siirrettiin Tukholmassa sijainneen vanhan tehtaan tuotanto.

Kemira Coatings vahvistaa strategiansa mukaisesti asemaansa Kaakkois- ja Itä-Euroopan maalimarkkinoilla. Heinäkuun alussa aloitti toimintansa Kemira Coatingsin ja slovenialaisen JUB-yhtiön yhteinen Tikkurila JUB Romania -niminen myyntiyhtiö. Yrityksen vastuulla on Kemira Coatingsin ja JUB:n kauppa- ja rakennusmaalien markkinointi, myynti ja jakelu Romaniassa. Elokuussa Kemira Coatings ilmoitti perustavansa myyntiyhtiön Minskiin hoitamaan kauppa- ja rakennusmaalien sekä teollisuusmaalien markkinointia, myyntiä ja jakelua Valko-Venäjällä. Kemira Coatings on myös päättänyt siirtää ja laajentaa kauppa- ja rakennusmaalien tuotantoa Pietarissa. Investointi kasvattaa merkittävästi vesiohenteisten maalien tuotantoa ja parantaa tuotannon kustannustehokkuutta Venäjällä. Moskovan lähelle Mytischiin rakennettavan logistiikka- ja palvelukeskuksen odotetaan valmistuvan vuoden 2009 alkupuolella. Keskus parantaa huomattavasti Kemira Coatingsin asiakaspalvelutasoa Moskovassa ja sen lähiympäristössä. Keskukseen sijoittuvat sekä kauppa- ja rakennusmaali- että teollisuusmaalityönteet. Lisäksi sinne tulee tilat myös laajamittaiselle asiakaskoulutukselle, jonka on olennainen osa Kemira Coatingsin markkinointia.

Joulukuussa Alcro-Beckers AB ilmoitti ostavansa Tukholman Alvikissa sijaitsevan maalikaupan Färgglädje Måleributiken AB:n. Maalikaupan liikevaihto oli vuonna 2008 noin 54 milj. kruunua (5,6 milj. euroa). Henkilökunnan määrä on noin 20. Maalikaupasta rakennetaan Alcro-brändin lippulaivamyymälä.

Joulukuussa Kemiran maaliliiketoiminta vahvisti asemaansa Itä-Euroopassa hankkimalla omistukseensa Martinissa Slovakiassa sijaitsevan myyntiyhtiön nimeltä Finncolor Slovakia s.r.o. yhtiön toimivalta johdolta. Finncolor Slovakia on toiminut Tikkurilan kauppa- ja rakennusmaalien sekä teollisuusmaalien maahantuoja Slovakiassa.

Kemiran maaliliiketoiminnasta vastannut johtaja Visa Pekkarinen siirtyi eläkkeelle lokakuun lopussa 2008 oltuaan yhtiön palveluksessa 20 vuotta, josta viimeiset kahdeksan vuotta Tikkurila Oy:n toimitusjohtajana. Tikkurila Oy:n uutena toimitusjohtajana aloitti 1.1.2009 Erkki Järvinen. Järvinen siirtyi Tikkurilaan Sanoma Oyj:hin kuuluvan Rautakirja Oy:n toimitusjohtajan paikalta.

Tammikuussa 2009 Tikkurila ilmoitti käynnistävänsä koko maalikonsernia koskevan säästöohjelman varmistukseksi liiketoimintansa kilpailukyvyn tulevaisuudessa. Yhtiön tavoitteena on 25 milj. euron vuosittainen säästö. Säästöohjelman piirissä on koko Tikkurilan henkilöstö, yhteensä noin 3 800 työntekijää. Säästöohjelma voi johtaa yhteensä noin 500 henkilön vähennyksiin Tikkurilan kaikki toimintamaat mukaan lukien. Tammikuussa aloitettiin yhteistoimintaneuvottelut Tikkurilan Vantaan toimipaikalla. Neuvottelut koskevat koko Vantaan toimipaikan noin 900 työntekijää ja ne voivat johtaa 200 henkilön vähenemiseen Suomessa, mukaan lukien määräaikaiset työsuhteet.

Strategian julkistamisen yhteydessä Kemira kertoi tähtäävänsä Coatings-liiketoiminta-alueensa eli Tikkurilan eriyttämiseen listamalla se NASDAQ OMX Helsinki Oy:hyn vuoden 2009 alkupuolella. Listauksella tavoitellaan koko Kemiran osakasarvon nousua, ja Kemira keskittyy vedenkäsittelyyn. Pääoma-, velka- ja maalimarkkinoiden heikennyttä listamista on päätetty lykätä, ja tavoitteena on listata Tikkurila markkinatilanteen sen salliessa.

Muu liiketoiminta

Muuhun liiketoimintaan sisältyvät ne konsernin kustannukset, joita ei ole veloitettu liiketoiminta-alueilta, kuten osa tutkimus- ja tuotekehityskustannuksista sekä konsernikeskuksen kustannukset. 1.1.2009 lähtien muu liiketoiminta sisältää orgaanisten happojen ja suolojen ChemSolutions-liiketoiminnan.

Kemira Oyj:n osakkeet ja osakkeenomistajat

Vuoden 2008 päättyessä Kemira Oyj:llä oli 21 333 rekisteröityä osakkeenomistajaa (31.12.2007: 16 723).

Kemira Oyj:n suurin yksittäinen osakkeenomistaja oli 31.12.2008 Oras Invest Oy 16,6 prosentin omistusosuudella (31.12.2007: 16,6). Suomen valtion täysin omistaman Solidium Oy:n omistusosuus oli 16,5 prosenttia (31.12.2007 Suomen valtio: 16,5). Ulkomaisten osakkeenomistajien osuus oli 12,8 prosenttia (18,4), sisältäen hallintarekisteröidyt omistukset. Muut suomalaiset instituutiot omistivat 38,6 prosenttia (36,6) ja kotitaloudet 12,4 prosenttia (8,8). Kemiralla oli vuoden lopussa hallussaan omia osakkeita 3 854 465 kappaletta (3 854 465), mikä vastaa 3,1 prosenttia (3,1) Kemira Oyj:n osakkeista.

11.12.2008 Suomen valtio siirsi omistamansa 20 656 500 Kemira Oyj:n osaketta eli 16,5 prosenttia Kemiran osakkeista ja äänistä valtion täysin omistamalle Solidium Oy:lle osakeyhtiölain mukaisena apportiomaisuutena.

Kemira Oyj:n osakkeiden vuoden 2008 päätöskurssi NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä oli 5,94 euroa (2007: 14,40). Vuoden aikana osakekurssi laski 59 prosenttia. Osakkeen ylin hinta oli 14,77 euroa (19,20) ja alin 5,42 euroa (13,11). Keskikurssi oli 8,70 euroa (16,42). Yhtiön markkina-arvo omilla osakkeilla vähennettynä oli vuoden lopussa 719,9 miljoonaa euroa (1 745,1). Kemira Oyj:n osakkeita vaihdettiin pörssissä vuoden 2008 aikana kaikkiaan 117,4 miljoonaa kappaletta (151,6) 1 028,4 miljoonan euron (2 492,9) kokonaishintaan.

Yhtiön osakepääoma oli vuoden lopussa 221,8 milj. euroa, ja osakkeiden rekisteröity kokonaismäärä oli 125 045 000.

Hallitus ja tilintarkastajat

Varsinainen yhtiökokous 19.3.2008 valitsi hallitukseen seitsemän jäsentä. Hallitukseen valittiin uudelleen sen jäsenet Elizabeth Armstrong, Juha Laaksonen, Ove Mattsson, Pekka Paasikivi ja Kaija Pehu-Lehtonen sekä uusina jäseninä Jukka Viinanen ja Jarmo Väisänen. Hallituksen puheenjohtajana valittiin jatkamaan Pekka Paasikivi ja varapuheenjohtajaksi valittiin Jukka Viinanen. Hallitus kokoontui vuoden 2008 aikana 15 kertaa.

Kemira Oyj:n hallitus on perustanut kolme valiokuntaa: tarkastusvaliokunta, palkitsemisvaliokunta ja nimitysvaliokunta. Tarkastusvaliokunta ja palkitsemisvaliokunta muodostuvat hallituksen keskuudestaan valitsemista, yhtiöstä riippumattomista jäsenistä. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimii Juha Laaksonen ja jäseninä Jarmo Väisänen ja Kaija Pehu-Lehtonen. Tarkastusvaliokunta kokoontui vuoden 2008 aikana 5 kertaa. Palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimii Pekka Paasikivi ja jäseninä Jukka Viinanen ja Ove Mattsson. Palkitsemisvaliokunta kokoontui vuoden 2008 aikana 5 kertaa.

Joulukuussa 2008 Kemira Oyj:n hallitus kutsui kokoon nimitysvaliokunnan valmistelemaan varsinaiselle yhtiökokoukselle ehdotuksen hallituksen jäsenistä ja hallituspalkkioista. Nimitysvaliokuntaan kutsuttiin 17.12.2008 tilanteen mukaan kolmen suurimman osakkeenomistajan edustajat ja Kemira Oyj:n hallituksen puheenjohtaja asiantuntijajäsenenä. Nimitysvaliokunnan puheenjohtajana toimii Jari Paasikivi, Oras Invest Oy:n toimitusjohtaja. Muut jäsenet ovat Solidium Oy:n edustajana Pekka Timonen Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolta ja Varman edustajana sijoitustoiminnasta vastaava johtaja Risto Murto sekä Kemiran hallituksen puheenjohtaja Pekka Paasikivi asiantuntijajäsenenä.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa yhtiön tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö KPMG Oy Ab päävastuullisena tilintarkastajana KHT Pekka Pajamo.

Yhtiökokouksen päätökset

Varsinaisen yhtiökokouksen 19.3.2008 tekemän päätöksen mukaisesti osinkoa maksettiin 0,50 euroa osakkeelta. Maksupäivä oli 2.4.2008. Osinkoja maksettiin yhteensä 60,6 milj. euroa.

Yhtiökokous päätti, että yhtiöjärjestyksen 4 § muutetaan siten, että siitä poistetaan maininnat pääjohtajasta ja varapääjohtajasta.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 2 397 515 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta. Omat osakkeet hankitaan yhtiön vapaalla omalla pääomalla joko kaikille osakkeenomistajille osoitetulla ostotarjouksella yhtäläisin ehdoin ja hallituksen päättämään hintaan tai muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa osakkeiden hankintahetken markkinahintaan NASDAQ OMX Helsinki Oy:n (Pörssi) järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä. Osakkeet hankitaan ja maksetaan Pörssin ja Suomen Arvopaperikeskus Oy:n sääntöjen mukaisesti. Osakkeita hankitaan käytettäväksi mahdollisten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittamisessa tai toteuttamisessa, yhtiön oman pääomarakenteen kehittämiseksi, osakkeen likviditeetin parantamiseksi tai käytettäväksi osana yhtiön osakepalkkiojärjestelmää. Osakkeet voidaan edellä mainittujen tarkoitusten toteuttamiseksi pitää yhtiöllä, luovuttaa tai mitätöidä. Hallitus päättää muista omien osakkeiden hankkimiseen liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Valtuutusta ei ole käytetty.

Lisäksi yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 12 500 000 uuden osakkeen antamisesta sekä enintään 6 252 250 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman osakkeen luovuttamisesta. Uudet osakkeet voidaan antaa ja yhtiön hallussa olevat omat osakkeet luovuttaa joko maksua vastaan tai yhtiön osakepalkkiojärjestelmän toteuttamisen yhteydessä maksutta. Uudet osakkeet voidaan antaa ja yhtiöllä olevat omat osakkeet luovuttaa yhtiön osakkeenomistajille siinä suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita tai osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla osakeannilla, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittaminen tai toteuttaminen, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittäminen, osakkeen likviditeetin parantaminen tai se on perusteltua yhtiön osakepalkkiojärjestelmän toteuttamiseksi. Suunnattu osakeanti voi olla maksuton vain yhtiön osakepalkkiojärjestelmän toteuttamisen yhteydessä. Uusia osakkeita annettaessa osakkeiden merkintähinta merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Yhtiön omia osakkeita luovutettaessa merkitään osakkeesta maksettava määrä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Hallitus päättää muista osakeanteihin liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Valtuutusta ei ole käytetty.

Nimitykset Kemiran johdossa

Kemira Oyj:n uutena toimitusjohtajana aloitti 1.1.2008 DI, MBA Harri Kerminen. Harri Kerminen toimi aikaisemmin Kemira Pulp&Paperin johtajana. Kemiran aikaisempi pääjohtaja Lasse Kurkilahti siirtyi samasta päivästä alkaen Kemira Oyj:n hallituksen neuvonantajaksi. Kurkilahti jatkoi työtään neuvonantajana vuoden 2008 ensimmäisen neljänneksen ajan, jonka jälkeen hänen pääjohtajasopimuksensa päättyi aikaisemmin sovitun mukaisesti.

Kemiran johtoryhmät 1.10.2008 alkaen

Kemira Oyj:n Business Management Board vastaa konsernin liiketoimintojen operatiivisesta ohjauksesta ja siihen kuuluvat Harri Kermisen lisäksi Esa Tirkkonen, Jyrki Mäki-Kala sekä Petri Helsky, Pekka Ojanpää ja Randy Owens.

Kemira Oyj:n Strategic Management Board vastaa konsernin strategian toteuttamisesta. Strategic Management Boardiin kuuluvat 1.10.2008 alkaen seuraavat henkilöt: Harri Kerminen (toimitusjohtaja), Esa Tirkkonen (varatoimitusjohtaja), Petri Helsky (Paper), Pekka Ojanpää (Water), Randy Owens (Oil & Mining), Håkan Kylander (EMEA), Hannu Melarti (Pohjois-Amerikka), Hilton Casas (Etelä-Amerikka), Ronald Kwan (Aasian ja Tyynenmeren alue), Jyrki Mäki-Kala (talous- ja rahoitus, IT), Petri Boman (toimitusketju), Johan Grön (T&K, teknologia), Jukka Hakkila (lakiasiat, riskienhallinta, sisäinen tarkastus), Päivi Jokinen (markkinointi ja viestintä) ja Eeva Salonen (henkilöstö). Timo Leppä toimi Kemiran viestintäjohtajana 31.1.2009 saakka.

Muutokset konsernirakenteessa

Kesäkuussa julkistetun uuden strategian myötä Kemira organisoitiin uudella tavalla:

- Kemiran liiketoiminta on jaettu kolmeen asiakaskeskeiseen ja tulostavastiin segmenttiin: Paper, Water ja Oil & Mining.
- Kemira on jaettu neljään maantieteelliseen alueeseen: Pohjois-Amerikka, Etelä-Amerikka, Aasian ja Tyynenmeren alue (APAC) sekä Eurooppa (EMEA).
- Funktiot organisoidaan globaalisti, ja ne tarjoavat palvelujaan kaikille Kemiran liiketoiminnoille.

Uusi organisaatio tuli voimaan 1.10.2008. Taloudellinen raportointi uuden rakenteen mukaan aloitetaan vuoden 2009 alusta.

Vuoden aikana tehtyjä yritysostoja ja -myyntejä on tarkemmin käsitelty liiketoiminta-alueiden kohdalla.

Emoyhtiön tulos

Emoyhtiön liikevaihto oli 285,3 milj. euroa (279,7). Liikevoitto oli 37,9 milj. euroa (liiketappio 22,3). Emoyhtiö kantaa konsernin johdon ja hallinnon kustannukset sekä osan tutkimuskustannuksista.

Emoyhtiön nettorahoituskulut olivat 16,9 milj. euroa (28,9). Tilikauden voitto oli 54,7 milj. euroa (2,7). Investoinnit olivat 192,5 milj. euroa (54,4) ilman tytäryhtiösijoituksia, sisältäen titaanidioksidiliiketoiminnan yhteisyrityksen perustamisen.

Osinkoehdotus

Hallitus ehdottaa vuoden 2008 osingoksi 0,25 euroa osakkeelta. Negatiivisesta tilikauden tuloksesta johtuen myös osinkosuhde on negatiivinen. Osinkosuhde laskettuna tuloksesta ilman kertaluonteisia eriä on 86 %. Vuodelta 2007 osinkoa maksettiin 0,50 euroa osaketta kohti. Hallituksen ehdotuksen mukaan osingon täsmäytyspäivä on 15.4.2009 ja maksupäivä 22.4.2009. Kemiran osinkopolitiikan tavoitteena on maksaa 40–60 % operatiivisesta nettotuloksesta.

Näkymät

Vuonna 2009 Kemira jatkaa aloitettua työtä toiminnan tehostamiseksi. Kemiran tärkeimpiä painopistealueita alkaneena vuonna ovat kannattavuuden parantaminen sekä rahavirran ja taseen vahvistaminen.

Ilmoitetun globaalin kustannussäästöohjelman vuotuinen säästötavoite on yli 85 milj. euroa, ja tavoitteen arvioidaan toteutuvan vuosina 2009–2010. Maaliliiketoiminnan osuus säästötavoitteesta on 25 milj. euroa.

Markkinatilanne on useissa Kemiran asiakasteollisuuksissa haasteellinen. Talouden yleinen kehitys tuo merkittävää epävarmuutta asiakkaiden ja Kemiran liiketoimintoihin. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Kemiran liikevaihdon arvioidaan laskevan vuoden 2008 vastaavasta jaksosta asiakasteollisuuksien heikentyneen kysynnän vuoksi. Maaliliiketoiminnassa liikevoiton ilman kertaluonteisia eriä arvioidaan laskevan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, ja muussa Kemirassa liikevoiton ilman kertaluonteisia eriä arvioidaan nousevan toiminnan tehostamisen ansiosta.

Helsinki 24.2.2009

Hallitus

Kaikki tässä katsauksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä, ja todelliset tulokset voivat olla merkittävästikin erilaiset.

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

	2008	2007	2006	2005	2004
Osakekohtaiset tunnusluvut					
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, e ^{1) 3) 5)}	-0,02	0,53	0,90	0,73	0,65
Osakekohtainen tulos, laimennettu, e ^{1) 3) 5)}	-0,02	0,53	0,90	0,73	0,65
Liiketoiminnan rahavirrat / osake, e ¹⁾	0,74	1,42	1,79	1,29	2,20
Osinko / osake, e ^{1) 2) 4)}	0,25	0,50	0,48	0,36	0,34
Osinkosuhte ^{1) 2) 3) 4)}	-1634,2	95,2	53,4	49,1	53,1
Efektiiivinen osinkotuotto / osake, % ¹⁾	4,2	3,5	2,8	2,7	3,4
Oma pääoma / osake, e ^{1) 3)}	7,94	8,85	8,85	8,33	7,69
Hinta / osakekohtainen tulos (P/E) ^{1) 3)}	-388,28	27,40	18,96	18,40	15,63
Hinta / Emoyhteisön omistajille kuuluva oma pääoma per osake ¹⁾	0,75	1,63	1,92	1,62	1,32
Hinta / liiketoiminnan rahavirrat per osake ¹⁾	7,98	10,14	9,50	10,45	4,62
Osingonjako, milj. e ^{2) 4)}	30,3	60,6	58,1	43,5	40,9

Osakkeen vaihto ja kaupankäynti

Osakkeen hinta, ylin, e	14,77	19,20	17,17	14,02	11,69
Osakkeen hinta, alin, e	5,42	13,11	11,07	9,86	9,20
Osakkeen hinta, keskimäärin, e	8,70	16,42	14,19	11,59	10,45
Osakkeen hinta vuoden lopussa, e	5,94	14,40	17,03	13,48	10,16
Osakkeen vaihto (1000) kpl	117 397	151 643	76 252	65 578	41 991
Osuus osakekannasta, %	97	125	63	54	34
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa, milj. e	719,9	1 745,1	2 060,4	1 627,2	1 222,3

Osakepääoman korotukset

Keskimääräinen osakemäärä, laimentamaton (1000) ¹⁾	121 191	121 164	120 877	120 628	119 187
Keskimääräinen laimennusvaikutuksella oikaistu osakemäärä (1000) ¹⁾	121 191	121 194	121 051	121 024	120 202
Osakemäärä 31.12, laimentamaton (1000) ¹⁾	121 191	121 191	120 988	120 714	120 306
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakemäärä 31.12. (1000) ¹⁾	121 191	121 191	121 204	121 057	120 707
Osakkeiden lisäykset - osakeoptiot ja osakepalkkio-osakkeet (1000)	0	203	274	408	2 136
Osakepääoma, milj. e	221,8	221,8	221,6	221,3	220,7
Osakepääoman lisäykset - osakeoptiot, milj. e	0,0	0,2	0,3	0,6	3,7

1) Osakkeiden lukumäärä, joka ei sisällä konsernin omistamia osakkeita.

2) Osinko vuodelta 2008 on hallituksen ehdotus osingoksi.

3) Vuoden 2006 virhe on korjattu

4) Vuoden 2004 aikana jaetun vuoden 2003 osinkojen rahamäärä oli yhteensä 39 milj. e (0,33 e / osake). Lisäksi annettiin

GrowHow'n osakkeina yhteensä 161 milj. e (1,34 e / osake). Osinkosuhte on laskettu 0,33 e osingon mukaan.

5) Jatkuvien toimintojen voitto / osake oli vuonna 2004 0,13 e / osake ja ilman kertaluonteista arvonalentumistappioita 0,50 e / osake.

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	2008	2007	2006 ²⁾	2005	2004 Jatkuvat	2004
Tuloslaskelma ja kannattavuus						
Liikevaihto, milj. e	2 833	2 810	2 523	1 994	1 695	2 533
Ulkomaantoiminta, milj. e	2 109	2 370	2 159	1 642	1 453	2 124
Myynti Suomessa, %	15	15	17	18	14	16
Vienti Suomesta, %	10	12	16	21	27	24
Ulkomaantoiminta, %	75	73	67	61	59	60
Liikevoitto, milj. e ¹⁾	74	143	194	166	112	196 ⁴⁾
% liikevaihdosta	3	5	8	8	7	8
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta, milj. e ¹⁾	-3	2	-2	-2	-4	-3
Rahoituskulut (netto), milj. e ³⁾	69	52	37	30	57	68 ³⁾
% liikevaihdosta	2	2	1	2	3	3
Korkokate ¹⁾	4	6	9	9	4	5 ³⁾
Kertaluonteiset erät lopetetuista liiketoiminnoista, milj. e ⁴⁾	-	-	-	-	-	40 ⁴⁾
Voitto ennen veroja, milj. e	2	93	154	134	51	125
% liikevaihdosta	0	3	6	7	3	5
Tilikauden voitto (emoyhteisön omistajien osuus), milj. e	-2	64	109	88	15	78
Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (ROI), %	4	8	12	11	6	11
Oman pääoman tuottoprosentti (ROE), %	0	6	10	9	2	8
Sidotun pääoman tuottoprosentti (ROCE), %	3	7	10	10	8	11
Tutkimus- ja kehittämiskulut, milj. e ⁵⁾	71	66	55	43	39	45
% liikevaihdosta	3	2	2	2	2	2

Rahavirrat

Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat, milj. e	90	172	217	156	231	262
Käyttöomaisuuden ja tytäryhtiöiden myynnistä, milj. e	254	-	103	132	42	191
Investoinnit, milj. e	342	321	462	402	165	215
% liikevaihdosta	12	11	18	20	10	9
Rahavirrat investointien jälkeen, milj. e	3	-149	-142	-115	108	238
Rahavirtatuotto sijoitetulle pääomalle (CFROI), %	4	8	12	10	13	13

Tase ja vakavaraisuus

Pitkäaikaiset varat, milj. e	1 906	1 877	1 811	1 617	1 135	1 135
Oma pääoma (emoyhteisön omistajien osuus), milj. e	963	1 072	1 070	1 005	928	928
Oma pääoma ml. vähemmistöosuus, milj. e	976	1 087	1 083	1 019	956	956
Vieras pääoma, milj. e	1 884	1 741	1 687	1 312	1 087	1 087
Taseen loppusumma, milj. e	2 860	2 828	2 769	2 331	2 043	2 043
Korolliset nettovelat, milj. e	1 049	1 003	827	620	201	201
Omavaraisuusaste, %	34	39	39	44	47	47
Velkaantuneisuus (gearing), %	107	92	76	61	21	21
Korolliset nettovelat / käyttökatte	4,3	3,2	2,6	2,2	0,9	0,6

Henkilökunta

Henkilöstön määrä keskimäärin	9 954	10 008	9 186	7 717	7 110	9 714
josta Suomessa	2 659	3 033	3 150	3 146	2 957	3 986

Valuuttakurssit

Tärkeimmät valuuttakurssit (31.12.)						
USD	1,392	1,472	1,317	1,180	1,362	1,362
SEK	10,870	9,442	9,040	9,388	9,021	9,021
PLN	4,154	3,594	3,831	3,860	4,085	4,085
BRL	3,244	2,583	2,810	2,745	3,681	3,681

1) Osuus osakkuusyritysten tuloksesta esitetään rahoituserien jälkeen.

2) Vuoden 2006 virhe on korjattu

3) Rahoituskuluihin sisältyy osakkuusyrityksiltä olevien lainasaamisten arvonalentumis- ja takaustappioita yhteensä 44,2 milj. euroa vuonna 2004.

4) Vuoden 2004 kertaluonteinen erä lopetetuista liiketoiminnoista sisältyy liikevoittoon.

5) Vuoden 2008 tutkimus- ja kehittämiskulujen yhteismäärä sisältää 4,7 milj. euroa (5,1 milj. e vuonna 2007) poistoja aktivoiduista tutkimus- ja kehittämiskuluista.

Tunnuslukujen laskentakaavat

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

Osakekohtainen tulos (EPS)

Emoyhteisön omistajien osuus tilikauden voitosta
Keskimääräinen osakemäärä

Liiketoiminnan rahavirrat

Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat, käyttöpääoman muutoksen jälkeen ennen investointeja

Liiketoiminnan rahavirrat / osake

Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat
Keskimääräinen osakemäärä

Osinko / osake

Tilikaudelta jaettu osinko
Osakkeiden lukumäärä 31.12.

Osinkosuhde

Osakekohtainen osinko x 100
Osakekohtainen tulos (EPS)

Efekttiivinen osinkotuotto / osake, %

Osakekohtainen osinko x 100
Osakkeen hinta 31.12.

Emoyhteisön oma pääoma / osake

Emoyhteisön omistajille kuuluva oma pääoma 31.12.
Osakkeiden lukumäärä 31.12.

Osakkeen hinta keskimäärin

Osakkeen vaihto euroa vuodessa
Osakkeen vaihto kpl vuodessa

Hinta / osakekohtainen tulos (P/E)

Osakkeen hinta 31.12.
Osakekohtainen tulos (EPS)

Hinta / Emoyhteisön oma pääoma per osake

Osakkeen hinta 31.12.
Emoyhteisön omistajille kuuluva oma pääoma per osake

Hinta / liiketoiminnan rahavirrat per osake

Osakkeen hinta 31.12.
Liiketoiminnan rahavirrat per osake

Osakkeiden vaihdon osuus osakekannasta, %

Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä x 100
Keskimääräinen osakemäärä

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

Korolliset nettovelat

Korolliset velat - rahamarkkinasijoitukset
-rahavarat

Omavaraisuusaste, %

Oma pääoma x 100
Taseen loppusumma - saadut ennakot

Velkaantuneisuus (gearing), %

Korolliset nettovelat x 100
Oma pääoma

Korkokate

Liikevoitto + poistot
Nettorahoituskulut

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (ROI), %

(Tulos ennen veroja + korkokulut ja muut rahoituskulut) x 100
(Taseen loppusumma - korottomat velat) ¹⁾

Oman pääoman tuottoprosentti (ROE), %

Emoyhteisön omistajille kuuluva tilikauden voitto x 100
Emoyhteisön omistajille kuuluva oma pääoma ¹⁾

Rahavirtatuotto sijoitetulle pääomalle (CFROI), %

Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat x 100
(Taseen loppusumma - korottomat velat) ¹⁾

Sidotun pääoman tuottoprosentti (ROCE), %

Liikevoitto + osuus osakkuusyritysten tuloksista x 100
Sidottu pääoma ^{1) 2)}

Pääoman kiertonopeus

Liikevaihto
Sidottu pääoma ^{1) 2)}

Korolliset nettovelat / käyttökate

Korolliset nettovelat
Liikevoitto + poistot

Nettorahoituskustannus, %

(Nettorahoituskulut - osinkotuotot - valuuttakurssierot) x 100
Korolliset nettovelat ¹⁾

1) Keskimäärin

2) Sidottu pääoma = Valmiit aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet
ja valmiit aineettomat hyödykkeet + käyttöpääoma
+ osakkuusyrityssijoitukset

Konsernin tuloslaskelma (IFRS)

(Milj. e)

19

	Liitetieto	1.1.-31.12.2008	1.1.-31.12.2007
Liikevaihto		2 832,7	2 810,2
Liiketoiminnan muut tuotot	3	51,5	45,9
Kulut	4, 5, 6, 7	-2 640,8	-2 539,2
Poistot ja arvonalentumiset	8, 14	-169,4	-173,8
Liikevoitto		74,0	143,1
Rahoitustuotot	9	24,7	182,0
Rahoituskulut	9	-94,2	-233,9
Rahoituskulut, netto	9	-69,5	-51,9
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	2, 9	-2,7	2,1
Voitto ennen veroja		1,8	93,3
Tuloverot	10	0,0	-25,8
Tilikauden voitto		1,8	67,5
Jakautuminen			
Emoyhteisön omistajille		-1,8	63,7
Vähemmistölle		3,6	3,8
Tilikauden voitto		1,8	67,5
Osakekohtainen tulos, laimennettu ja laimentamaton, e	11	-0,02	0,53

Konsernin tase (IFRS)

(Milj. e)

20

	Liitetieto	31.12.2008	31.12.2007
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	12	655,1	626,6
Muut aineettomat hyödykkeet	12	111,6	112,3
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	765,7	984,3
Sijoitukset			
Osuudet osakkuusyrityksissä	33, 15	135,6	5,5
Myytavissa olevat rahoitusvarat	15, 17	159,8	102,2
Laskennalliset verosaamiset	21	12,7	5,2
Muut sijoitukset		11,5	6,4
Sijoitukset yhteensä		319,6	119,3
Saamiset etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	26	54,0	34,6
Pitkäaikaiset varat yhteensä		1 906,0	1 877,1
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	16	319,3	311,2
Saamiset	17, 18		
Korolliset saamiset		7,6	3,2
Korottomat saamiset		493,0	528,5
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		14,4	19,6
Saamiset yhteensä		515,0	551,3
Rahamarkkinasijoitukset	32	87,1	21,4
Rahat ja pankkisaamiset	32	32,3	31,2
Lyhytaikaiset varat yhteensä		953,7	915,1
Myyttävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät	36	-	35,7
Varat yhteensä		2 859,7	2 827,9

	Liitetieto	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osakepääoma		221,8	221,8
Ylikurssirahasto		257,9	257,9
Omat osakkeet		-25,9	-25,9
Käyvän arvon ja muut rahastot		-23,2	68,2
Kertyneet voittovarot		532,2	550,0
Emoyhteisön omistajille kuuluva oma pääoma		962,8	1 072,0
Vähemmistöosuus		13,2	15,3
Oma pääoma yhteensä		976,0	1 087,3
Pitkäaikaiset velat			
Pitkäaikaiset korolliset velat	17, 20, 24, 25	609,2	431,1
Laskennalliset verovelat	21	89,9	105,5
Eläkevelvoitteet	26	67,5	74,2
Varaukset	22	61,8	18,8
Pitkäaikaiset velat yhteensä		828,4	629,6
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	17, 23, 24, 25	559,3	625,0
Lyhytaikaiset korottomat velat	23	479,7	463,9
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	23	5,5	9,7
Varaukset	22	10,8	6,2
Lyhytaikaiset velat yhteensä		1 055,3	1 104,8
Myyttävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat	36	-	6,2
Velat yhteensä		1 883,7	1 740,6
Oma pääoma ja velat yhteensä		2 859,7	2 827,9

Konsernin rahavirtalaskelma (IFRS)

(Milj. e)

21

	Liitetieto	2008	2007
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRRAT			
Liikevoitto		74,0	145,2
Oikaisut liikevoittoon *		-26,2	-37,9
Poistot ja arvonalentumiset		169,2	173,8
Korot		-75,2	-36,3
Saadut osingot		1,0	2,0
Verot		-23,9	-35,6
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		118,9	211,2
Käyttöpääoman muutos			
Vaihto-omaisuuden muutos		-38,4	-7,2
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos		8,2	19,3
Korottomien lyhytaikaisten velkojen muutos		1,5	-51,2
Käyttöpääoman muutos yhteensä		-28,7	-39,1
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat		90,2	172,1
INVESTOINTIEN RAHAVIRRAT			
Tytäryritysten hankinta	27	-44,3	-66,1
Osakkuusyritysten hankinta		-136,5	-0,5
Muiden osakkeiden ostot		-10,1	-8,3
Muun käyttöomaisuuden ostot		-150,9	-246,1
Luovutustulot tytäryritysten myynnistä	27	232,5	18,7
Luovutustappiot osakkuusyritysten myynnistä		3,9	-37,4
Luovutustulot muiden osakkeiden myynnistä		0,1	-
Luovutustulot muun käyttöomaisuuden myynnistä		17,8	18,5
Investointeihin käytetyt nettorahavirrat		-87,5	-321,2
Rahavirrat ennen rahoitusta		2,7	-149,1
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT			
Pitkäaikaisten lainojen nostot (+), maksut (-)		426,6	53,7
Pitkäaikaisten lainasaamisten vähennys (+), lisäys (-)		-7,1	2,5
Lyhytaikaisen rahoituksen lisäys (+), vähennys (-)		-282,1	117,8
Maksetut osingot		-64,2	-60,8
Osakepääoman korotus		-	0,2
Muut		-9,1	12,1
Rahoitukseen käytetyt nettorahavirrat		64,1	125,5
Rahavarojen nettomuutos		66,8	-23,6
Rahavarat 31.12.		119,4	52,6
Rahavarat 1.1.		52,6	76,2
Rahavarojen nettomuutos		66,8	-23,6

* Ei-kassaperusteiset erät liikevoitossa (esim. arvonalentumiset) sekä käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot.

Rahavirtalaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseesta. Liiketoiminta-alueiden rahavirrat on esitetty toimialakohtaisten tietojen yhteydessä. (Liitetieto 2)

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista (Milj. e)

22

Emoyhteisön omistajille kuuluva oma pääoma								
	Osakepääoma	Ylikurssirahasto	Käyvän arvon ja muut rahastot	Muuntoerot	Omat osakkeet	Kertyneet voitot	Vähemmistöosuus	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2007	221,6	257,9	62,7	-30,9	-26,8	585,4	12,6	1 082,5
Myytävisissä olevat osakkeet - arvonmuutos	-	-	7,2	-	-	-	-	7,2
Muuntoerot	-	-	-	-16,2	-	-	0,9	-15,3
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus	-	-	-	6,0	-	-	-	6,0
Rahavirran suojaus: omaan pääomaan merkitty määrä	-	-	-1,9	-	-	-	-	-1,9
Vähemmistöosuuden osto	-	-	-	-	-	-	0,4	0,4
Siirto vapaassa ja sidotussa omassa pääomassa	-	-	0,2	-	-	-0,2	-	0,0
Muut muutokset	-	-	-	-	0,1	0,1	0,2	0,4
Suoraan omaan pääomaan kirjatut tuotot ja kulut	0,0	0,0	5,5	-10,2	0,1	-0,1	1,5	-3,2
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	63,7	3,8	67,5
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut	0,0	0,0	5,5	-10,2	0,1	63,6	5,3	64,3
Osingonjako	-	-	-	-	-	-58,2	-2,6	-60,8
Osakeperusteisten etuuksien kirjaaminen kuluksi	-	-	-	-	-	1,1	-	1,1
Omien osakkeiden siirto osakepalkkiojärjestelmään kuuluville	-	-	-	-	0,8	-0,8	-	0,0
Osakeoptioiden merkintä osakkeiksi	0,2	-	-	-	-	-	-	0,2
Oma pääoma 31.12.2007	221,8	257,9	68,2	-41,1	-25,9	591,1	15,3	1 087,3
Oma pääoma 1.1.2008	221,8	257,9	68,2	-41,1	-25,9	591,1	15,3	1 087,3
Myytävisissä olevat osakkeet - arvonmuutos	-	-	35,3	-	-	-	-	35,3
Muuntoerot	-	-	-0,4	-72,6	-	-	-1,2	-74,2
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus	-	-	-	9,1	-	-	-	9,1
Rahavirran suojaus: omaan pääomaan merkitty määrä	-	-	-22,0	-	-	-	-	-22,0
Siirto vapaassa ja sidotussa omassa pääomassa	-	-	0,5	-	-	-0,5	-	0,0
Muut muutokset	-	-	-0,2	-	-	3,2	-0,9	2,1
Suoraan omaan pääomaan kirjatut tuotot ja kulut	0,0	0,0	13,2	-63,5	0,0	2,7	-2,1	-49,7
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-1,8	3,6	1,8
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut	0,0	0,0	13,2	-63,5	0,0	0,9	1,5	-47,9
Osingonjako	-	-	-	-	-	-60,6	-3,6	-64,2
Osakeperusteisten etuuksien kirjaaminen kuluksi	-	-	-	-	-	0,8	-	0,8
Oma pääoma 31.12.2008	221,8	257,9	81,4	-104,6	-25,9	532,2	13,2	976,0
Osakemäärien muutos	Ulkona olevat osakkeet			Omat osakkeet		Yhteensä		
1000 kpl								
1.1.2007	120 988			3 980		124 968		
Osakeoptioiden käyttö	77			-		77		
Omien osakkeiden siirto osakepalkkiojärjestelmään kuuluville	144			-144		-		
Osakepalkkiojärjestelmän osakkeita palautettu	-19			19		-		
31.12.2007	121 191			3 854		125 045		
1.1.2008	121 191			3 854		125 045		
Omien osakkeiden siirto osakepalkkiojärjestelmään kuuluville	-			-		-		
Osakepalkkiojärjestelmän osakkeita palautettu	-			-		-		
31.12.2008	121 191			3 854		125 045		

Kemiran hallussa oli 31.12.2008 omia osakkeita 3 854 465 kpl. Niiden keskimääräinen hankintahinta oli 6,73 euroa ja osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä oli 3,1 %.

Ylikurssirahasto on vuoden 2001 optio-ohjelman merkintöjen kautta karttunut, vanhan osakeyhtiölain (734/1978) mukainen rahasto, joka ei enää muutu. Käyvän arvon rahasto on IFRS-standardien mukaisesti käypään arvoon arvostettujen osakkeiden sekä suojauslaskennan kautta karttuva rahasto.

Konsernin liitetiedot

1.

YRITYKSEN PERUSTIEDOT

Kemira on kemianyhtiö, jolla on tilikauden aikana ollut neljä liiketoiminta-aluetta: Kemira Pulp&Paper (sellu- ja paperikemikaalit) Kemira Water (vedenpuhdistuskemikaalit), Kemira Specialty (erikoiskemikaalit) ja Kemira Coatings (maalit). 1.1.2009 lähtien talousraportoinnissa sovelletaan uutta organisaatiota, jossa on neljä liiketoimintaa: Paper, Water, Oil & Mining ja Tikkurila.

Kemira on fokusoitu yritys, paras veden- ja kuitujen käsittelyn kemiassa. Kemiran liiketoimintaan on kuulunut myös irrotetusta Kemira GrowHowsta Kemiraan jäänyt vesiliuoslannoitetoiminta sekä energialiiketoiminta.

Konsernin emoyritys on Kemira Oyj. Emoyrityksen kotipaikka on Helsinki, kotimaa Suomi ja sen rekisteröity osoite on Porkkalankatu 3, 00180 Helsinki. Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.kemira.com. Kemira Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 24.2.2009 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen kansainvälisiä IASB:n (International Accounting Standards Board) julkaisemia IAS- ja IFRS-standardeja (International Financial Reporting Standards) sekä niiden SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti yhteisössä sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Vuodelle 2008 ja vertailuvuodelle 2007 konsernissa on sovellettu 31.12.2008 voimassa olleita standardeja.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintahintoihin perustuen, ellei alla olevissa laatimisperiaatteissa ole muuta kerrottu. Käypään arvoon on arvostettu mm. myytävissä olevat rahoitusvarat, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja – velat sekä osakeperusteiset maksut niiden myöntämishetkellä.

Konserni on soveltanut 1.1.2008 alkaen seuraavia tulkintoja:

- IFRIC 11 *IFRS 2 – Konserniyhtiöiden osakkeita ja omia osakkeita koskevat liiketoimet*. Tulkinta selventää IFRS 2 osakeperusteisiin maksuihin liittyvien säännösten soveltamisalaa. Tulkinnalla ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Tulkinta on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 12 *Palvelutoimilupajärjestelyt*. Konsernilla ei ole ollut tulkinnassa tarkoitettuja sopimuksia julkisen sektorin kanssa päättäneellä eikä sitä edeltäneillä tilikausilla. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 14 *IAS 19 - Etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan omaisuuserän yläraja, vähimmäisrahastointivaatimukset ja näiden välinen yhteys*. Tulkintaa sovelletaan IAS 19 – standardin mukaisiin työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuspohjaisiin järjestelyihin ja muihin pitkäaikaisiin etuuspohjaisiin työsuhte-etuuksiin silloin, kun järjestelyyn liittyy vähimmäisrahastointivaatimus. Tulkinta ohjeistaa järjestelyjen ylijäämästä taseeseen merkittävän omaisuuserän kirjausedellytyksien arviointia. Konsernilla on tulkinnassa tarkoitettuja etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Tulkinnan käyttöönotolla ei ole ollut vaikutuksia konsernin taseeseen. Tulkinta on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 39 *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen sekä IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot – standardin muutokset – Reclassification of Financial Assets* (voimassa 1.7.2008 lähtien). Muutokset on annettu lokakuussa 2008 kansainvälisen rahoituskriisin vuoksi ja ne koskevat tiettyjen rahoitusvarojen uudelleenluokittelua. Uudelleenluokittelu on sallittua tietyissä poikkeuksellisissa tilanteissa. Standardimuutoksilla ei ole vaikutusta konsernin tilikauden 2008 tilinpäätökseen, sillä konsernilla ei ollut tilikauden päättyessä taseessaan sellaisia standardimuutosten tarkoittamia rahoitusvaroja, joiden uudelleenluokittelu olisi konsernin arvion mukaan tarpeellista. Standardien muutokset on hyväksytty sovellettaviksi EU:ssa.

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätös sisältää emoyrityksen lisäksi sen tytäryritykset. Emoyrityksellä on näissä yhtiöissä omistuksensa perusteella suoraan tai tytäryritystensä kautta yli puolet äänivallasta tai muutoin määräysvalta. Mydyt yhtiöt sisältyvät tuloslaskelmaan siihen saakka, kun määräysvalta lakkaa, ja vuoden aikana hankitut yhtiöt siitä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan.

Kaikki konserniyritysten väliset liiketapahtumat on eliminoitu. Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Tytäryritysosakkeiden hankintahinnan ja tytäryritysten hankintahetken nettovarojen käyvän

Konsernin liitetiedot

arvon välinen erotus on osin kohdistettu niille tase-erille, joista sen on katsottu johtuvan. Ylittävä osa on esitetty liikearvona.

Tilikauden voiton jakautuminen emoyrityksen omistajille ja vähemmistölle esitetään tuloslaskelman yhteydessä. Vähemmistölle kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana eränään taseessa oman pääoman osana. Vähemmistön osuus kertyneistä tappioista kirjataan konsernitilinpäätökseen enintään sijoituksen määrään saakka. Ylimenevä osuus kohdistetaan enemmistön osuutta vastaan paitsi siltä osin, kuin vähemmistöllä on sitova velvollisuus tappioiden kattamiseen.

Osakkuusyritykset

Konsernin osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta (omistusosuus 20 - 50 %). Osakkuusyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Osuus osakkuusyritysten tilikauden tuloksesta on laskettu konsernin omistusosuuden mukaisesti ja esitetty tuloslaskelmassa omana eränään.

Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, ei kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyritysten velvoitteiden täyttämiseen.

Yhteisyritykset

Yhteisyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on yhteinen määräysvalta toisten osapuolten kanssa. Ne on yhdistelty konsernitilinpäätökseen konsernin suhteellisen omistusosuuden mukaan rivi riviltä.

Ulkomaiset tytäryritykset

Konsernitilinpäätöksissä ulkomaisten tytäryritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskimääräisiä kurssseja ja taseet tilinpäätöspäivän valuuttakurssseja käyttäen. Kurssiero, joka on syntynyt tuloslaskelman ja taseen muuntamisesta eri kursseilla, on kirjattu erillisenä eränä omaan pääomaan. Hankittujen ulkomaisten yksikköjen varojen ja velkojen kirjanpitoarvoihin hankinnan yhteydessä tehtävät käyvän arvon oikaisut ja liikearvo on käsitelty ulkomaisten yksikköjen varoina ja velkoina ja muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssseja käyttäen.

Konsernin ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen nettosijoituksien suojauksesta kerrotaan laadintaperiaatteiden kappaleessa "suojauslaskenta". Suojauslaskennassa lainojen ja johdannaispöytäkirjojen kurssivoitot ja -tappiot on kohdistettu konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan tytäryritysten viimeisten vahvistettujen taseiden mukaisten omien pääomien muuntamisesta syntyneitä kurssieroja vastaan suojauslaskennan vaatimusten mukaisesti. Muut oman pääoman muuntoerot on esitetty oman pääoman lisäyksenä ja vähennyksenä.

Valuuttamääräiset erät

Konserniyritykset muuntavat omassa kirjanpidossaan päivittäiset valuuttamääräiset liiketapahtumat toimintavaluutukseen tapahtumapäivän kurssseja käyttäen. Tilinpäätöksissä valuuttamääräiset saamiset ja velat arvostetaan käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakurssseja ja ei-monetaariset erät käyttäen tapahtumapäivän kurssseja. Liiketoimintaan liittyvät kurssierot käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuinä. Rahoitukseen ja konsernin kokonaisposition suojaamiseen liittyvät kurssierot esitetään rahoituksen kurssieroissa. Tytäryhtiöt suojaavat lähinnä valuuttamääräisiä myyntejä ja ostoja, joissa suojausinstrumentteina käytetään pääsääntöisesti finanssihallinnon kanssa tehtyjä valuuttatermiinejä. Tytäryrityksien suojaustapahtumien vaikutukset näkyvät liiketoimintayksikköjen liikevaihdon ja ostojen oikaisuna.

Liikevaihto

Liikevaihto sisältää myytyjen tuotteiden ja toimitettujen palveluiden kokonaislaskutusarvon, josta on vähennetty oikaisuerinä myynnin välilliset verot, käteisalennukset ja valuuttamääräisten myyntisaamisten kurssierot.

Myyntien tuloutusperiaatteet

Myyntituotot tavaroiden myynnistä kirjataan tuloslaskelmaan, kun tavaroiden omistukseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Pitkäaikaishankkeiden osuus konsernin liikevaihdosta on erittäin pieni. Niiden tulot ja menot kirjataan tuotoiksi ja kuluiksi valmiusasteen perusteella.

Eläkevelvoitteet

Konsernilla on erilaisia eläkejärjestelyjä kunkin toimintamaan paikallisten olojen ja käytäntöjen mukaisesti. Eläkejärjestelyt on yleensä hoidettu erillisissä eläkesäätiöissä tai eläkevakuutusyhtiöissä. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritusvelvoitteet kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota suoritus koskee.

Konsernin liitetiedot

Konsernin etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Etuuspohjaisista järjestelyistä kirjataan taseeseen velka (tai saaminen), joka syntyy eläkevelvoitteiden nykyarvon ja järjestelyyn kuuluvien varojen käyvän arvon sekä kirjaamattomien vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden erotuksena. Eläkevelvoitteet on laskettu siten, että kertynyt etuus on jaksotettu palvelusajalle ennakoituun etuoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää käyttäen. Eläkemenot kirjataan kuluiksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaattikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteiden nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttauskorkona yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa tai valtion velkasitoumusten korkoa.

Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot on kirjattu tuloslaskelmaan henkilöiden keskimääräiselle jäljellä olevalle palvelusajalle siltä osin kuin ne ylittävät suuremman seuraavista: 10 % eläkevelvoitteesta tai 10 % varojen käyvästä arvosta, ns. "putkimenetelmä".

Suomalaisen TyEL-järjestelmän rahastoitu osuus ja työkyvyttömyysosuus on käsitelty etuuspohjaisena järjestelynä omissa eläkesäätiöissä hoidettavien järjestelyjen osalta. Säätiöiden varat on arvostettu IAS 19:n (Työsuhde-etuudet) mukaan. Vakuutusyhtiöissä hoidettu TyEL on käsitelty maksupohjaisena järjestelynä.

Osakeperusteiset maksut

Osakemerkintöjen perusteella saadut rahasuoritukset vuonna 2001 päätetyn ohjelman optio-oikeuksien käytöstä on kirjattu osakepääomaan tai ylikurssirahastoon. Optio-ohjelman merkintäoikeus päättyi toukokuussa 2007. IFRS 2 siirtymäsäännösten mukaisesti näistä, ennen 7.11.2002 myönnettyistä optioista, ei ole esitetty kuluja tuloslaskelmassa.

Hallituksen päättämän avainhenkilöstölle suunnatun osakepalkkiojärjestelmän etuudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä ja kirjataan tasaisesti kuluksi tuloslaskelmaan oikeuden syntymisjakson aikana. Oletus lopullisesta osakkeiden ja niihin liittyvien rahasuoritusten määrästä päivitetään jokaisena tilinpäätöspäivänä. Liitetiedossa 7 on kuvattu järjestelmää ja sen arvostustekijöitä.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluiksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet.

Tuloverot

Tuloslaskelman verot sisältävät kunkin yhtiön verotettavaan tulokseen perustuvat verot ja laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutokset.

Laskennallinen verovelka on laskettu väliaikaisista eroista taseen kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennalliset verosaamiset mm. vahvistetusta tappiosta sisältyvät tilinpäätökseen vain siihen määrään asti kuin veroyksikölle todennäköisesti syntyy verotettavaa tuloa, niin että verosaamiset pystytään hyödyntämään. Laskennallista verovelkaa ja -saamista laskettaessa on käytetty tilinpäätöksen laatimishetkellä voimassa olevia tai tilikautta seuraavan vuoden verokantoja, mikäli ne on jo vahvistettu.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimustoiminnan menot kirjataan kuluiksi. Kehittämismenot aktivoidaan, jos niiden pohjalta voidaan laatia suunnitelmalliset uusista tai olennaisesti parannetuista tuotteista tai prosesseista, jotka ovat kaupallisesti ja teknillisesti käyttökelpoisia, ja konsernilla on riittävät voimavarat kehittämistyön loppuunsaattamiseen ja hyödykkeen käyttämiseen tai myymiseen. Pääosa konsernin kehittämismenoista ei täytä em. aktivointiedellytyksiä ja ne kirjataan kuluiksi.

Aktivoidut kehittämismenot esitetään erässä "muut aineettomat hyödykkeet" ja poistetaan taloudellisen vaikutusaikanaan, kuitenkin enintään 8 vuodessa.

Aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet (joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika) on arvostettu taseessa poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuun.

Poistot on laskettu tasapoistoina kohteiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan. Tavallisimmat konsernin laskentaperiaatteiden mukaiset poistoajat ovat:

koneet ja kalusto	3-15 vuotta
rakennukset ja rakennelmat	25 vuotta
aineettomat hyödykkeet	5-10 vuotta

Konsernin liitetiedot

Liikearvo arvostetaan hankintamenoon vähennettynä mahdollisesti kertyvillä arvonalentumistappioilla.

Käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot sisältyvät liiketoiminnan tuottoihin ja myyntitappiot liiketoiminnan kuluihin. Korkomenoja ei aktivoida käyttöomaisuushyödykkeiden hankintameno. Säännöllisin määräajoin suoritettavista suurista ja perinpohjaisista tarkastuksista tai kunnossapidoista johtuvat menot käsitellään investointeina ja hankintamenot poistetaan vaikutusaikanaan. Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun se luokitellaan myytävänä olevaksi.

Julkiset avustukset

Investointeihin saadut julkiset avustukset on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen käyttöaikana. Tutkimustoimintaan saadut avustukset kirjataan kulujen vähennykseksi.

Vuokrasopimukset

Konsernin ollessa vuokralle ottajana rahoitusleasingsopimuksiksi luokitellaan aineellisia hyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistukselle olennaisista riskeistä ja eduista.

Rahoitusleasingsopimuksilla hankitut hyödykkeet merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Nämä hyödykkeet esitetään osana konsernin aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ja korollisia velkoja. Rahoitusleasingsopimusten osalta tuloslaskelmassa esitetään leasingomaisuuden poistot ja velasta aiheutuneet korkokulut.

Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi.

Konsernin ollessa vuokralle antajana rahoitusleasingsopimukset kirjataan taseeseen saamisina ja muiden vuokrasopimusten hyödykkeet sisältyvät aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin.

IFRIC 4:n (Miten määritellään sisältääkö järjestelmä vuokrasopimuksen) mukaisesti vuokrasopimuksina käsitellään myös 1.1.2006 alkaen järjestelyt, jotka eivät ole oikeudelliselta muodoltaan vuokrasopimuksia mutta jotka antavat oikeuden käyttää hyödykettä maksua tai toistuvia maksuja vastaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuden hankintameno on määritetty luonteensa mukaan fifo-menetelmää tai painotettua keskihinnan menetelmää käyttäen. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno sisältää normaalin toiminta-asteen mukaisen osuuden valmistuksen välillisistä kustannuksista. Nettorealisointiarvo on hinta, joka vaihto-omaisuushyödykkeestä myytäessä saadaan vähennettynä myyntikustannuksilla.

Rahoitusvarat, rahoitusvelat ja johdannaisopimukset

Kun rahoitusvara tai -velka merkitään kirjanpitoon kaupankäyntipäivänään, konserni arvostaa sen hankintameno, joka on yhtä suuri kuin siitä annetun tai saadun vastikkeen käypä arvo. Konsernin rahoitusvarat on alkuperäisen kirjaamisen jälkeistä arvostusta varten luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, konsernin myöntämiin lainoihin ja muihin saamiin sekä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin.

Luokka	Rahoitusinstrumentti	Arvostus
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Valuuttatermiinit, valuuttaoptiot, valuutanvaihtosopimukset, korkotermiinit, korkofutuurit, korko-optiot, koronvaihtosopimukset, sähkötermiinit, maakaasujohdannaiset, propaanitermiinit, sijoitustodistukset, yritystodistukset, sijoitusrahastot, kytketyt johdannaiset	Käypä arvo
Lainat ja saamiset	Pitkäaikaiset lainasaamiset, pankkitalletukset, myyntisaamiset ja muut saamiset	(Jaksotettu) Hankintameno
Myytävissä olevat rahoitusvarat	Osakkeet, valtiolainasijoitukset	Käypä arvo

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Käypä arvo on rahamäärä, johon omaisuuserä voidaan vaihtaa tai jolla velka voidaan suorittaa asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden, toisistaan riippumattomien osapuolten välillä. Ne johdannaiset, joihin ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, on luokiteltu

Konsernin liitetiedot

kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin. Nämä kuuluvat käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen luokkaan. Taseessa erät esitetään siirtosaamisissa ja siirtoveloissa. Käyvän arvon muutoksista syntyvät voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti tapahtumahetkellään.

Lainoihin ja saamisiin sisältyy pitkäaikaisia saamisia, jotka on arvostettu jaksotettuun hankintamenoa efektiivisen korkokannan menetelmää käyttäen ottaen huomioon mahdolliset arvonalentumiset.

Myytävisissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon, jos käyvän arvon katsotaan olevan luotettavasti määritettävissä. Myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat arvomuutokset kirjataan suoraan omaan pääomaan verovaikutus huomioiden myyntihetkeen saakka, jolloin ne siirretään tuloslaskelmaan. Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät pörssinoteerattujen yhtiöiden osakkeita, valtiolainasijoituksia ja muiden noteeraamattomien yritysten osakkeita, joista merkittävin on Teollisuuden Voima Oy:n osakeomistus.

Teollisuuden Voima Oy on yksityinen, suomalaisten teollisuus- ja voimayhtiöiden omistama sähköntuotantoyhtiö, joka toimittaa osakkailleen sähköä omakustannushintaan. Yhtiö omistaa ja käyttää kahta ydinvoimalaitosyksikköä Olkiluodossa, Eurajoen kunnassa. Olkiluodon ydinvoimalan lisäksi TVO on osakkaana Meri-Porin hiilivoimalaitoksessa. Kemira Oyj:n omistus Teollisuuden Voima Oy:ssä on arvostettu käypään arvoon perustuen sähkön markkinahinnan ja omakustannushinnan erotuksen diskontattuun rahavirtaan. Se osuu omistuksesta, joka oikeuttaa sähköön Suomessa parhaillaan rakennettavasta ydinvoimalasta on vuoden 2008 aikana arvostettu uudelleen. Uudelleenarvostus perustuu osakkeiden markkinahintaan, joka tuli määritetyksi toukokuussa 2008 ulkoisella kolmansien osapuolien osakekaupalla. Aikaisemmissa tilinpäätöksissä nämä keskeneräiseen ydinvoimalaan oikeuttavat osakkeet arvostettiin hankintahintaan.

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien. Käytössä olevat luottolimiitit sisältyvät lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Konserni myy tietyt myyntisaamisensa rahoitusyhtiöille sopimuksessa määriteltyjen limiittien puitteissa. Myyntiin saamiin liittyvä luottoriski ja sopimusperusteiset oikeudet kyseisiin rahoitusvaroihin siirtyvät myyntihetkellä pois konsernilta. Järjestelyyn liittyvät kulut kirjataan rahoituskuluihin.

Rahoitusvelat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin kuuluvat ne johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Luokka	Rahoitusinstrumentti	Arvostus
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	Valuuttatermiinit, valuuttaoptiot, valuuttavaihtosopimukset, korkotermiinit, korkofutuurit, korko-optiot, koronvaihtosopimukset, sähkötermiinit, maakaasujohdannaiset, propaanitermiinit, kytketyt johdannaiset	Käypä arvo
Muut velat	Lyhyt- ja pitkäaikaiset lainat, eläkelainat, ostovelat	(Jaksotettu) Hankintameno

Valuutta-, korko- ja hyödykejohdannaisten, sijoitusrahastojen sekä julkisesti noteerattujen osakkeiden käyvät arvot saadaan toimivilta markkinoilta tilinpäätöshetken hintanoteerauksen perusteella. Muiden käypään arvoon arvostettujen rahoitusinstrumenttien arvo määritellään arvonnäytysmallien avulla rahoitusmarkkinoilta saatavan tiedon perusteella. Kemira käyttää arvonnäyttykseen treasuryhallintajärjestelmä Twiniin syötettyjen markkinatietojen perusteella laskettuja arvoja.

Valuuttatermiinien arvomuutokset lasketaan arvostamalla termiinisopimukset tilinpäätöshetken termiinkursseihin ja vertaamalla niitä termiinien tekohetken termiinkurssien kautta laskettuihin vasta-arvoihin. Valuuttaoptioiden käyvät arvot lasketaan valuuttaympäristöön mukautetun Black & Scholesin optioiden arvostusmallia käyttäen. Arvostuksessa tarvittavat tiedot, kuten kohdevaluutan valuuttakurssi, sopimuskurssi, volatiliiteetti ja riskitön korkokanta saadaan Reuters-järjestelmästä. Korkojohdannaisten käyvät arvot määritellään käyttämällä vastaavanlaisten instrumenttien tilinpäätöspäivän markkina-arvoja. Muut johdannaiset arvostetaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan.

Kaikki tilinpäätöshetkellä avoinna olevat johdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Konsernitiilinpäätöksessä avoimien johdannaissopimusten arvostustulokset on pääsääntöisesti kirjattu tulosvaikutteisesti rahoituseriin. Konsernin kytkettyjen johdannaisten määrä on vähäinen.

Muut velat merkitään taseeseen alun perin saatujen nettovarojen arvoon vähennettynä välittömällä kuluilla. Myöhemmin rahoitusvelat arvostetaan taseeseen jaksotettuun hankintamenoa, ja saatujen nettovarojen ja lainanlyhennysten erotus kirjataan korkokuluksi lainan juoksuaikana.

Konsernin liitetiedot

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä rahoitusinstrumenttien mahdolliset arvonalentumiset. Rahoitusvaran arvonalentuminen kirjataan, kun on toteutunut tapahtuma, jolla on negatiivinen vaikutus sijoituksen tuleviin rahavirtoihin. Arvonalentumisen määrä jaksettuun hankintamenoarvon arvostettujen erien osalta on kirjanpitoarvon ja saamisen tulevien rahavirtojen nykyarvon erotus. Diskonttauksessa käytetään alkuperäistä efektiivistä korkokantaa. Käypään arvoon arvostetuissa erissä käypä arvo määrää arvonalentumisen. Arvonalentumiset kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin.

Suojauslaskenta

IAS 39:n mukainen suojauslaskenta tarkoittaa laskentatapaa, jonka tarkoituksena on kohdistaa yksi tai useampi suojausinstrumentti siten, että niiden käypä arvo kumoaa kokonaisuudessaan tai osittain suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset. Suojauslaskentaa sovelletaan korkoriskin ja ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen valuuttariskin sekä hyödykeriskin suojauksiin. Käytetyt suojauslaskentamallit ovat rahavirtojen suojaus ja ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus.

Rahavirtojen suojauksessa suojaudutaan rahavirtojen vaihtelulta, joka johtuu taseeseen merkittyyn tiettyyn omaisuuserään, velkaan tai erittäin todennäköiseen tulevaan liiketoimeen liittyvän riskin toteutumisesta. Suojausinstrumentteina rahavirran suojauksessa käytetään korkoinstrumentteja. IAS 39:n määrittelemää rahavirtojen suojauslaskentaa sovelletaan konsernissa valikoituihin suojauskohteisiin. Rahavirtojen suojaukseen liittyvät johdannaisopimusten käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan verovaikutus huomioiden, kun ne täyttävät suojauslaskennan ehdot ja kun suojauslaskenta on tehokasta. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Johdannaiset, joiden osalta ei sovelleta suojauslaskentaa, kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin.

Ulkomaiseen yksikköön tehtyä nettosijoitusta suojataan kurssimuutoksilta pitkäaikaisilla valuuttamääräisillä lainoilla sekä termiini- ja valuuttanvaihtosopimuksilla. Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksen ehdot täyttävien suojausinstrumenttien käyvän arvon tehokkaan osuuden arvon muutos kirjataan suoraan konsernin omaan pääomaan. Käytettäessä valuuttatermiinejä suojaussuhteen arvonmuutoksen ulkopuolelle jätettävä korkoero kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin. Nettosijoituksen suojauksesta johtuvat voitot ja tappiot merkitään tuloslaskelmaan silloin, kun nettosijoituksesta luovutaan. Tehottoman suojauksen osuus kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti rahoituseriin.

Suojauksen tehokkuutta seurataan IAS 39:n vaatimalla tavalla. Tehokkuudella tarkoitetaan suojausinstrumentin kykyä kumota suojattavan riskin toteutumisesta johtuvat muutokset suojattavan erän käyvässä arvossa tai suojatusta liiketoimesta johtuvissa rahavirroissa. Suojaussuhteen katsotaan olevan erittäin tehokas, kun suojausinstrumentin käyvän arvon muutos kumoaa suojattavan erän rahavirtojen muutokset 80–125 -prosenttisesti. Tehokkuutta tarkastellaan sekä etu- että jälkikäteen. Tehokkuuden testaus tehdään uudelleen jokaisena tilinpäätöshetkenä.

Suojauslaskenta lakkautetaan, kun suojauslaskennan kriteerit eivät enää täyty. Omaan pääomaan kirjatut voitot tai tappiot siirretään tuloslaskelmaan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli suojattava kohde myydään tai erääntyy. Niiden johdannaisopimusten, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, käyvän arvon muutoksista syntyvät voitot ja tappiot merkitään suoraan tuloslaskelmaan.

Konserni on dokumentoinut suojaukseen ryhtyessä suojaussuhteen olemassaolon sisältäen tiedot suojausinstrumentista ja suojattavasta erästä tai liiketapahtumasta, suojattavan riskin luonteen, riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian sekä kuvauksen tehokkuuden arvioinnista.

Omat osakkeet

Omien osakkeiden hankinta siihen liittyvine menoineen on esitetty konsernitiilinpäätöksessä oman pääoman vähennyksenä.

Varaukset

Taseeseen merkitään varaus, kun jonkin aikaisemman tapahtuman seurauksena on syntynyt oikeudellinen tai tosiasiallinen olemassa oleva velvoite ja on todennäköistä, että siitä aiheutuu vastaisia menoja ja velvoitteen määrä on arvioitavissa luotettavasti. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan vain silloin, kun siitä on laadittu yksityiskohtainen, asianmukainen suunnitelma ja suunnitelman toimeenpano on aloitettu tai siitä on tiedotettu niille, joihin järjestely vaikuttaa. Varauksena kirjattava määrä vastaa parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää tilinpäätöspäivänä. Jos rahan aika-arvon vaikutus on olennainen, varaus diskontataan.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät nettovarat luokitellaan IFRS 5:n (Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot) mukaan myytävänä oleviksi. Ne arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon, mikäli niiden kirjanpitoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Poistot näistä

Konsernin liitetiedot

omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä. Lopetettu toiminto on merkittävä erillinen liiketoimintayksikkö tai maantieteellistä aluetta edustava yksikkö. Lopetetun toiminnon tulos esitetään omana eränään konsernin tuloslaskelmassa.

Omaisuserien arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Mikäli viitteitä arvonalentumisesta ilmenee, arvioidaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä kerrytettävissä oleva rahamäärä käyttöarvon tai myytäessä saatavan nettomyyntihinnan perusteella. Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään aina liikearvoille ja sellaisille aineettomille hyödykkeille, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton tai jotka eivät ole vielä valmiita käytettäväksi.

Kemiran uusi organisaatio astui voimaan lokakuussa 2008. Sen mukaiseen talousraportointiin siirryttiin vuoden 2009 alusta. Omaisuuserien arvonalentumisen testaus suoritettiin uuden organisaation mukaisissa liiketoiminnoissa. Rahavirtaa tuottavaksi yksiköksi on määritelty asiakassegmentti. Asiakassegmenttien taso on liiketoimintoa seuraava alempi taso. Aikaisempiin vuosiin verrattuna Kemira ei muuttanut organisaatiotasoa, jolla testaus suoritetaan.

Liikearvon arvonalentuminen testataan vertaamalla asiakassegmenttien kerrytettävissä olevaa rahamäärää sen kirjanpitoarvoon. Kemiralla ei ole muita olennaisia rajoittamattoman taloudellisen vaikutusajan omaavia aineettomia hyödykkeitä kuin liikearvo. Kaikki liikearvot on kohdistettu asiakassegmenteille.

Asiakassegmenttien kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritelty käyttöarvona, jonka muodostavat yksikköön tulevat diskontatut vastaiset rahavirrat. Vastaisia rahavirtoja koskevat arviot perustuvat omaisuuserän jatkuvalle käytölle ja liiketoimintajohdon viimeisimmille kolmivuotisen nusteille. Ennustejakson jälkeiset rahavirrat on ekstrapoloitu olettaen kasvuvauhdin olevan nolla. Rahavirta-arviot eivät sisällä omaisuuserien suorituskyvyn parantamisen, investointien tai vastaisten uudelleenjärjestelyjen vaikutuksia. Konsernikeskuksen kulut kohdistetaan strategisille liiketoimintayksiköille liikevaihdon suhteessa.

Arvonalentumistappio kirjataan siinä tapauksessa, että omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo. Tappio kirjataan tuloslaskelmaan. Arvonalentumistestien yksityiskohdista on annettu tietoa liitetiedossa 14.

Jos viimeisimmän tappion kirjaamisen jälkeen on tapahtunut positiivinen muutos kerrytettävästä rahamäärästä tehdyissä arvioissa, peruutetaan aikaisempina vuosina tehty arvonalentumiskirjaus korkeintaan siihen arvoon asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty, jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruuteta.

Päästöoikeudet

EU:n päästökauppajärjestelmän piirissä on Kemirasta vain Helsingborgin toimipaikka Ruotsissa. Kemira laskee hiilidioksidin päästöoikeudet ja päästöjä koskevat varaukset voimassa olevien IFRS-standardien mukaan. Päästöoikeudet käsitellään hankintamenoa arvostettavina aineettomina hyödykkeinä. Ilmaiseksi saadut päästöoikeudet on arvostettu nimellisarvoon (nollan suuruiseksi). Varaus päästöoikeuksien palautusvelvoitteen täyttämiseksi kirjataan, elleivät vastikkeetta saadut päästöoikeudet riitä kattamaan todellisten päästöjen määrää. Kemiran taseessa ei ole päästöoikeuksiin liittyviä eriä, mikäli toteutuneet päästöt alittavat vastikkeetta saatujen päästöoikeuksien määrän ja päästöoikeuksia ei ole ostettu markkinoilta. Päästöoikeuksista on kerrottu ympäristöriskien ja – vastuiden liitetiedossa 31.

Johdon harkintaa edellyttävät arviot ja laatimisperiaatteet

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden toteumat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista.

Liikearvon ja muun omaisuuden arvonalentumistestien yhteydessä määritellään tulevia rahavirtoja, jotka perustuvat tärkeimmiltä oletuksiltaan bruttokatetasoihin, diskonttokorkoon ja ennusteiden ajanjaksoon. Huomattava negatiivinen kehitys rahavirtojen toteutumisessa ja korkokehityksessä voi johtaa arvonalentumisen kirjaustarpeeseen.

Kemiran sijoitukset sisältävät noteeraamattomia osakkeita, joista arvoltaan suurin on Teollisuuden Voima Oy. Sen osakkeet on arvostettu käypään arvoon, joka perustuu sähkön markkinahinnan ja omakustannushinnan erotuksen diskontattuun rahavirtaan. Todellinen käyvän arvon kehitys voi poiketa tehdyistä arvioista mm. sähkön hinnan, ennusteiden ajanjakson tai diskonttauskoron takia.

Etuuspohjaisten eläkevastuiden määrittelemiseen liittyy oletuksia, joiden huomattavat muutokset voivat vaikuttaa eläkevelan ja eläkekulujen suuruuteen. Vakuutusmatemaattiset laskelmat sisältävät johdon antamia oletuksia kuten eläkesäätiöiden varojen pitkäaikaisen tuotto-oletuksen, diskonttauskoron ja palkankorotus- ja työsuhteiden päättävyysoletukset. Mm. todelliset osakemarkkinoiden hintavaihtelut voivat poiketa oletuksista.

Konsernin liitetiedot

Varausten kirjaaminen tilinpäätökseen edellyttää johdon arviota, koska varauksiin liittyvien velvoitteiden tarkka euromäärä ei ole tilinpäätöstä laadittaessa selvillä.

Verotappioiden ja muiden laskennallisten verosaamisten kirjaamista varten johto arvioi määrän, jonka verran yhtiöille todennäköisesti syntyy verotettavaa tuloa, niin että verosaamiset pystytään hyödyntämään. Todellinen tuloskehitys voi poiketa arviosta, jolloin muutos vaikuttaa tulevien tilikausien veroihin.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset 31.12.2008 jälkeen

Konserni ei ole soveltanut seuraavia julkistettuja standardeja, jotka eivät ole pakollisia 1.1.2008 alkaneella tilikaudella, mutta joita voi soveltaa ennen niiden voimaantuloa:

- IFRS 8 *Toimintasegmentit* (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Konserni arvioi, että uusi standardi ei muuta olennaisesti nykyistä segmenttiraportointia, sillä konsernin julkistamat segmenttitiedot perustuvat jo nyt konsernin sisäiseen raportointirakenteeseen. Standardin käyttöönotto vaikuttaa lähinnä tapaan, jolla segmentti-informaatio esitetään liitetiedoissa. Tilinpäätöksen segmenttitiedot muuttuvat vuoden 2009 alusta johtuen konsernin organisaatiomuutoksesta. Standardi on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 23 *Vieraan pääoman menot* (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uudistettu standardi edellyttää, että ehdot täyttävien hyödykkeiden hankintamenojen sisällytetään tulevaisuudessa välittömästi kyseisen hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta johtuvat vieraan pääoman menot. Konserni on aiemmin kirjannut vielä sallitulla tavalla vieraan pääoman menot kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Uuden standardin käyttöönotto merkitsee konsernitiilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutosta, mutta sillä ei tule olemaan olennaista vaikutusta tulevaan tilinpäätökseen. Uudistettu standardi on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 1 muutos *Tilinpäätöksen esittäminen* (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Konserni arvioi, että uudistus muuttaa lähinnä tuloslaskelman ja oman pääoman muutoslaskelman esitystapaa. Standardin muutos on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 3 *Liiketoimintojen yhdistäminen* (voimassa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardimuutokset vaikuttavat mm. hankinnoista kirjattavan liikearvon määrään sekä tuloslaskelmaan kirjattaviin eriin. Standardin siirtymäsääntöjen mukaisesti liiketoimintojen yhdistämissä, joissa hankinta-ajankohta on ennen standardin pakollista käyttöönottoa, ei oikaista. Uudistettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 27 *Konsernitiilinpäätös ja erillistilinpäätös* (muutettu 2008) (voimassa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutettu standardi edellyttää tytäryritysten omistusmuutosten kirjaamista suoraan konsernin omaan pääomaan silloin kun määräysvalta ei muutu. Mikäli määräysvalta menetetään, jäljellä oleva sijoitus tulee arvostaa käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Vastaavaa käsittelytapaa sovelletaan jatkossa myös osakkuusyrityssijoituksiin (IAS 28) ja yhteisyritysosuuksiin (IAS 31). Uudistettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 2 *Osakeperusteiset maksut* – standardin muutokset (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardimuutoksella tarkennetaan oikeuden syntymisehtoja ja peruutusten käsittelyä liittyen oman pääoman ehtoihin instrumentteihin. Lisäyksen ei odoteta vaikuttavan konsernin raportointiin. Standardin muutos on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen* ja IAS 32 *Rahoitusinstrumentit: esittämistapa* – standardien muutokset - *Puttable Financial Instruments and Obligations Arising on Liquidation* (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Näillä standardimuutoksilla ei tule olemaan vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Standardimuutos on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- Muutokset standardeihin IFRS 1 *Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto* ja IAS 27 *Konsernitiilinpäätös ja erillistilinpäätös*. Standardimuutokset koskevat ensisijaisesti, eikä niillä ole vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Standardimuutos on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 39 *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen* – standardin muutos (*Eligible Hedged Items*) (voimaan 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Konserni arvioi, ettei kyseisillä suojauslaskentaa koskevilla muutoksilla ole vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Muutettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Konserni arvioi että seuraavien tulkintojen käyttöönotolla ei ole vaikutusta tulevaan tilinpäätökseen:

- IFRIC 13 *Kanta-asiakasohjelmat* (voimassa 1.7.2008 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) Konsernilla ei ole tulkinnassa tarkoitettuja kanta-asiakasohjelmia, joten tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Tulkinta on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 15 *Agreements for the Construction of Real Estate* (voimaan 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen, sillä konserni ei toimi rakennusallalla. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 16 *Hedges of a Net Investment in a Foreign Operation* (voimaan 1.10.2008 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinta selkeyttää ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksen kirjanpito-käsittelyä

Konsernin liitetiedot

---

konsernitilinpäätöksessä. Konsernin arvion mukaan tulkinnalla ei ole vaikutusta tulevaan tilinpäätökseen. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

2. SEGMENTTITIEDOT

Liiketoimintasegmentit

Konserni oli vuoden 2008 alussa organisoitu seuraaviksi päätoimialoiksi: Kemira Pulp&Paper, Kemira Water, Kemira Specialty ja Kemira Coatings. Konsernin toimialakohtaisia vertailutietoja vuodelta 2007 muutettiin 18.4.2008 johtuen asiakassegmenttien siirroista Kemira Pulp&Paperin ja Kemira Waterin välillä. Konsernin sisäiset siirtohinnot perustuvat pääasiassa markkinahintoihin. Joissakin tapauksissa, esim. markkinointiyhtiöissä, käytetään kustannusperusteisia hintoja, joihin on lisätty kate (ns. cost plus -menetelmä).

Liiketoimintojen varat ja velat käsittävät ne varat ja velat, jotka ovat suoraan tai perustellusti kohdistettavissa ao. liiketoiminnoille. Toimialojen varoihin on laskettu aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, osuudet osakkuusyrityksissä, vaihto-omaisuus ja korottomat saamiset. Toimialojen velkoihin sisältyvät lyhytaikaiset korottomat velat.

2008	Kemira Pulp&Paper	Kemira Water	Kemira Specialty	Kemira Coatings	Muut	Konserni
Tuloslaskelma						
Ulkoinen liikevaihto	1 036,7	756,9	362,7	648,1	28,3	2 832,7
Konsernin sisäinen myynti	21,0	3,1	12,6	-	-36,7	0,0
Liikevaihto yhteensä	1 057,7	760,0	375,3	648,1	-8,4	2 832,7
Liikevoitto	2,2	10,9	36,4	59,2	-34,7	74,0
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-	0,1	-2,8	-	-	-2,7
Muut tiedot						
Liiketoimintojen varat	983,4	598,6	285,2	387,0	105,0	2 359,2
josta osuudet osakkuusyrityksissä	0,5	0,9	133,7	0,5	0,0	135,6
Kohdistamattomat varat						364,9
Konsernin varat yhteensä						2 859,7
Liiketoimintojen velat	192,6	135,8	39,3	80,2	37,8	485,7
Kohdistamattomat velat						1 398,0
Konsernin velat yhteensä						1 883,7
Investoinnit	-40,6	-70,2	-172,4	-36,4	-22,2	-341,8
Arvon alentumiset ja arvonalentumisten peruutukset	-25,4	-11,7	-0,8	-	-0,7	-38,6
Muut erät, joihin ei liity rahasuorituksia	-21,2	-5,9	-0,7	-	-7,7	-35,5
Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät	-	-	-	-	-	0,0
Rahavirta						
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat	72,7	33,5	8,5	60,5	-85,0	90,2
Nettoinvestointien rahavirrat	-40,3	-64,4	60,3	-31,0	-12,1	-87,5

Konsernin liitetiedot

(Milj. e)

33

Liiketoimintasegmentit

2007	Kemira Pulp&Paper	Kemira Water	Kemira Specialty	Kemira Coatings	Muut	Konserni
Tuloslaskelma						
Ulkoinen liikevaihto	1 031,6	678,4	410,3	625,2	64,7	2 810,2
Konsernin sisäinen myynti	11,4	8,0	15,6	-	-35,0	-
Liikevaihto yhteensä	1 043,0	686,4	425,9	625,2	29,7	2 810,2
Liikevoitto	68,2	43,6	13,5	73,1	-55,3	143,1
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-	0,9	-	1,2	-	2,1
Muut tiedot						
Liiketoimintojen varat	1 034,6	567,9	499,9	397,7	87,9	2 588,0
josta osuudet osakkuusyrityksissä	0,5	4,5	-	0,5	-	5,5
Kohdistamattomat varat						239,9
Konsernin varat yhteensä						2 827,9
Liiketoimintojen velat	152,5	124,9	68,6	84,2	43,5	473,7
Kohdistamattomat velat						1 266,9
Konsernin velat yhteensä						1 740,6
Investoinnit	-78,5	-105,1	-61,7	-49,3	-26,4	-321,0
Arvon alentumiset ja arvonalentumisten peruutukset	-17,1	-5,9	-	-	-14,9	-37,9
Muut erät, joihin ei liity rahasuorituksia	-	-	-11,9	-	3,9	-8,0
Myyttävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät	-	-	34,2	-	1,5	35,7
Rahavirta						
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat	45,0	34,8	31,8	51,4	9,1	172,1
Nettoinvestointien rahavirrat	-69,3	-100,6	-58,1	-30,7	-62,5	-321,2

Maantieteelliset segmentit

	2008	2007
Liikevaihto		
Suomi	444,3	440,5
Muut EU-maat	1 111,2	1 146,0
Muu Eurooppa	346,8	305,4
Pohjois- ja Etelä-Amerikka	785,1	750,6
Aasia	117,0	134,9
Muut maat	28,3	32,8
Yhteensä	2 832,7	2 810,2
Varat		
Suomi	1 038,6	988,3
Muut EU-maat	1 009,5	1 099,9
Muu Eurooppa	121,9	109,3
Pohjois- ja Etelä-Amerikka	645,5	582,2
Aasia	44,2	46,2
Muut maat	-	2,0
Yhteensä	2 859,7	2 827,9
Investoinnit		
Suomi	74,7	99,3
Muut EU-maat	177,3	106,7
Muu Eurooppa	20,9	21,2
Pohjois- ja Etelä-Amerikka	66,5	86,0
Aasia	2,4	7,8
Muut maat	-	-
Yhteensä	341,8	321,0

Maantieteellisten segmenttien liikevaihto esitetään asiakkaiden sijainnin ja varat varojen sijainnin mukaan.

TULOSLASKELMA

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	2008	2007
Pitkäaikaisten varojen myyntivoitot	24,8	20,4
Vuokratuotot	3,1	1,3
Vakuutuskorvaukset	0,6	4,1
Konsultointi	9,6	14,3
Romun ja jätteen myynti	0,7	0,4
Royalty-, knowhow- ja lisenssituotot	0,4	0,5
Muut liiketoiminnan tuotot	12,3	4,9
Yhteensä	51,5	45,9

Vuonna 2008 pitkäaikaisten varojen myyntivoittoihin sisältyy tytär- ja osakkuusyritysten myyntivoittoja 15,4 milj. e (12,3 milj. e) sekä kiinteistöjen ja tuotantoalueiden myyntivoittoja.

4. KULUT	2008	2007
Valmisteverastojen muutos	15,5	13,7
Valmistus omaan käyttöön ¹⁾	-2,5	-5,5
Materiaalit ja palvelut		
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	1 515,3	1 333,3
Aine- ja tarvikkeeverastojen muutos	-7,3	4,3
Ulkopuoliset palvelut	40,7	63,3
Materiaalit ja palvelut yhteensä	1 548,7	1 400,9
Työsuhde-etuudet	442,8	461,4
Vuokrat	57,6	43,5
Pitkäaikaisten varojen myyntitappiot	0,5	1,9
Muut kulut	578,3	623,3
Yhteensä	2 640,9	2 539,2

1) Valmistus omaan käyttöön sisältää lähinnä pitkäaikaisten varojen hankintoihin kohdistuvia palkka- ja henkilömenoja sekä varastosta otettuja aineita ja tarvikkeita.

Vuonna 2008 tuloslaskelma sisälsi pitkä- ja lyhytaikaisten varausten nettolisäystä 47,5 milj. e (nettovähennystä 53,8 milj. e)

Tilintarkastuspalkkiot liittyvät tilinpäätöksen lakisääteiseen tilintarkastukseen tai siihen läheisesti liittyviin tavanomaisiin palveluihin. Palkkiot veropalveluista liittyvät veroneuvontaan ja -suunnitteluun.

Tilintarkastajien palkkiot ja palvelut KPMG:lle maksetut palkkiot	2008	2007
Tilintarkastuspalkkiot	2,2	1,8
Palkkiot oheispalveluista	0,1	0,0
Palkkiot veropalveluista	0,3	0,3
Muut palkkiot	1,7	1,6
Yhteensä	4,3	3,7

Palkkiot muille tilintarkastusyhteisöille kuin KPMG:lle olivat 2,3 milj. e (2,5 milj. e).

5. TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISKULUT	2008	2007
Tutkimus- ja kehittämiskulujen yhteismäärä	71,1	65,9

Vuoden 2008 tutkimus- ja kehittämiskulujen yhteismäärä sisältää 4,7 milj. euroa (5,1 milj. e) poistoja aktivoiduista tutkimus- ja kehittämiskuluista.

Tutkimus- ja kehittämiskuluihin sisältyy vuonna 2008 11,0 milj. euroa kertaluonteisia erä toiminnon uudelleenjärjestelyyn liittyen. Erä sisältää sekä henkilöstöön liittyviä, että muita uudelleenjärjestelykustannuksia.

6. TYÖSUHDE-ETUUKSET JA HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

Hallitusten ja toimitusjohtajien palkat	18,3	19,5
Palkat	336,3	340,9
Etuuspohjaiset eläkekulut	-1,1	15,2
Maksupohjaiset eläkekulut	29,7	38,5
Muut henkilöstösivukulut	59,6	47,3
Yhteensä	442,8	461,4

Työsuhde-etuudet sisältävät konsernin uudelleen järjestelyyn liittyviä kertaluonteisia eriä 23,1 milj. euroa.

Henkilökunta keskimäärin	2008	2007
Kemira Pulp&Paper	2 378	2 315
Kemira Water	2 311	2 189
Kemira Specialty	738	1 066
Kemira Coatings	4 027	3 883
Muut	500	555
Yhteensä	9 954	10 008
Henkilökunta Suomessa keskimäärin	2 659	3 033
Henkilökunta Suomen ulkopuolella keskimäärin	7 295	6 975
Yhteensä	9 954	10 008
Henkilökunta vuoden lopussa	9 405	10 007

Omistussuuden mukaan yhdisteltyjen yhteisyritysten koko henkilömäärä oli keskimäärin 14 (14 vuonna 2007).

7. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Vuoden 2001 optio-ohjelman osakeoptiot

Kemira Oyj:n yhtiökokous päätti vuonna 2001 optio-ohjelmasta, jossa yhtiön johtoon kuuluville henkilöille annettiin oikeus optioihin, joihin liittyi oikeus merkitä Kemira Oyj:n osakkeita enintään 2 850 000 kappaletta 2.5.2004 - 31.5.2007. Optioiden merkintäajan alkaminen oli ehdollinen ja sidottu osakekohtaiseen tulokseen rahoitusserien jälkeen ennen veroja ja satunnaiseriä sekä Kemira Oyj:n osakekurssin kehitykseen suhteessa vertailuindeksiin. Osakkeiden merkintähinta oli 31.5.2007 eli optio-ohjelman merkintäkauden päättyessä optioehtojen mukaisesti 1,77 euroa per osake. Merkintähinta aleni maksettavien osinkojen määrällä. Kaikki 31.12.2006 jäljellä olleet optiot (77 389) merkittiin optio-ohjelman päättymispäivään 31.5.2007 mennessä.

Optioiden määrät muuttuivat vuonna 2007 seuraavasti:

	2007 Optioiden määrä 1000 kpl	Keskimääräi- nen merkintä- hint euroa/osake
Kauden 2007 alussa ulkona olleet osakeoptiot	77	
Merkityt optiot		
maaliskuu	-34	2,11
huhtikuu	-1	2,11
toukokuu	-42	1,77
Kauden 2007 lopussa ulkona ja merkittävissä olevat osakeoptiot	0	

Vuonna 2008 ei voimassa olevia optioita.

Osakepalkkiojärjestelmä

Kemira Oyj:n hallitus päätti vuonna 2004 ottaa avainhenkilöstölle suunnatun osakepalkkiojärjestelmän osaksi konsernin kannustus- ja sitouttamisjärjestelmää. Kannustusjärjestelmä jakautuu kolmeen vuoden mittaiseen ansaintajaksoon. Vuosien 2004 ja 2005 ohjelmien ansaintajaksot ovat jo päättyneet. Helmikuussa 2006 Kemira Oyj:n hallitus päätti uudesta avainhenkilöstölle suunnatusta osakepalkkiojärjestelmästä, jonka ansaintajaksot ajoittuvat vuosille 2007, 2008 ja 2009.

Palkkion maksaminen perustuu asetettujen taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen, joita vuoden 2008 osalta mitataan osakekohtaisella tuloksella ja sidotun pääoman tuotolla. Mahdolliset palkkiot maksetaan Kemira Oyj:n osakkeiden ja rahasuorituksen yhdistelmänä. Osakkeet arvostetaan myöntämispäivän päätöskurssilla (sen päivän kurssilla, jolloin on sovittu osakepalkasta). Luovutetut osakkeet palautetaan takaisin Kemiralle, jos osakkeiden ansaintavuoden jälkeinen kahden vuoden omistusvaatimus ei toteudu.

Kaikkien myönnettyjen osakkeiden ja rahasuoritusosuuksien kirjaus tapahtuu oikeuden syntymisjakson kuluessa kolmelle vuodelle. Odotettavissa olevia osinkoja ei oteta huomioon käypää arvoa arvostettaessa. Rahasuoritusosuudet arvostetaan käypään arvoon tilinpäätöshetkellä olevan osakkeen hinnan mukaan ja palkkion määrä on noin 1,1 kertaa annettavien osakkeiden arvo. Ennalta asetettujen tavoitteiden toteutumisaste vaikuttaa kirjattavien ja maksettavien palkkioiden suuruuteen. Järjestelmän piiriin kuului 77 henkilöä 31.12.2008 (94). Osakkeina annettavat palkkiot kirjataan henkilöstökuluksi ja oman pääoman lisäykseksi. Osakepalkkiojärjestelmän rahasuoritusosuudet kirjataan henkilöstökuluihin ja velkoihin. Vuosien 2007 ja 2008 ohjelmien osalta ei olla tehty kulukirjausta, koska asetettuja tavoitteita ei saavutettu.

	Osakkeen hinta myöntämispäivän mukaan	Kolmelle vuodelle jaksotettava osakkeiden määrä
Vuosittaiset osake-ohjelmat / myöntämispäivät		
Vuoden 2006 ohjelma: osakkeiden luovutus vuonna 2007 / 2.5.2006	17,98	144 143
Ohjelman ansaintajakso päättyy 1.5.2009		
Ohjelmaan on palautuneita 9 728 kpl		

	2008	2007
Kauden alussa auki olevat	241 815	354 473
Kaudella myönnetty	0	0
Kaudella palautetut	0	-18 928
Kaudella toteutuneet	-107 400	-93 730
Kauden lopussa auki olevat	134 415	241 815

	2008	2007
Kulukirjaus osakepalkkiojärjestelmästä		
Osakkeina maksettavat palkkiot	1,0	1,3
Rahasuoritusosuudet ja henkilöstömenot	1,6	2,7
Yhteensä	2,6	4,0
Osakepalkkiojärjestelmästä aiheutuneet velat 31.12.	0,0	-1,1

	2008	2007
8. POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	21,2	21,4
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	21,2	19,9
Koneet ja kalusto	84,6	91,6
Muut aineelliset hyödykkeet	3,8	3,0
Yhteensä	130,8	135,9
Arvonalentumiset		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	1,4	15,0
Liikearvo	2,3	4,2
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Maa ja vesialueet	0,6	-
Rakennukset ja rakennelmat	8,0	2,9
Koneet ja kalusto	24,4	15,8
Muut aineelliset hyödykkeet	1,9	-
Yhteensä	38,6	37,9
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	169,4	173,8

Arvonalentumisista lisätietoa liitetiedossa 14.

9. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	2008	2007
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot	0,1	0,1
Korkotuotot		
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	4,7	3,0
Korkotuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuihin rahoitusvaroihin	18,1	17,3
Korkotuotot suojauslaskennassa olevista instrumenteista, tehoton osuus	0,0	0,0
Muut rahoitustuotot	1,8	1,3
Kurssivoitot		
Kurssivoitot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuihin rahoitusvaroihin	128,1	44,4
Kurssivoitot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuihin rahoitusveloihin	0,0	0,0
Kurssivoitot muista veloista	55,9	115,9
Kurssivoitot lainoista ja muista saamisista	0,0	0,0
Yhteensä	208,7	182,0
Rahoituskulut		
Korkokulut		
Korkokulut muista veloista	-62,8	-55,1
Korkokulut käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuihin rahoitusveloihin	-18,1	-16,4
Korkokulut suojauslaskennassa olevista instrumenteista, tehoton osuus	0,0	0,0
Muut rahoituskulut	-4,3	-2,6
Kurssitappiot		
Kurssitappiot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuihin rahoitusvaroihin	0,0	0,0
Kurssitappiot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuihin rahoitusveloihin	-149,0	-58,9
Kurssitappiot muista veloista	-44,0	-100,9
Kurssitappiot lainoista ja muista saamisista	0,0	0,0
Yhteensä	-278,2	-233,9
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-69,5	-51,9
Nettorahoituskulut liikevaihdosta %	2,4	1,8
Nettokorot liikevaihdosta %	2,1	1,8
Suojauslaskennan piirissä olevista rahoitusinstrumenteista aiheutuneet muutokset omassa pääomassa		
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus *	9,1	6,0
Rahavirran suojaus: omaan pääomaan merkitty määrä	-22,0	-1,9
Yhteensä	-12,9	4,1
Kurssierot		
Realisoituneet	8,3	-23,8
Realisoitumattomat	-17,2	24,3
Yhteensä	-8,9	0,5
Osuus osakkuusyritysten tuloksista		
Osuus osakkuusyritysten voitosta	0,3	2,1
Osuus osakkuusyritysten tappiosta	-3,0	-
Yhteensä	-2,7	2,1

* Lainojen ja valuuttajohdannaisten kurssieroja on kohdistettu ulkomaisten tytäryhtiöiden omien pääomien muuntamisesta syntyneitä kurssieroja vastaan ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen nettosijoitusten suojausmenetelmän mukaisesti.

Rahoituseriin ei sisälly tuottoja tai kuluja osakkuusyrityksiltä.

Kytkeytyistä johdannaisista on tuloutunut vuonna 2008 2,0 milj. euroa operatiiviseen tulokseen ennen veroja.

10. TULOVEROT	2008	2007
Verot kuluvalta vuodelta	10,5	24,8
Verot edelliseltä vuodelta	5,3	-0,1
Laskennalliset verot	-15,8	1,1
Yhteensä	0,0	25,8

Vahvistetut tappiot

Eräillä konsernin tytäryhtiöillä on vahvistettuja tappioita yhteensä 326,4 milj. e (316,9 milj. e), joita voidaan kohdistaa tulevia verotettavia tuloja vasten. Kaikkia verotappioita ei ole kirjattu verosaamisiksi. Rajoitettu vähentämisoikeus koskee noin 85 %:a verotappioista.

Voimassa olevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys konsernin tuloslaskelman veroihin

Vero voimassa olevilla verokannoilla	26,4	45,6
Edellisten vuosien verot	5,3	-0,1
Verovapaat tuotot / vähennyskelvottomat menot	-26,4	-4,7
Käyttämättömät tilikauden tappiot	7,2	7,1
Käytettyjä verotappioita	-10,4	-20,1
Muut	-2,1	-2,0
Verot tuloslaskelmassa	0,0	25,8

11. OSAKEKOHTAINEN TULOS	2008	2007

Osakekohtainen tulos, laimentamaton

Voitto ennen veroja	1,8	93,3
Tuloverot	0,0	-25,8
Tilikauden voitto	1,8	67,5
Voiton jakautuminen vähemmistölle	-3,6	-3,8
Emoyhteisön omistajien voitto	-1,8	63,7
Keskimääräinen osakemäärä ¹⁾	121 190 535	121 163 866
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, e	-0,02	0,53

Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos

Keskimääräinen osakemäärä ¹⁾	121 190 535	121 163 866
Ulkona olevien optioiden vaikutus (keskimäärin)	0	17 759
Osakepohjaisen järjestelmän perusteella mahdollisesti liikkeeseen laskettavat omat osakkeet (keskimäärin)	0	12 011
Laimennusvaikutuksella oikaistu keskimääräinen osakemäärä	121 190 535	121 193 636
Osakekohtainen tulos, laimennettu, e	-0,02	0,53

1) Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, joka ei sisällä konsernin hallussa olevia omia osakkeita.

Konsernin liitetiedot

(Milj. e)

39

TASE

12. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakko- maksut	2008 yhteensä
Hankintameno vuoden alussa	630,8	214,9	14,3	860,0
Tytäryritysten hankinta	32,3	4,0	-	36,3
Lisäykset	-	22,3	2,0	24,3
Tytäryritysten myynti	-4,6	-8,7	-	-13,3
Vähennykset	-	-4,3	-	-4,3
Muut muutokset	-1,0	-1,0	-0,6	-2,6
Uudelleenryhmittelyt	-	12,8	-12,8	0,0
Kurssierot	4,1	-2,8	-0,1	1,2
Hankintameno vuoden lopussa	661,6	237,2	2,8	901,6
Kertyneet poistot vuoden alussa	-4,2	-116,9	-	-121,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	9,5	-	9,5
Tilikauden poistot	-	-21,2	-	-21,2
Arvon alentumiset	-2,3	-1,4	-	-3,7
Kurssierot	-	1,6	-	1,6
Kertyneet poistot vuoden lopussa	-6,5	-128,4	-	-134,9
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	655,1	108,8	2,8	766,7

	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakko- maksut	2007 yhteensä
Hankintameno vuoden alussa	581,0	193,2	1,3	775,5
Tytäryritysten hankinta	21,4	10,6	0,2	32,2
Lisäykset	0,2	17,2	13,0	30,4
Tytäryritysten myynti	-	-0,1	-	-0,1
Vähennykset	-	-6,1	-	-6,1
Muut muutokset	-1,2	-	-0,1	-1,3
Uudelleenryhmittelyt	37,4	-	-	37,4
Kurssierot	-8,0	0,1	-0,1	-8,0
Hankintameno vuoden lopussa	630,8	214,9	14,3	860,0
Kertyneet poistot vuoden alussa	0,0	-85,6	-	-85,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	5,8	-	5,8
Tilikauden poistot	-	-21,4	-	-21,4
Arvon alentumiset	-4,2	-15,0	-	-19,2
Kurssierot	-	-0,7	-	-0,7
Kertyneet poistot vuoden lopussa	-4,2	-116,9	-	-121,1
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	626,6	98,0	14,3	738,9

Osakkuusyrityksiin sisältyvää liikearvoa ei ollut vuosina 2008 ja 2007. Konsernilla ei ollut liikearvojen lisäksi aineettomia hyödykkeitä, joilla olisi rajaton taloudellinen vaikutusaika.

13. AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2008 yhteensä
Hankintameno vuoden alussa	51,2	501,8	1 463,6	36,9	138,0	2 191,4
Tytäryritysten hankinta	-	0,9	3,8	1,6	-	6,3
Lisäykset	3,3	17,9	91,8	5,8	9,1	127,9
Tytäryritysten myynti	-1,5	-69,7	-325,1	-6,1	-36,6	-439,0
Vähennykset	-0,2	-10,7	-52,8	-2,0	-0,4	-66,1
Myytävänä olevaksi luokitellut hyödykkeet	-	4,9	12,9	-	-	17,8
Muut muutokset	-0,2	-4,8	-4,6	1,9	-0,1	-7,8
Uudelleenryhmittelyt	0,2	12,7	33,2	-0,3	-48,7	-2,9
Kurssierot	-4,6	-19,7	-53,7	-1,7	-5,3	-85,0
Hankintameno vuoden lopussa	48,2	433,3	1 169,1	36,1	56,0	1 742,6
Kertyneet poistot vuoden alussa	-7,7	-237,6	-942,8	-19,0	-	-1 207,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	40,0	280,7	4,1	-	324,8
Tilikauden poistot	-	-21,2	-84,6	-3,8	-	-109,6
Arvonalentumiset	-0,6	-8,0	-24,4	-1,9	-	-34,9
Myytävänä olevaksi luokitellut hyödykkeet	-	-	-	-	-	0,0
Muut muutokset	-	0,2	-0,1	0,7	-	0,8
Kurssierot	-	11,9	36,7	0,5	-	49,1
Kertyneet poistot vuoden lopussa	-8,3	-214,7	-734,5	-19,4	-	-976,9
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	39,9	218,6	434,5	16,7	56,0	765,7

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2007 yhteensä
Hankintameno vuoden alussa	52,2	459,6	1 453,3	31,9	168,0	2 164,9
Tytäryritysten hankinta	1,7	7,6	19,0	0,1	-14,1	14,3
Lisäykset	1,5	57,7	113,4	5,2	37,9	215,7
Tytäryritysten myynti	-	-2,1	-4,2	-1,1	-0,4	-7,8
Vähennykset	-1,1	-11,6	-67,5	-2,1	-0,3	-82,6
Myytävänä olevaksi luokitellut hyödykkeet	-0,5	-6,9	-21,9	0,8	-	-28,5
Muut muutokset	-0,1	0,1	-4,0	2,4	-1,1	-2,7
Uudelleenryhmittelyt	-0,3	6,0	2,5	-	-45,7	-37,5
Kurssierot	-2,2	-8,6	-27,0	-0,3	-6,3	-44,4
Hankintameno vuoden lopussa	51,2	501,8	1 463,6	36,9	138,0	2 191,4
Kertyneet poistot vuoden alussa	-7,7	-231,1	-920,8	-18,2	-	-1 177,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	10,5	67,7	1,9	-	80,1
Tilikauden poistot	-	-19,9	-91,6	-3,0	-	-114,5
Arvonalentumiset	-	-2,9	-15,8	-	-	-18,7
Myytävänä olevaksi luokitellut hyödykkeet	-	1,6	0,1	-	-	1,7
Muut muutokset	-	0,6	6,1	0,1	-	6,8
Kurssierot	-	3,6	11,5	0,2	-	15,3
Kertyneet poistot vuoden lopussa	-7,7	-237,6	-942,8	-19,0	-	-1 207,1
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	43,5	264,2	520,7	17,9	138,0	984,3

Rahoitusleasing sopimukset

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasing sopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti

	2008	2007
Hankintameno	6,8	6,1
Kertyneet poistot	-2,0	-1,1
Kirjanpitoarvo	4,8	5,0

14. ARVONALENTUMISTESTIT

Omaisuserien arvonalentumistestien testausprosessi ja -periaatteet sisältyvät konsernitiilin päätöksen laatimisperiaatteisiin.

Arvonalentumistestaus on tehty 30.9.2008. Testaus tehtiin uuden organisaation mukaisella rakenteella, joka astui voimaan lokakuun alussa 2008. Uuden rakenteen mukaiseen talousraportointiin siirryttiin vuoden 2009 alussa. Uudet liiketoiminnot ovat Paper, Water, Oil&Mining ja Tikkurila. Uudessa organisaatiossa rahavirtaa tuottavaksi yksiköksi on määritelty asiakassegmentti. Asiakassegmenttien taso on liiketoimintoa seuraava alempi taso. Muilta osin testausperiaatteet ovat samat kuin edellisinä vuosina.

Käyttöomaisuuden ja liikeyröön kirjapitoarvot olivat seuraavat:

Liiketoiminto	Kirjanpitoarvo ¹⁾	josta liikeyröä
	31.12.2008	31.12.2008
Paper	679	306
Water	272	122
Oil&Mining	116	50
Tikkurila	211	68
Muut	176	109
Yhteensä	1 454	655

1) Kirjanpitoarvo ei sisällä CEO -yksikön hyödykkeitä.

Liiketoiminta-alue	Kirjanpitoarvo ²⁾	josta liikeyröä
	31.12.2007	31.12.2007
Kemira Pulp&Paper	682	322
Kemira Water	345	123
Kemira Specialty	365	113
Kemira Coatings	204	68
Yhteensä	1 596	626

2) Kirjanpitoarvo ei sisällä konsernikeskuksen ja vesiliukoisten erikoislannoitteiden yksikön hyödykkeitä.

Rahavirtojen kasvuennusteet heijastavat johdon näkemystä myynnin ja kustannuserien kehittämisestä ennustekauden aikana. Kolmivuotisen ennustejakson jälkeiset rahavirrat on ekstrapoloitu olettaen kasvuvauhdin olevan nolla.

Diskonttokoron määrittelytapaa muutettiin 2008, koska saman segmentin sisällä olevien asiakassegmenttien riskiprofiili on liiketoimintakauppojen ja uuden organisaatiomallin myötä samankaltaisempi. Diskonttokorot perustuvat oikaistuun konsernin pääoman keskimääräiseen kustannukseen (WACC). Uusi riskioikaistu pääoman keskimääräinen kustannus on määritelty jokaiselle liiketoiminnolle erikseen.

Liiketoiminto	Diskonttokorko 2008
Paper	9 %
Water	10 %
Oil&Mining	10 %
Tikkurila	9 %
Muut	10 %

Vuoden 2007 arvonalentumistesteissä diskonttokorot määriteltiin jokaiselle liiketoimintayksikölle perustuen rahavirtojen vaihteluihin vuosina 2002 – 2007. Diskonttokorot vaihtelivat välillä 7 % - 10 %.

Liiketoiminta-alue	Diskonttokoron vaihteluväli 2007
Kemira Pulp&Paper	7 – 10 %
Kemira Water	8 – 10 %
Kemira Specialty	8 – 10 %
Kemira Coatings	9 – 10 %

Herkkyysanalyysi on tehty olettamuksilla sekä ennustekauden aikaisten rahavirtojen että ennustejakson jälkeisten rahavirtojen kasvuvauhdin heikkenemisen suhteen, lisäksi on huomioitu olettamus yleisen korkotason noususta, muutos riskinottohalukkuudessa sekä kannattavuuden heikkeneminen. Korkotason nousulla on suurempi vaikutus kuin kannattavuuden heikkenemisellä useimmissa asiakassegmenteissä. Vain useiden tekijöiden yhtäaikainen epäedullinen muutos voi aiheuttaa riskin arvonalentumiskirjauksille joidenkin yksiköiden kohdalla.

Koko konsernin kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon kaksinkertaisesti. Arvonalentumistestit eivät osoittaneet tarvetta arvonalentumistappiokirjauksille.

Tilinpäätöksessä 31.12.2008 kirjatut arvonalentumiset

Säästöohjelmaan liittyen Kemira on kirjannut noin 38,6 miljoonan euron alaskirjaukset viimeisellä vuosineljänneksellä. Alaskirjausten vaikutus eri liiketoiminta-alueisiin on seuraava: Kemira Pulp&Paper 25,4 miljoonan euroa, Kemira Water 11,7 miljoonaa euroa, Kemira Specialty 0,8 miljoonaa euroa ja muu liiketoiminta 0,7 miljoonaa euroa.

Arvonalentumiset koskivat neljää erää:

-Tuotantolinjoja suljetaan seuraavilla tuotantopaikoilla: Yhdysvaltojen Longviewessa ja Mobilessa, Brasiliassa, Kremsissä Itävallassa sekä Vaasassa Suomessa. Näiden toimipaikkojen yhteenlaskettu arvonalentuminen on 9,6 miljoonaa euroa.

-Seuraavat tuotantopaikat suljetaan: Kemira (Yixing) Co., Ltd:n ja Kemira Water Solutions (Chongqing) Co., Ltd:n tuotantopaikoilla Kiinassa ei katsota olevan käypää arvoa. Yhdysvalloissa Columbuksessa sijaitsevan tuotantopaikan käypä arvo on määritetty laskemalla tulevaisuuden käyttöarvo. Tuotantopaikka suljetaan 2009 vuoden lopulla. Näiden kolmen tuotantopaikan yhteenlaskettu arvonalentuminen on 16,2 miljoonaa euroa.

- Kanadassa sijaitsevan Maitlandin vetyperoksidi-tehtaan käypä arvo on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo. Tämä johtuu asiakasteollisuuden rakennemuutosten aiheuttamasta markkinoiden laantumisenesta Pohjois-Amerikassa. Tehtaan arvonalentuminen on 7,4 miljoonaa euroa.

-Tuotantopaikkojen sulkemisista ja käypien arvojen alentumisista johtuvia pienempiä arvonalentumisia kirjattiin 5,4 miljoonaa euroa. Nämä arvonalentumiset koskevat Kanadaa, Espanjaa ja Suomea.

Yllä mainittujen arvonalentumisten lisäksi on kirjattu henkilöstöön liittyviä uudelleenjärjestely kustannukset 23,1 miljoonaa euroa. Nämä on esitetty liitetiedossa 6.

Tilinpäätöksessä 31.12.2007 kirjatut arvonalentumiset

Kemirassa parhaillaan läpikäytävän strategiataarkastelun yhteydessä päätettiin toimenpiteistä, joiden perusteella tehtiin noin 47,1 miljoonan euron alaskirjaukset. Alaskirjaukset kirjattiin vuoden 2007 viimeiselle neljännekselle, eivätkä ne vaikuttaneet rahavirtaan. Alaskirjausten vaikutus eri liiketoiminta-alueisiin on seuraava: Kemira Pulp&Paper 17,1 miljoonaa euroa, Kemira Water 5,9 miljoonaa euroa, Kemira Specialty 9,2 miljoonaa euroa, ja muu liiketoiminta 15,0 miljoonaa euroa.

Arvonalentumiset koskivat neljää omaisuuserää:

- Konsernin toiminnanohjausjärjestelmän investointilaskelmat on päivitetty. Järjestelmän vaatimat panostukset tulevat poikkeamaan alkuperäisestä suunnitelmasta. Saavutettavien etujen alemman nykyarvon vuoksi kirjattiin 15,0 miljoonan euron arvonalentuminen. Käypä arvo on määritetty laskemalla projektin käyttöarvo eli sen tulevaisuudessa kerryttämien rahavirtojen nykyarvo.

- Kemira hankki lokakuussa 2006 Parcon A/S:n neljä tytäryhtiötä. Yritysten käypä arvo on määritetty laskemalla niiden tulevaisuuden käyttöarvo. Tulevien rahavirtojen alemman nykyarvon vuoksi kirjattiin 4,2 miljoonan euron arvonalentuminen.

- Kuuden Yhdysvalloissa sijaitsevan tuotantopaikan käypä arvo on alempi kuin niiden kirjanpitoarvo. Nämä tuotantopaikat ovat Washougal Silica, Columbus Tech Center, Fortville, West Oak, Shreveport ja Mobile. Näiden yhteenlaskettu arvonalentuminen (poistumiskulut mukaan lukien) on 6,3 miljoonaa euroa. Näiden tuotantopaikkojen käypä arvo on määritetty riippumattomien arviointien ja nykyisen markkina-arvon arvioinnin perusteella.

- Hollannissa sijaitsevan vetyperoksidi-tehtaan arvo on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo markkinahintojen alentumisesta johtuen, mikä puolestaan on seurausta vetyperoksidin markkinakapasiteettitilanteesta. Tehtaan arvonalentuminen on 12,5 miljoonaa euroa. Tehtaalla ei katsota olevan käypää arvoa.

Myytävänä olevaksi luokitellun omaisuuserän alaskirjaus:

- Strategiataarkastelun yhteydessä strategisen liiketoimintayksikön Chemidetin omaisuus- ja velkaerät päätettiin luokitella myytävänä olevaksi omaisuuseräksi. Yksikkö kuuluu Kemira Specialty liiketoiminta-alueeseen. Neuvottelut omaisuuserien myymisestä ovat käynnissä. Tuloslaskelmaan kirjattu tappio oli 9,2 miljoonaa euroa.

Konsernin liitetiedot

(Milj. e)

15. SIOITUKSET

	2008	2007	2008	2007
	Osuudet osakkuus- yrityksissä	Osuudet osakkuus- yrityksissä	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Myytävissä olevat rahoitusvarat
Kirjanpitoarvo vuoden alussa	5,5	8,1	102,2	84,3
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	-2,7	0,1	-	-
Lisäykset	136,5	0,4	10,1	8,2
Vähennykset	-2,7	-2,9	-	-
Käyvän arvon muutos	-	-	47,7	9,7
Kurssierot ja muut muutokset	-1,0	-0,2	-0,2	-
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	135,6	5,5	159,8	102,2

	2008	2007
Osuudet osakkuusyrityksissä	135,6	5,5
Myytävissä olevat rahoitusvarat	159,8	102,2
Muut saamiset	4,1	5,6
Laskennalliset verosaamiset	12,7	5,2
Pitkäaikaiset lainasaamiset	7,4	0,8
Sijoitukset yhteensä	319,6	119,3

Osakkuusyrityssijoituksista on esitetty lisätietoja liitetiedossa 33.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluu myös osakkeita, jotka oikeuttavat sähköön Suomessa parhaillaan rakennettavasta ydinvoimalasta. Aikaisemmissa tilinpäätöksissä nämä osakkeet on arvostettu hankintahintaan. Osakkeiden markkinahinta tuli määritetyksi toukokuussa 2008 ulkoisella kolmansien osapuolien osakekaupalla. Konserni on uudelleenarvostanut osakkeet tehdyn kaupan perusteella.

Myytävissä olevat rahoitusvarat eivät sisällä noteerattuja osakkeita.

16. VAIHTO-OMAIUUUS

	2008	2007
Aineet ja tarvikkeet	95,9	98,7
Keskeneräiset tuotteet	2,1	5,3
Valmiit tuotteet	219,9	204,4
Ennakkomaksut	1,4	2,8
Yhteensä	319,3	311,2

17. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KIRJANPITOARVOT ARVOSTUSRYHMITÄIN

2008	Liitetieto	Rahavirran suojauksen piirissä olevat instrumentit	Käypään arvoon tulosvaikuttei- sesti arvostettavat instrumentit	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat sijoitukset	Muut velat	Tase-erien kirjanpito- arvot yhteensä	Käyvät arvot yhteensä
Pitkäaikaiset varat								
Sijoitukset								
Myytavissä olevat sijoitukset	15	-		-	159,8	-	159,8	159,8
Muut sijoitukset					2,0		2,0	2,2
Lyhytaikaiset varat								
Saamiset								
Korolliset saamiset	18	-		7,6	-	-	7,6	7,6
Korottomat saamiset	18							
Myyntisaamiset				396,5			396,5	396,5
Muut saamiset		0,2	24,1				24,3	24,3
Rahamarkkinasijoitukset			85,0				85,0	85,0
Rahat ja pankkisaamiset				32,3			32,3	32,3
Yhteensä		0,2	109,1	436,4	161,8	0,0	707,5	707,7

Pitkäaikaiset velat								
Pitkäaikaiset korolliset velat	20, 24							
Lainat rahoituslaitoksilta		-	-	-	-	567,2	567,2	567,2
Eläkelainat		-	-	-	-	37,2	37,2	37,2
Muut pitkäaikaiset velat		-	-	-	-	4,8	4,8	4,8
Lyhytaikaiset velat								
Lyhytaikaiset korolliset velat	23, 24							
Lainat rahoituslaitoksilta		-	-	-	-	508,3	508,3	508,3
Eläkelainat		-	-	-	-	0,7	0,7	0,7
Muut pitkäaikaisten lainojen lyhennykset		-	-	-	-	34,9	34,9	34,9
Muut korolliset lyhytaikaiset velat		-	-	-	-	15,3	15,3	15,3
Lyhytaikaiset korottomat velat								
Ostovelat		-	-	-	-	240,1	240,1	240,1
Muut velat		18,4	16,3	-	-	-	34,7	34,7
Muut korottomat lyhytaikaiset velat		-	-	-	-	-	0,0	0,0
Yhteensä		18,4	16,3	0,0	0,0	1 408,5	1 443,2	1 443,2

2007	Liitetieto	Rahavirran suojauksen piirissä olevat instrumentit	Käypään arvoon tulosvaikuttei- sesti arvostettavat instrumentit	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat sijoitukset	Muut velat	Tase-erien kirjanpito- arvot yhteensä	Käyvät arvot yhteensä
Pitkäaikaiset varat								
Sijoitukset								
Myytavissä olevat sijoitukset	15	-	-	-	102,2	-	102,2	102,2
Muut sijoitukset		-	-	-	6,4	-	6,4	6,6
Lyhytaikaiset varat								
Saamiset								
Korolliset saamiset	18	-	-	3,2	-	-	3,2	3,2
Korottomat saamiset	18							
Myyntisaamiset		-	-	413,1	-	-	413,1	413,1
Muut saamiset		12,1	13,5	-	-	-	25,6	25,6
Rahamarkkinasijoitukset		-	15,0	-	-	-	15,0	15,0
Rahat ja pankkisaamiset		-	-	31,2	-	-	31,2	31,2
Yhteensä		12,1	28,5	447,5	108,6	0,0	596,7	596,9

Pitkäaikaiset velat								
Pitkäaikaiset korolliset velat	20, 24							
Lainat rahoituslaitoksilta		-	-	-	-	384,9	384,9	384,9
Eläkelainat		-	-	-	-	46,2	46,2	46,2
Muut pitkäaikaiset velat		-	-	-	-	-	0,0	0,0
Lyhytaikaiset velat								
Lyhytaikaiset korolliset velat	23, 24							
Lainat rahoituslaitoksilta		-	-	-	-	552,6	552,6	552,6
Eläkelainat		-	-	-	-	15,7	15,7	15,7
Muut pitkäaikaisten lainojen lyhennykset		-	-	-	-	34,7	34,7	34,7
Muut korolliset lyhytaikaiset velat		-	-	-	-	22,0	22,0	22,0
Lyhytaikaiset korottomat velat	23							
Ostovelat		-	-	-	-	229,2	229,2	229,2
Muut velat		0,1	7,6	-	-	-	7,7	7,7
Muut korottomat lyhytaikaiset velat		-	-	-	-	-	0,0	0,0
Yhteensä		0,1	7,6	0,0	0,0	1 285,3	1 293,0	1 293,0

Konsernilla ei ole julkisesti noteerattuja osakesijoituksia.

Saatavien kirjanpitoarvo kuvaa niiden maksimaalista luottoriskiä.

Muut saamiset ja velat ovat käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia johdannaisia tai rahavirran suojaksen piirissä olevia johdannaisia.

18. SAAMISET

	2008	2007
Korolliset saamiset		
Lainasaamiset	0,2	0,1
Rahoitusleasingsaamiset	0,8	1,8
Muut saamiset	6,6	1,3
Korolliset saamiset yhteensä	7,6	3,2
Korottomat saamiset		
Myyntisaamiset	396,5	413,1
Ennakkomaksut	3,9	4,5
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	14,4	19,6
Siirtosaamiset	75,8	67,7
Johdannaiset	1,2	0,0
Muut saamiset	15,6	43,2
Korottomat saamiset yhteensä	507,4	548,1
Saamiset yhteensä	515,0	551,3

Yli vuoden kuluttua erääntyviä eriä on myyntisaamisissa 4,9 milj. euroa (3,8 milj. euroa vuonna 2007), siirtosaamisissa 4,0 milj. euroa (7,2 milj. euroa) ja muissa korottomissa saamisissa 0,1 milj. euroa (0,5 milj. euroa). Lisäksi yli vuoden kuluttua erääntyviä on lainasaamisissa 0,2 milj. euroa (0,1 milj. euroa) ja muissa korollisissa saamisissa 1,0 milj. euroa (1,6 milj. euroa).

Rahoitusleasingsaamiset - vähimmäisvuokrien kokonaismäärä

Vuoden kuluessa	0,4	0,7
Yli vuoden, enintään viiden vuoden kuluttua	0,4	1,1
Yhteensä	0,8	1,8

Rahoitusleasingsaamiset - vähimmäisvuokrasaamisten nykyarvo

Vuoden kuluessa	0,4	0,6
Yli vuoden, enintään viiden vuoden kuluttua	0,4	1,1
Yhteensä	0,8	1,7
Tulevaisuudessa kertyvät rahoitustuotot	-	0,1
Rahoitusleasingsaamisten kokonaismäärä	0,8	1,8

19. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Osapuolten katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen osapuoli pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys, tytäryritykset, osakkuusyrietykset ja yhteisyritykset. Lähipiiriin kuuluvat myös hallintoneuvoston, hallituksen ja konsernin johtoryhmien jäsenet, toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa ja heidän läheiset perheenjäsenensä. Johtoon kuuluvat avainhenkilöt ovat konsernin johtoryhmien jäsenet.

	2008	2007
Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden työsuhte-etuudet		
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	3,6	4,5
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	0,7	2,0
Osakkeisiin perustuvat suoritukset	-	2,8
Yhteensä	4,3	9,3

Kemira Oyj:n toimitusjohtajalle maksettu palkka mukaan lukien luontoisedut oli 656 832 (1 660 727) euroa, johon sisältyy tulospalkkioita 7 380 (1 003 262) euroa. Toimitusjohtaja ei saanut osana tulospalkkioita Kemiran osakkeita (15 300 kpl). Toimitusjohtajan sijaiselle maksettu palkka mukaan lukien luontoisedut oli 322 760 (773 717) euroa, johon ei sisällynyt tulospalkkioita (vuonna 2007 tulospalkkion osuus oli 462 257 euroa). Vuonna 2007 toimitusjohtajan sijainen sai osana tulospalkkioita 6 962 kpl Kemiran osakkeita.

Johtoon kuuluville avainhenkilöille myönnettyjä lainoja ei ollut 31.12.2008 eikä 31.12.2007. Myöskään ehdollisia eriä ja sitoumuksia avainhenkilöiden puolesta ei ollut. Yritysjohtoon kuuluvat henkilöt lähipiireineen eivät ole olennaisessa liikesuhteessa konserniin.

Johdon osakepalkkausjärjestelmistä on kerrottu liitetiedossa 7 "osakeperusteiset maksut".

Johdon eläkesitoumukset ja irtisanomiskorvaukset

Kemira Oyj:n hallitus nimitti Kemira Oyj:n uudeksi toimitusjohtajaksi 1.1.2008 alkaen Harri Kermisen. Harri Kermisen sopimus toimitusjohtajan kaudesta on vuoteen 2013 saakka, jolloin hän on 62 vuotias. Toimitusjohtajan sijaisella on mahdollisuus päästä eläkkeelle 60-vuotiaana.

Toimitusjohtajan sijaisen ja 1.1.2008 toimitusjohtajana aloittaneen Harri Kermisen maksimieläke on 66 % eläkkeen laskennan perustana olevasta palkasta. Tämä mahdollisuus perustuu 1.1.1991 alkaen uusilta jäseniltä suljetun lisäeläkesäätiön etuuksiin. Lisäeläkesäätiön toimintapiiriin kuuluvat kaikki ennen vuotta 1991 yhtiön palvelukseen tulleet henkilöt, ja eläkesäätiön etuudet koskevat koko sitä henkilöstöä, jolla palvelusvuodet ja muut eläkkeen myöntämistä koskevat ehdot täyttyvät. Vastaavanlaisia järjestelyjä on myös muissa konsernin yhtiöissä.

Kemira Oyj:n toimitusjohtajan irtisanomisaika on 6 kk, minkä lisäksi hänelle maksetaan 12 kk:n palkkaa vastaava korvaus, mikäli yhtiö irtisanoa hänet. Toimitusjohtajan sijaisella vastaavat ajat ovat 6 kk ja 18 kk.

Hallituksen palkkiot, e

	2008	2007
Hallituksen jäsenet		
Pekka Paasikivi, puheenjohtaja, (4.10.2007 lähtien)	73 219	14 517
Anssi Soila, puheenjohtaja, (4.10.2007 asti)		55 265
Jukka Viinanen, varapuheenjohtaja (19.3.2008 lähtien)	40 768	
Eija Malmivirta, varapuheenjohtaja (19.3.2008 asti)	11 550	52 200
Elizabeth Armstrong	66 555	61 800
Heikki Bergholm, (4.10.2007 asti)		32 393
Juha Laaksonen, (4.10.2007 lähtien)	42 905	9 006
Ove Mattson	53 355	52 200
Kajja Pehu-Lehtonen	42 305	38 400
Markku Tapio (19.3.2008 asti)	10 050	40 800
Jarmo Väisänen (19.3.2008 lähtien)	34 174	

Hallintoneuvoston palkkiot, e

	2007
Hallintoneuvoston jäsenet	
Aulis Ranta-Muotio, puheenjohtaja	9 974
Mikko Elo, I varapuheenjohtaja	6 104
Heikki A. Ollila, II varapuheenjohtaja	6 104
Pekka Kainulainen	5 387
Mikko Långström	5 387
Susanna Rahkonen	5 187
Risto Ranki	5 387
Katri Sarlund	5 187

Kemira Oyj:n ylimääräinen yhtiökokous 4.10.2007 päätti lakkauttaa yhtiön hallintoneuvoston. Hallintoneuvoston toiminta päättyi 4.10.2007.

Muita lähipiiritietoja

Tavaroiden ja palvelujen myynneistä ja ostoista osakkuusyrityksille sekä saatavista osakkuusyrityksiltä on kerrottu liitetiedossa nro 33. Osakkuusyritysten puolesta annettujen vastuusitoumusten määrät on esitetty liitetiedossa 29.

Kemiran suomalaiset eläkesäätiöt ovat omia juridisia yksiköitä, jotka hallinnoivat osaa konsernin Suomen henkilöstön eläkevaroista. Varat sisältävät Kemiran osakkeita 0,15% yhtiön osakekannasta.

Eläkesäätiöt omistavat Pohjolan Voiman osakkeita 2,6%. Kemira Oyj ostaa sähköyhtiöltä sähköä eläkesäätiön omistaman osuuden suhteessa konsernin käyttöön ja myytäväksi ulkopuolisille yhtiöille. Sähkön myynti konserniyhtiöille vuonna 2008 oli 34,3 milj. e (2007 oli 31,4 milj. e) ja osakkuusyhtiöille 11,5 milj. e (muille 1,0 milj. e). Osakkeenomistajat ostavat yhtiön tuottamaa sähköä tuotantokustannukset kattavalla hinnalla. Hinta on ollut selvästi alle keskimääräisten markkinahintojen.

Suomen osakeyhtiölain mukaan lähipiiriin kuuluvat myös yhtiön osakkeista yli prosentin omistavat. Tällaiset omistukset on lueteltu kappaleen "osakkeet ja osakkeenomistajat" taulukossa "suurimmat osakkeenomistajat".

20. PITKÄAICAISET KOROLLISET VELAT	2008	2007
Lainat rahoituslaitoksilta	567,2	378,9
Eläkelainat	37,2	46,2
Muut pitkäaikaiset velat	4,8	6,0
Yhteensä	609,2	431,1

Pitkäaikaisten velkojen erääntyminen

2010 (2009)	81,6	17,4
2011 (2010)	59,0	54,7
2012 (2011)	31,1	49,8
2013 (2012)	63,9	72,2
2014 (2013) tai myöhemmin	373,6	237,0
Yhteensä	609,2	431,1

Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluuttua

Lainat rahalaitoksilta	356,8	199,0
Eläkelainat	14,2	35,9
Muut pitkäaikaiset velat	2,6	2,1
Yhteensä	373,6	237,0

Pitkäaikaisten lainojen valuuttajakauma on esitetty rahoitusriskien liitetiedossa 32.

Konsernilla ei ole vaihtovelkakirja-, debenttuuri- tai joukkovelkakirjalainoja.

21. LASKENNALLISET VEROVELAT JA -SAAMISET

2008	1.1.2008	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Ostetut / myydyt tytäryhtiöt	31.12.2008
Laskennalliset verovelat					
Kertyneet poistoerot	72,4	-4,8	-	-16,5	51,1
Myytavissä olevat rahoitusvarat	20,7	-	13,0	-	33,7
Eläkkeet	10,7	3,1	-	-	13,8
Hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon hankinnassa *	19,0	-5,0	-	1,0	15,0
Muut erät	23,9	-9,9	-7,1	-	6,9
Yhteensä	146,7	-16,6	5,9	-15,5	120,5
Vähennetty laskennallisista verosaamisista	-41,2				-30,6
Laskennalliset verovelat taseessa	105,5				89,9

Laskennalliset verosaamiset

Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	2,2	0,3	-	-	2,5
Varaukset	5,2	9,4	-	-2,3	12,3
Vahvistetut tappiot	25,2	-3,6	-	-	21,6
Eläkkeet	5,0	-1,8	-	-	3,2
Muut erät	8,8	-5,1	-	-	3,7
Yhteensä	46,4	-0,8	0,0	-2,3	43,3
Vähennetty laskennallisista verovelloista	-41,2				-30,6
Laskennalliset verosaamiset taseessa	5,2				12,7

2007	1.1.2007	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Ostetut / myydyt tytäryhtiöt	31.12.2007
Laskennalliset verovelat					
Kertyneet poistoerot	78,0	-1,4	-4,2	-	72,4
Myytavissä olevat rahoitusvarat	18,2	-	2,5	-	20,7
Eläkkeet	6,3	4,4	-	-	10,7
Hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon hankinnassa *	15,0	0,5	-	3,5	19,0
Muut erät	9,0	15,7	-0,8	-	23,9
Yhteensä	126,5	19,2	-2,5	3,5	146,7
Vähennetty laskennallisista verosaamisista	-20,6				-41,2
Laskennalliset verovelat taseessa	105,9				105,5

Laskennalliset verosaamiset

Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	1,8	0,4	-	-	2,2
Varaukset	6,7	-1,5	-	-	5,2
Vahvistetut tappiot	12,4	12,8	-	-	25,2
Eläkkeet	3,0	2,0	-	-	5,0
Muut erät	4,4	4,4	-	-	8,8
Yhteensä	28,3	18,1	-	-	46,4
Vähennetty laskennallisista verovelloista	-20,6				-41,2
Laskennalliset verosaamiset taseessa	7,7				5,2

* Yrityshankinnoissa varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen käyvän arvon arvostukseen johtuva laskennallinen vero sisältyy liikearvoon.

22. VARAUKSET

	Varaus uudelleen- järjestelyjä varten	Ympä- ristö- ja vahinko- varaus	Muut kulu- varaukset	2008 Yhteensä
Pitkäaikaiset varaukset				
Varaukset vuoden alussa	2,0	12,7	4,1	18,8
Kurssierot	-	-0,2	-	-0,2
Varausten lisäykset	7,5	7,9	34,0	49,4
Tilikaudella käytetty	-	-0,1	-2,5	-2,6
Tilikaudella peruutettu	-1,8	-1,2	-0,2	-3,2
Uudelleenryhmittely	0,4	-0,3	-0,5	-0,4
Pitkäaikaiset varaukset vuoden lopussa	8,1	18,8	34,9	61,8
Lyhytaikaiset varaukset				
Varaukset vuoden alussa	1,7	0,9	3,6	6,2
Kurssierot	-0,2	-0,1	-0,1	-0,4
Varausten lisäykset	10,4	0,3	2,3	13,0
Tilikaudella käytetty	-4,4	-0,6	-1,2	-6,2
Tilikaudella peruutettu	-0,1	-0,1	-2,0	-2,2
Uudelleenryhmittely	0,2	0,2	-	0,4
Lyhytaikaiset varaukset vuoden lopussa	7,6	0,6	2,6	10,8

23. LYHYTAIKAISET VELAT

	2008	2007
Korolliset lyhytaikaiset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	417,3	186,9
Eläkelainat	0,7	15,7
Muiden pitkäaikaisten lainojen lyhennyserät	13,7	14,5
Rahoitusleasingvelat	4,6	4,3
Muut korolliset lyhytaikaiset velat	123,0	403,6
Korolliset lyhytaikaiset velat yhteensä	559,3	625,0

Korottomat lyhytaikaiset velat

Saadut ennakot	0,7	9,8
Ostovelat	240,1	229,2
Lyhytaikaiset varaukset	10,8	6,2
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	5,5	9,7
Siirtovelat	202,5	183,1
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	36,4	41,8
Korottomat lyhytaikaiset velat yhteensä	496,0	479,8
Lyhytaikaiset velat yhteensä	1 055,3	1 104,8

Siirtovelat

Henkilöstökulut	47,1	68,8
Liikevaihtoon ja ostoihin liittyvät erät	67,5	36,0
Korot	25,3	22,6
Kurssierot	17,7	8,4
Muut	44,9	47,3
Yhteensä	202,5	183,1

24. RAHOITUSLEASINGVELAT - Erääntymisajat

	2008	2007
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien kokonaismäärä		
Vuoden kuluessa	0,8	0,6
Yli vuoden, enintään viiden vuoden kuluttua	2,2	1,9
Yli viiden vuoden kuluttua	1,6	1,8
Yhteensä	4,6	4,3

Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien nykyarvo

Vuoden kuluessa	0,6	0,4
Yli vuoden, enintään viiden vuoden kuluttua	2,0	1,7
Yli viiden vuoden kuluttua	1,6	1,8
Yhteensä	4,2	3,9
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	0,4	0,4
Rahoitusleasingvelkojen kokonaismäärä	4,6	4,3

25. NETTOVELAT

Korolliset pitkäaikaiset velat	609,2	431,1
Korolliset lyhytaikaiset velat	559,3	625,0
Rahamarkkinasijoitukset - rahavarat	-87,1	-21,5
Rahavarat	-32,3	-31,2
Yhteensä	1 049,1	1 003,4

26. ELÄKEVELVOITTEET

Konsernilla on erilaisia eläkejärjestelyjä kunkin toimintamaan paikallisten olojen ja käytäntöjen mukaisesti. Etuuspohjaisissa eläkejärjestelyissä etuudet määräytyvät palkkojen, eläkkeelle jäämisen, vammautumisen, kuoleman tai työsuhteen päättymisen mukaan.

Suomalaisen TyEL-järjestelmän vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyseläkkeen rahastoitu osuus on käsitelty etuuspohjaisena järjestelyinä omassa eläkesäätiössä hoidettavien järjestelyjen osalta. Vakuutusyhtiöissä hoidettu TyEL on käsitelty maksupohjaisena järjestelyinä. Vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden kirjaamiseen on sovellettu putkimenetelmää.

Seuraavassa esitetään eläkejärjestelyjen vaikutus konsernin tulokseen ja taseeseen. Laskelma kattaa konsernin etuuspohjaiset ja maksupohjaiset eläkejärjestelyt. Yrityskaupoista aiheutuneet eläkevelvoitteet, eläkejärjestelyjen varat ja vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot ovat muuttaneet velvoitteita ja varoja.

	2008	2007
Taseessa		
Velka etuuspohjaisista eläke-etuuksista	66,9	73,6
Saaminen etuuspohjaisista eläke-etuuksista	-54,0	-34,6
Nettovelka etuuspohjaisista järjestelyistä	12,9	39,0
Velka etuuspohjaisista eläke-etuuksista	66,9	73,6
Velka maksupohjaisista eläkejärjestelyistä	0,6	0,6
Eläkevelvoitteet yhteensä	67,5	74,2
Tuloslaskelmassa		
Etuuspohjaiset eläke-etuudet	-1,1	7,5
Taseeseen on kirjattu seuraavat erät:		
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	346,0	504,6
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	66,2	68,8
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-427,8	-622,9
Eläkevelvoitteen nykyarvo	-15,6	-49,5
Kirjaamattomat takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	-0,8	-0,2
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot (+) / tappiot (-)	29,3	88,7
Nettomääräinen velka etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä (+)	12,9	39,0
Muutokset eläkevelvoitteen nykyarvossa		
Velka vuoden alussa	573,4	536,8
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	11,4	12,0
Korkomenot	22,4	25,8
Vakuutusmatemaattiset tappiot (+) / voitot (-)	-49,6	4,7
Kurssierot ulkomaisista järjestelyistä	-9,2	-1,4
Tilikaudella hankittujen ja myytyjen yhtiöiden vaikutus	-112,7	21,2
Maksetut etuudet	-23,5	-27,3
Järjestelyjen supistamiset	-	-
Velvoitteiden täyttämiset	-0,9	1,9
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	0,8	-0,3
Velka vuoden lopussa	412,1	573,4
Muutokset järjestelyyn kuuluvien varojen käyvässä arvossa		
Varat vuoden alussa	622,9	552,3
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	27,6	28,1
Työnantajan suorittamat maksut	17,4	13,9
Vakuutusmatemaattiset tappiot (-) / voitot (+)	-93,6	39,5
Kurssierot ulkomaisista järjestelyistä	-2,7	0,5
Tilikaudella hankittujen ja myytyjen yhtiöiden vaikutus	-120,5	15,9
Maksetut etuudet	-23,5	-27,3
Velvoitteiden täyttämiset	0,2	-
Varat vuoden lopussa	427,8	622,9

Konsernin liitetiedot

(Milj. e)

50

	2008	2007
Tuloslaskelman erät		
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	11,4	12,0
Korkomenot	22,4	25,8
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	-27,5	-28,1
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	0,8	-0,3
Tilikauden vakuutusmatemaattinen voitot (-) / tappiot (+)	-7,8	-2,9
Järjestelyjen supistamiset	-0,4	1,0
Tuloslaskelmaan kirjattu tuotto (-) ja kulu (+) yhteensä	-1,1	7,5

Edellä mainittu summa -1,1 milj. e (7,5 milj. e) sisältyy tuloslaskelman henkilöstökuluihin.

Eläkejärjestelyjen toteutunut tuotto		
Eläkejärjestelyjen varojen toteutunut tuotto (+) / kulu (-)	-66,2	67,4

Vakuutusmatemaattiset olettamukset		
Diskonttaus korko	3,8 - 6,2 %	4,0 - 5,7%
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	4,5 - 5,8 %	2,8 - 7,5%
Inflaatio	2,0 - 4,5 %	2,0 - 3,4%
Tulevat palkankorotukset	2,0 - 4,5 %	2,0 - 3,4%
Tulevat eläkkeiden korotukset	1,3 - 4,0 %	1,3 - 3,4%

Järjestelyyn kuuluvat varat käsittävät:		
Osakkeet	195,1	336,5
Joukkovelkakirjat ja muut pitkäaikaiset korkosijoitukset	106,6	163,7
Lyhytaikaiset korkosijoitukset	66,6	62,1
Varat vakuutusyhtiöissä *	8,6	29,8
Kemira Oyj:n osakkeet	0,5	2,6
Konsernin käytössä olevat kiinteistöt	14,0	14,0
Muut	36,4	14,2
Yhteensä	427,8	622,9

* Vakuutusyhtiöissä hoidettavien etuuspohjaisten järjestelyjen varat ovat osana vakuutusyhtiöiden sijoitusvarallisuutta ja niiden sijoitusriski on vakuutusyhtiöillä. Tämän vuoksi yksittäisten järjestelyjen varojen jakautumisesta ei ole saatavissa tarkempaa erittelyä.

Oletettu pitkäaikainen kokonaistuotto järjestelmän varoille on 5,0%:a. Oletettu pitkäaikainen kokonaistuotto perustuu koko sijoitussalkun tuottoon eikä ole eri omaisuusryhmien tuottojen summa. Tuotto perustuu yksinomaan historiallisiin tuottoihin ilman oikaisuja.

Oletettu kannatusmaksu liittyen etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihin vuonna 2009 on 5,0 milj. euroa.

31.12.	2008	2007	2006	2005
Etuuspohjaisten velvoitteiden nykyarvo	412,2	573,4	536,8	526,9
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	427,8	622,9	552,3	543,3
Eläkevelvoitteen nykyarvo	-15,6	-49,5	-15,5	-16,4

Kokemusperäiset tarkistukset - järjestelyjen velat	-3,4	-3,4	4,0	-9,1
Kokemusperäiset tarkistukset - järjestelyjen varat	88,2	45,9	19,5	1,6

27. RAHAVIRTUALASKELMAN LIITETIEDOT

2008

2007

Tytäryritysten hankinta ja myynti

Tytäryritysten hankinta

Yhtiöiden hankintameno	48,5	68,3
Ostettujen yhtiöiden hankintahetken rahavarat	-4,2	-2,2
Hankinnoista johtuvat rahavirrat hankittujen yrityksiä rahavaroilla vähennettynä	44,3	66,1

Hankittujen tytäryritysten varojen ja velkojen arvot

Nettokäyttöpääoma	4,7	10,0
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet	10,0	25,0
Korolliset saamiset poislukien rahavarat	-	-
Muut korottomat saamiset	1,6	0,3
Korolliset velat	-0,1	-0,8
Korottomat velat	-5,8	11,5
Vähemmistöosuus	-	-
Hankintojen liikearvo	33,9	20,1
Hankittujen tytäryritysten varojen ja velkojen nettoarvo yhteensä	44,3	66,1

Luovutustulot tytäryritysten myynnistä

Luovutustulot	234,1	19,8
Myytyjen yhtiöiden rahavarat	-1,6	-1,1
Luovutustulot tytäryritysten myynnistä yhteensä	232,5	18,7

Myytyjen yritysten varojen ja velkojen arvo

Nettokäyttöpääoma	61,2	0,4
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet	176,5	4,2
Osakkeet	-	1,0
Korolliset saatavat poislukien rahavarat	10,5	-
Muut korottomat saamiset	2,0	2,3
Korolliset velat	-26,2	-1,0
Korottomat velat	-26,0	-
Myyntivoitto/-tappio	34,5	11,8
Myytyjen yritysten varojen ja velkojen nettoarvo yhteensä	232,5	18,7

28. LIIKETOIMINTOJEN YHDISTÄMINEN**2008 Nheel Quimica Ltda**

Kemiran hankki brasilialaisen Nheel Quimica Ltda:n koko osakekannan, kauppa vahvistui 15 marraskuuta 2008. Nheel Quimica Ltda on Brasilian toiseksi suurin vedenkäsittelyssä käytettävien rautasuolojen ja suurin alumiinisuolojen valmistaja. Nheel Quimica Ltda:lla on tuotantolaitos Rio Clarossa, Sao Paolon osavaltiossa. Yhtiö palvelee asiakkaita enimmäkseen kunnallisessa vedenkäsittelyssä sekä jäteveden käsittelylaitoksissa. Tiukentuvan ympäristölainsaadännön johdosta saostuskemikaalien käyttö lisääntyy nopeasti Brasilian suurimmissa kaupungeissa.

Hankintahinta oli 39,4 milj euroa ja se maksettiin käteisellä ja rahoitettiin konsernin olemassa olevilla rahoitus sopimuksilla. Alustavan arvion mukaan kauppahintaan sisältyy liiketoiminnan yhdistämisestä syntyneitä kuluja 0,3 milj. euroa.

Hankitun liiketoiminnan liikevaihto ostohetkestä vuoden loppuun oli 6,5 miljoonaa euroa ja liikevoitto 1,1 miljoonaa euroa.

39,4 miljoonan euron hankintahinnasta 0,1 miljoonaa euroa kohdennettiin valmisvarastoon. Hankinnasta syntyi näin ollen 29,9 miljoonan euron liikearvo. Liikearvon perusteluina ovat tulevaisuuden tuotto-odotukset ja merkittävät synergiaedut.

	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	5,5	5,5
Muut sijoitukset	0,7	0,7
Vaihto-omaisuus	1,5	1,4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	5,3	5,3
Rahavarat	3,3	3,3
Yhteensä	16,3	16,2
Laskennalliset verovelat	-	-
Muut velat	6,8	6,8
Velat yhteensä	6,8	6,8
Nettovarat	9,5	9,4
Hankintameno (netto)	39,4	
Liikearvo	29,9	
Hankintahinta	39,4	
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	-3,3	
Rahavirtavaikutus	36,1	

2008 Muut hankitut liiketoiminnot

Kemira hankki vuonna 2008 seuraavat liiketoiminnot: Finncolor Slovakia s.r.o.(100%) ja Färggädje Målerbutiken i Alvik AB (100%)

Nämä liiketoimintojen yhdistämiset eivät yksitellen tarkasteltuina ole olennaisia.

	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä
Muut aineettomat hyödykkeet	4,0	0,0
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,4	0,4
Muut sijoitukset	0,1	0,1
Vaihto-omaisuus	1,3	1,3
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0,6	0,6
Rahavarat	0,9	0,9
Yhteensä	7,3	3,3
Laskennalliset verovelat	1,0	-
Muut velat	0,9	0,9
Velat yhteensä	1,9	0,9
Nettovarat	5,4	2,4
Hankintameno (netto)	6,5	
Liikearvo	1,0	
Hankintahinta	6,5	
Maksamaton kauppahinta	-1,1	
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	-0,9	
Rahavirtavaikutus	4,5	

2008 Liiketoimintojen yhdistämisen vaikutus liikevaihtoon ja tulokseen

Kemiran liikevaihto 1.1.-31.12.2008 olisi ollut 2.871 milj.euroa ja liikevoitto 80 milj. euroa jos kaikkien kauden aikana toteutuneiden liiketoimintojen yhdistämisen ajankohta olisi ollut 1.1.2008.

2007 Dalquim saostuskemikaaliliiketoiminta

Kemira hankki 20.4.2007 100 % omistukseensa kaksi Dalquim Industria e Comercio Ltda:n saostuskemikaaliliiketoimintaa harjoittavaa yhtiötä (Empresa Lajeana Ltda. ja Arapoti Saneamento Ltda.). Dalquim on Etelä-Brasilian johtavia alumiinipohjaisten saostuskemikaalien valmistajia. Saostuskemikaalitoiminnan liikevaihto on noin 12 milj. euroa.

Kohdeyritykset sijaitsevat Brasilian eteläosassa, ja niillä on kaksi tuotantoyksikköä. Asiakaskunta koostuu pääasiassa paperiteollisuudesta sekä kunnallisista juoma- ja jätevedenkäsittelylaitoksista. Yritys keskittyy erityisesti nopeasti kasvavaan paperiteollisuuteen ja Brasilian eteläisten osavaltioiden juoma- ja jätevedenkäsittelylaitoksiin.

Tehty hankinta noudattaa Kemiran strategiaa, jonka mukaan yhtiö pyrkii vahvistamaan asemaansa ja hyödyntämään synergioitaan maailman johtavana paperi- ja selluteollisuuden sekä vedenkäsittelylaitosten kemikaalien toimittajana nopeasti kasvavilla markkinoilla.

Kemira Water -liiketoiminnalla on jo tuotantoa Bahian alueella (Brasilian koillisosassa) sekä Sao Paulon osavaltiossa. Tehdyn hankinnan ansiosta Kemira laajentaa merkittävästi nykyistä tuotevalikoimaansa Brasiliassa ja vahvistaa maantieteellistä näkyvyyttään Etelä-Brasilian markkinoilla.

Kauppahinta on arviolta 10,8 milj. euro. Kauppahinnan lisäksi liiketoimintojen yhdistämisestä syntyy kuluja, joiden lopullinen summa on vielä vahvistamatta. Hankinta rahoitettiin konsernin olemassa olevilla rahoitussopimuksilla.

10,8 miljoonan euron hankintahinnasta 1,2 miljoonaa euroa kohdennettiin aineettomiin omaisuuseriin perustuen asiakaskantaan. Hankinnasta syntyi näin ollen 9,0 miljoonan euron liikearvo. Liikearvon perusteluina ovat tulevaisuuden tuotto-odotukset ja merkittävät synergiaedut.

	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä
Muut aineettomat hyödykkeet	1,2	-
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,8	0,8
Vaihto-omaisuus	0,2	0,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	1,4	1,4
Rahavarat	0,1	0,1
Yhteensä	3,7	2,5
Laskennalliset verovelat	0,4	-
Muut velat	1,5	1,5
Velat yhteensä	1,9	1,5
Nettovarat	1,8	1,0
Hankintameno (netto)	10,8	
Liikearvo	9,0	
Hankintahinta	10,8	
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	-0,1	
Rahavirtavaikutus	10,7	

Hankittujen yksiköiden liikevaihto 21.4.–31.12.2007 välisenä aikana oli yhteensä 7,5 miljoonaa euroa ja liikevoitto 1,7 miljoonaa euroa.

2007 Muut hankitut liiketoiminnot

Kemira hankki vuonna 2007 seuraavat liiketoiminnot: TRI-K Industries Inc. (100%), Sustainable Nutrition B.V. (100%), Dickursby Holding AB (70%), OOO Gamma Industrial Coatings (70%), OOO Tikkurila Powder Coatings (70%), Chongqing Lanjie Tap Water Materials Co. (80%) sekä Arkeman saostuskemikaaliliiketoiminnan.

Nämä liiketoimintojen yhdistämiset eivät yksitellen tarkasteltuina ole olennaisia.

	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä
Tavaramerkit	3,9	-
Muut aineettomat hyödykkeet	5,4	4,7
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	5,6	4,5
Vaihto-omaisuus	4,7	4,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset	3,1	2,9
Rahavarat	0,2	0,2
Yhteensä	22,9	17,0
Laskennalliset verovelat	1,4	-
Korolliset pitkäaikaiset velat	0,3	0,3
Muut velat	4,8	4,8
Velat yhteensä	6,5	5,1
Nettovarat	16,4	11,9
Hankintameno (netto)	24,0	
Liikearvo	7,6	
Hankintahinta	24,0	
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	-0,2	
Rahavirtavaikutus	23,8	

2007 Liiketoimintojen yhdistämisen vaikutus liikevaihtoon ja tulokseen

Kemiran liikevaihto 1.1-31.12.2007 olisi ollut 3 159 milj. euroa ja liikevoitto 159 milj. euroa, jos kaikkien kauden aikana toteutuneiden liiketoimintojen yhdistämisen ajankohta olisi ollut 1.1.2007.

29. VASTUUSITOUMUKSET JA EHDOLLISET VELAT

	2008	2007
Taseen velkoihin sisältyvät kiinnelainat ja niiden vakuutena annetut kiinnitykset		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,4	0,4
Annetut kiinnitykset	0,9	1,0
Eläkelainat	37,1	55,8
Annetut kiinnitykset	41,5	59,8
Muut lainat	0,7	1,1
Annetut kiinnitykset	0,9	1,3
Kiinnelainat yhteensä	38,2	57,3
Annetut kiinnitykset yhteensä	43,3	62,1

Vastuusitoumukset

Annetut pantit		
Omien sitoumusten puolesta	5,2	6,0
Takaukset		
Omien sitoumusten puolesta	14,1	8,3
Osakkuusyritysten puolesta	1,2	1,4
Muiden puolesta	5,5	2,8
Käyttöleasingvastuut		
Vuoden sisällä erääntyvät	20,9	22,4
Yli vuoden ja alle viiden vuoden päästä erääntyvät	47,6	53,4
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	67,4	75,6
Muut vastuut		
Omien sitoumusten puolesta	2,6	0,4
Osakkuusyritysten puolesta	1,9	2,3

Toimitusjohtajien ja hallituksen jäsenien puolesta annettuja vakuuksia ja vastuusitoumuksia ei ollut vuosina 2008 ja 2007.

Merkittävimmät taseen ulkopuoliset investointisitoumukset

Konsernilla ei ole merkittäviä taseen ulkopuolisia aineellisen käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaa perustuvia sitoumuksia 31.12.2008.

Oikeudenkäynnit

Laajaan kansainväliseen liiketoimintaansa liittyen konserni on osallisena useissa oikeuskäsittelyissä. Konserni ei odota vireillä olevien oikeuskäsitteluiden heikentävän merkittävästi konsernin tulosta tai taloudellista asemaa.

30. JOHDANNAISINSTRUMENTIT

Nimellisarvot	2008			2007		
	< 1 vuosi	> 1 vuosi	Yhteensä	< 1 vuosi	> 1 vuosi	Yhteensä
<u>Valuuttajohdannaiset</u>						
Valuuttatermiinisopimukset	427,6		427,6	942,9	-	942,9
joista ulkomaiseen yksikköön tehdyin nettosijoituksen suojaukseen	-	-	-	-	-	-
Valuuttaoptiot	-	-	-	123,3	-	123,3
Ostetut	-	-	-	65,5	-	65,5
Asetetut	-	-	-	57,8	-	57,8
Valuutanvaihtosopimukset	-	27,6	27,6	113,9	33,3	147,2
<u>Korkojohdannaiset</u>						
Koronvaihtosopimukset	21,6	317,2	338,8	75,0	99,0	174,0
joista rahavirran suojaukseen	14,4	290,0	304,4	75,0	89,0	164,0
Korko-optiot	-	110,0	110,0	-	10,0	10,0
Ostetut	-	110,0	110,0	-	10,0	10,0
Asetetut	-	-	-	-	-	-
Obligaatiotermiinisopimukset	-	10,0	10,0	-	10,0	10,0
joista avoimna	-	10,0	10,0	-	10,0	10,0
<u>Muut johdannaiset</u>						
Ostetut sähköjohdannaiset (GWh)	811,7	619,8	1 431,5	527,0	306,6	833,6
joista rahavirran suojaukseen (GWh)	759,1	619,8	1 378,9	527,0	306,6	833,6
Myödyt sähköjohdannaiset (GWh)	52,6	-	52,6			
joista rahavirran suojaukseen (GWh)	-	-	-			
Maakaasujohdannaiset (tuhatta tonnia)	1,0	14,6	15,6	-	-	-
joista rahavirran suojaukseen (tuhatta tonnia)	1,0	14,6	15,6	-	-	-
Suolajohdannaiset (tuhatta tonnia)	160,0	52,8	212,8	-	-	-

Rahoitusinstrumenttien nimellisarvot eivät välttämättä vastaa osapuolten vaihtamia rahasuorituksia eivätkä siten yksinään tarkasteltuina anna kuvaa konsernin riskiasemasta.

Käyvät arvot	2008			2007		
	Varat brutto	Velat brutto	Yhteensä netto	Varat brutto	Velat brutto	Yhteensä netto
<u>Valuuttajohdannaiset</u>						
Valuuttatermiinisopimukset *	20,8	-9,1	11,7	4,8	-6,2	-1,4
joista ulkomaiseen yksikköön tehdyin nettosijoituksen suojaukseen	-	-	-	-	-	-
Valuuttaoptiot *	-	-	-	0,4	-0,1	0,3
Ostetut	-	-	-	0,2	-0,1	0,1
Asetetut	-	-	-	0,2	-	0,2
Valuutanvaihtosopimukset	-	-5,6	-5,6	7,8	-1,3	6,5
<u>Korkojohdannaiset</u>						
Koronvaihtosopimukset	0,3	-7,2	-6,9	2,4	-0,1	2,3
joista rahavirran suojaukseen	0,2	-6,7	-6,5	2,1	-0,1	2,0
Korko-optiot	-	-0,1	-0,1	-	-	-
Ostetut	-	-0,1	-0,1	-	-	-
Asetetut	-	-	-	-	-	-
Obligaatiotermiinisopimukset	-	-	-	0,2	-	0,2
joista avoimna	-	-	-	0,2	-	0,2
<u>Muut johdannaiset</u>						
Ostetut sähköjohdannaiset (GWh)	-	-10,7	-10,7	10,0	-	10,0
joista rahavirran suojaukseen (GWh)	-	-9,7	-9,7	10,0	-	10,0
Myödyt sähköjohdannaiset (GWh)	1,2	-	1,2	-	-	-
joista rahavirran suojaukseen (GWh)	-	-	-	-	-	-
Maakaasujohdannaiset (tuhatta tonnia)	-	-2,0	-2,0	-	-	-
joista rahavirran suojaukseen (tuhatta tonnia)	-	-2,0	-2,0	-	-	-
Suolajohdannaiset (tuhatta tonnia)	2,0	-	2,0	-	-	-

* Sisältävät myös suljettuja valuuttapositioneja. Avoin positio käy ilmi valuuttariskitaulukon kohdasta "Suojaus" liitetiedossa 32.

Käyvät arvot	2008				2007			
	Varat brutto		Velat brutto		Varat brutto		Velat brutto	
	< 1 vuosi	> 1 vuosi	< 1 vuosi	> 1 vuosi	< 1 vuosi	> 1 vuosi	< 1 vuosi	> 1 vuosi
<u>Valuuttajohdannaiset</u>								
Valuuttatermiinisopimukset *	20,8	-	-9,1	-	4,8	-	-6,2	-
joista ulkomaiseen yksikköön tehdyin nettosijoituksen suojaukseen	-	-	-	-	-	-	-	-
Valuuttaoptiot *	-	-	-	-	0,4	-	-0,1	-
Ostetut	-	-	-	-	0,2	-	-0,1	-
Asetetut	-	-	-	-	0,2	-	-	-
Valuutanvaihtosopimukset	-	-	-	-5,6	7,8	-	-	-1,3
<u>Korkojohdannaiset</u>								
Koronvaihtosopimukset	-	0,3	-0,2	-7,0	0,1	2,3	-0,1	-
joista rahavirran suojaukseen	-	0,2	-0,1	6,6	-	2,1	-0,1	-
Korko-optiot	-	-	-	-0,1	-	-	-	-
Ostetut	-	-	-	-0,1	-	-	-	-
Asetetut	-	-	-	-	-	-	-	-
Obligaatiotermiinisopimukset	-	0,2	-	-	-	0,2	-	-
joista avoinna	-	0,2	-	-	-	0,2	-	-
<u>Muut johdannaiset</u>								
Ostetut sähköjohdannaiset (GWh)	-	-	-7,3	-3,4	8,3	1,7	-	-
joista rahavirran suojaukseen (GWh)	-	-	-6,3	-3,4	8,3	1,7	-	-
Myydyt sähköjohdannaiset (GWh)	1,2	-	-	-	-	-	-	-
joista rahavirran suojaukseen (GWh)	-	-	-	-	-	-	-	-
Maakaasujohdannaiset (tuhatta tonnia)	-	-	-0,2	-1,8	-	-	-	-
joista rahavirran suojaukseen (tuhatta tonnia)	-	-	-0,2	-1,8	-	-	-	-
Suolajohdannaiset (tuhatta tonnia)	1,5	0,5	-	-	-	-	-	-

* Sisältävät myös suljettuja valuuttapositioneja. Avoin positio käy ilmi valuuttariskitaulukon kohdasta "Suojaus" liitetiedossa 32.

Konsernin liitetiedot

31. YMPÄRISTÖRISKIT JA -VASTUUT

Suurin osa Kemiran liiketoiminnasta on kemianteollisuutta, jonka tuotteita ja toimintaa säätelevät lukuisat kansainväliset sopimukset, sekä alueellinen ja kansallinen lainsäädäntö eri puolilla maailmaa. Konserni käsittelee ympäristövastuita ja –riskejä tilinpäätöksessään IFRS-säännösten mukaisesti ja noudattaa vakiintuneita sisäisiä periaatteita ja menettelytapoja.

Aiemman toiminnan aiheuttamaa maaperän ja pohjaveden saastumista koskevia due diligence –selvityksiä tehtiin kaikissa vuonna 2008 toteutuneissa yritysjärjestelyissä.

Yritysosot ja –myynnit eivät muuttaneet konsernin ympäristövastuita merkittävästi lukuun ottamatta pigmenttialan yhteisyrityksen muodostamista Rockwood Inc:n kanssa. Järjestelyssä sovittiin muun ohella, että kummankin osapuolen tehdasalueilla sijaitsevat suljetut kaatopaikat jätetään yhteisyrityksen ulkopuolelle ja sopijaosapuolten vastuulle. Kemira Oyj:n vastuulle siirtyi kaksi läjitysalueita Porissa. Näiden sulkeminen aloitettiin ympäristölupien mukaisesti vuonna 2008, ja muodostettiin sulkemissuunnitelman mukainen varaus.

Ympäristön kunnostukseen liittyvien varausten yhteismäärä oli 19,4 (13,6) miljoonaa euroa. Suurimmat varaukset koskevat Porin ohella Vaasan tehtaiden viereisen järven pohjasedimentin kunnostusta.

Päästöoikeudet

Konsernilla on Euroopan yhteisön päästökauppadirektiivin tarkoittamia päästöoikeuksia ja -kiintiöitä yhdellä toimipaikalla Ruotsissa. Nettomääräisesti päästöoikeudet olivat konsernitasolla 2 230 (4 769) hiilidioksiditonnia ylijäämäiset vuonna 2008.

Konsernin liitetiedot

32. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Kemiran konsernirahoituksen tehtävänä on huolehtia rahoitusriskien hallinnasta voimassa olevan toimintaohjeen mukaisesti. Rahoituksen toimintaohje on yhtiön hallituksen hyväksymä ja siinä määritellään rahoituksen hoidon toimintaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain rahoituksen toimintasuunnitelman sekä rahoitusriskien sallitut enimmäismäärät.

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on suojata yhtiötä rahoitusmarkkinoilla tapahtuvilta epäsuotuisilta muutoksilta ja siten turvata omalta osaltaan yhtiön tuloskehitys ja oma pääoma. Kemira käyttää erilaisia rahoitusinstrumentteja asetettujen limiittien puitteissa. Konsernissa käytetään vain sellaisia instrumentteja, joiden markkina-arvoja ja riskejä voidaan jatkuvasti ja luotettavasti seurata. Johdannaisinstrumentteja käytetään ainoastaan suojautumistarkoituksiin, ei spekulatiivisesti. Valuutta- ja kurssiriskien hallinta on keskitetty konsernirahoitukseen.

Valuuttariski

Valuuttavirtariskiä syntyy sekä euroalueella että sen ulkopuolella muista kuin kotivaluutassa tapahtuvista nettovaluuttavirroista. Konsernin merkittävin valuuttavirtariski syntyy Ruotsin kruunusta. Nykyisellä konsernirakenteella titaanidioksidiyhteisyrityksen perustamisen jälkeen 1.9.2008 konsernilla ei ole merkittävää Yhdysvaltain dollariin liittyvää valuuttavirtariskiä.

Valuuttariskiltä suojaudutaan pääsääntöisesti valuuttatermiineillä ja -optioilla, jotka olivat vuoden 2008 lopussa alle vuoden pituisia. Konsernitasolla tytäryhtiöiden suojauskirjaukset eliminoidaan. Alla olevassa taulukossa on esitetty arvio konsernitason suurimmista valuuttavirtariskeista.

Transaktio- ja translaatoriski, milj. e

	2008			2007		
	SEK	USD	Muut	SEK	USD	Muut
Operatiivinen nettovirta*	-31,0	9,5	71,6	-14,1	47,1	52,8
Nettolainaus**	-55,5	128,3	73,6	1,6	53,5	31,6
Johdannaiset, transaktioriskin suojaus	26,4	-2,9	-20,3	14,1	-37,1	-20,3
Johdannaiset, translaatoriskin suojaus	55,5	-127,6	-55,4	-1,6	-53,5	-31,5
Yhteensä	-4,6	7,3	69,5	-0,0	10,0	32,5
Lainat, oman pääoman suojaus	-70,9	-29,5	-10,5	-81,6	-27,9	-13,6

* Perustuu 12 kuukauden valuuttavirtaennusteeseen

** Ei sisällä oman pääoman suojausta

Kaupallinen nettovaluuttavirtaennuste vuodelle 2009 oli vuodenvaihteessa 2008/2009 121,8 miljoonaa euroa, ja sen suojausaste oli 41 % (63 % vuonna 2007). Suojausastetta seurataan päivittäin. Kokonaisvirtariskin suojaamisessa neutraali taso saavutetaan, kun ennustetusta nettovaluuttavirrasta on suojattuna 50 %. Ennustetusta virrasta on aina oltava suojattuna vähintään 30 % ja enintään 100 %. Valuuttakurssien heikentyminen kymmenellä prosentilla suhteessa euroon tilinpäätöshetken kurssija käyttäen ja ilman suojaustoimintaa aiheuttaisi noin 4,6 miljoonan euron negatiivisen vaikutuksen tulokseen ennen veroja (2007: 6,3 milj. euroa). Valuuttariskiä aiheutuu myös tulos- ja tase-erien muuntamisesta euroiksi muista valuutoista.

Konsernin ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksessa seurataan omavaraisuusastetta. Konsernin politiikan mukaisesti oman pääoman suojaustoimenpiteisiin on ryhdyttävä, kun +/-5,0 % muutos valuuttakurssissa aiheuttaa yli 1,5 prosenttiyksikön muutoksen omavaraisuusasteessa.

Konserniyhtiöiden suurimmat omat pääomat ovat Ruotsin kruunuina, Yhdysvaltain dollareina, Puolan zlotyina ja Brasilian realeina. Tavoitteena on suojautua taseeriskeiltä pitämällä taseen valuuttamääräiset velat tasapainossa valuutoittain taseen omaisuuserien kanssa. Valuuttamääräiset omat pääomat on suojattu pitkäaikaisilla lainoilla.

Tilinpäätöshetkellä Ruotsin kruunun, Yhdysvaltain dollarin ja Englannin punnan määristä omaa pääomaa on suojattu pitkäaikaisilla lainoilla. Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojausten yhteenlaskettu arvo oli vuoden 2008 lopussa 110,8 miljoonaa euroa (2007: 123,1 milj. euroa). Kokonaisuudessaan nämä transaktiot vastaavat 11 % suojausastetta (2007: 18 %). Vuoden 2008 lopussa kaikki ulkomaisiin yksiköihin tehtyt nettosijoitukset oli suojattu pitkäaikaisilla lainoilla, samoin kuin vuoden 2007 lopussa. Valuuttakurssien heikentyminen kymmenellä prosentilla

Konsernin liitetiedot

suhteessa euroon tilinpäätöshetken kurssuja käyttäen aiheuttaisi nettosijoitusten suojauksessa käytettyjen lainojen arvoon positiivisen noin 10,1 miljoonan euron muutoksen omassa pääomassa ennen veroja.

Korkoriski

Korkoriski liittyy konsernin lainasalkun hallintaan. Rahoituspolitiikan mukaisesti konsernin korkoriskin mittarina käytetään duraatiota, jonka tulee olla 6–24 kuukautta. Konserni voi ottaa lainaa joko kiinteäkorkoisena tai vaihtuvakorkoisena ja käyttää sekä koronvaihtosopimuksia että korko-optioita kuten myös korkotermiinejä ja korkofutuuereja päästäkseen rahoituspolitiikan mukaiseen tavoitteeseen.

Konsernin korollisen lainasalkun duraatio oli vuoden 2008 lopussa 17 kuukautta (2007: 13 kuukautta). Ilman korkojohdannaisia duraatio on 9 kuukautta (2007: 8 kuukautta). Vuoden 2008 lopussa konsernin koko lainasalkusta, johdannaiset ja eläkelainat mukaan lukien, 47 % oli kiinteään korkoon sidottua (2007: 23 %). Eläkelainat on luokiteltu kiinteäkorkoiksi. Konsernin lainasalkun nettorahoituskustannus on noin 5,65 % (2007: 5,2 %). Luku on saatu jakamalla vuotuiset nettokorot ja muut rahoituskulut ilman kurssieroja ja osinkoja vastaavan ajanjakson keskimääräisellä korollisella nettovelalla. Nettorahoituskustannukseen vaikuttavat eniten euron, Yhdysvaltain dollarin ja Ruotsin kruunun korkotasot.

Kiinteäkorkoiset rahoitusvarat ja -velat ovat alttiina korkojen muutoksesta johtuvalle hintariskille. Vaihtuvakorkoiset rahoitusvarat ja -velat, joiden korko muuttuu markkinakorkojen muuttuessa, ovat alttiina koroista johtuvalle rahavirtariskille. Sijoitukset oman pääoman ehtoihin instrumentteihin eivät ole alttiina korkoriskille.

Alla olevassa taulukossa on esitetty lainasalkun korkojen kiinnittämisen aikarajat.

Koronmääräytyminen 31.12.2008				
(Milj. e)	<1 vuosi	1-5 vuotta	>5 vuotta	Yhteensä
Vaihtuvakorkoinen nettovelka	552			552
Kiinteäkorkoinen nettovelka	73	320	104	497
Yhteensä	625	320	104	1049

Koronmääräytyminen 31.12.2007				
(Milj. e)	<1 vuosi	1-5 vuotta	>5 vuotta	Yhteensä
Vaihtuvakorkoinen nettovelka	823			823
Kiinteäkorkoinen nettovelka	17	111	52	180
Yhteensä	840	111	52	1 003

Korkojohdannaisilla on lisätty kiinteäkorkoisten lainojen osuutta lainasalkussa. Rahoituspolitiikan seurauksena konsernin keskimääräinen korko on yleensä matalien korkojen vallitessa lyhytaikaisten korkojen markkinatasoa korkeampi ja toisaalta korkeiden korkojen vallitessa sitä alhaisempi. Jos korkotaso nousisi yhden prosenttiyksikön 1.1.2009, konsernin maksamat korkokulut kasvaisivat seuraavan 12 kuukauden aikana noin 5,0 miljoonaa euroa ennen veroja (2007: 5,8 milj. euroa). Kemira-konsernin nettovelkoista 59 % (2007: 84%), johdannaiset mukaan luettuna, hinnoitellaan uudelleen vuoden 2009 aikana. Konsernin keskimääräinen korkosidonnaisuusaika on 16 kuukautta (2007: 13 kuukautta). Vaihtuvakorkoiset instrumentit hinnoitellaan seuraavan korontarkistusajankohdan yhteydessä, ja kiinteäkorkoisilla instrumenteilla korkosidonnaisuusaika on sama kuin niiden jäljellä oleva juoksuaika.

Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli avoimia korkojohdannaisia, joiden markkina-arvo oli -6,9 miljoonaa euroa (2007: 2,4 milj. euroa). Koronvaihtosopimuksista osa on tehty suojaamaan konsernin lainasalkkua, ja niitä käsitellään IAS 39:ssä määritetillä tavalla suojauslaskennan periaatteiden mukaisesti. Rahavirtojen suojaamiseksi tehtyjen koronvaihtosopimusten markkina-arvo oli vuoden 2007 lopussa -6,5 miljoonaa euroa. (2007: 2,0 milj. euroa). Suojauslaskentapolitiikka on kuvattu konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteissa. Yhden prosenttiyksikön nousu korkotasossa lisäisi korkojohdannaisien arvostusta noin 2,0 miljoonalla eurolla (2007: 0,9 miljoonaa) omassa pääomassa ennen veroja.

Hintariski

Sähkön hinta vaihtelee markkinatilanteen mukaan hyvinkin voimakkaasti. Kemira-konsernin tavoitteena on sähköostojen suojaustoimenpiteillä tasata raaka-ainekustannuksia. Suojauspolitiikan mukaisesti suojaukset tehdään suhteessa voimassa oleviin myyntisopimuksiin siten, että suojaukset kattavat tehdyn sitoumukset. Suojausinstrumenttina käytetään pääsääntöisesti sähköpörssin sähkötermiinejä. Suojauksiin liittyvät valuutta- ja aluehintariskit on kokonaan suojattu tekemällä sopimukset HELEUR-määräisinä. Valtaosa sähköjohdannaisista käsitellään rahavirtojen suojauslaskennan periaatteiden mukaisesti, kuten edellä on todettu. Kohde-etuuden ennakoidut fyysiset toimitukset eli ostot kirjataan vasta

Konsernin liitetiedot

toimituskaudella. Mikäli sähkön suojaussopimusten hinta nousisi 10 prosenttia, vaikutus sähkön suojaussopimusten arvoon olisi 4,4 milj. euroa (2007: 4,4 milj. euroa).

Raaka-ainehankinnoissa Kemira on alttiina maakaasun hintariskille. Maakaasun hinnoittelu perustuu polttoöljyn ja kaasuöljyn. Tätä riskiä on osittain suojattu hyödykkeisiin perustuvilla swap-sopimuksilla, joiden suojausmäärät vuosina 2009–2013 ovat 6 960 tonnia polttoöljyä ja 8 640 tonnia kaasuöljyä ja jotka käsitellään laskennallisesti kassavirtasuojana. Polttoöljyn ja kaasuöljyn hintojen samanaikainen muutos 10 prosentilla muuttaisi swap-sopimusten markkina-arvoa 0,4 miljoonalla eurolla omassa pääomassa ennen veroja, olettaen dollarin eurokurssin vastaavan 31.12.2008 tasoa.

Kemira Oyj:n omistamien Teollisuuden Voima Oy:n (TVO) osakkeiden arvo mitataan käypänä arvona sähkön markkinahinnan ja tuotantokustannusten välisen eron perusteella diskontatun kassavirran mukaan. Sähkön spot-markkinahinnan 10 prosentin lasku pienentäisi osakkeiden käypää arvoa noin 19,2%.

Kemiran suolaostosopimus vuodelta 2008 sisältää kytketyn johdannaisen. Muuttuva hintakomponentti riippuu polttoöljyn euromääräisestä hinnasta, joten sopimuksessa on alttius sekä polttoöljyn hinnalle että EUR/USD valuuttakurssille. Polttoöljyn euromääräinen kymmenen prosentin kallistuminen vaikuttaisi kytketyn johdannaisen arvostukseen omassa pääomassa ennen veroja noin -0,2 miljoonalla eurolla.

Luotto- ja vastapuoliriski

Konsernin rahoituspolitiikka määrittelee sekä sijoitustoiminnan että johdannaisopimusten vastapuolten luottokelpoisuusvaatimukset ja sijoituspolitiikan. Konserni pyrkii minimoimaan vastapuoliriskiään käyttämällä vastapuolinaan ainoastaan hyvän luottokelpoisuuden omaavia rahoituslaitoksia sekä hajauttamalla sopimuksia näiden kesken.

Konsernirahoitus hyväksyy tytäryhtiöiden uudet pankkisuhteet. Hyväksyttyjä rahalaitosvastapuolia on tällä hetkellä 15, joista kaikilla on vähintään A-tason luokitus Standard & Poor'sin luottoluokitustietojen perusteella. Alle A-tason luokituksen saaneen tai luottoluokittelemattoman vastapuolen käyttäminen vaatii hallituksen erillisen hyväksynnän. Konsernin rahalaitosvastapuolten enimmäisriski on tilinpäätöshetkellä 94,4 miljoonaa euroa (2007: 20,3 milj. euroa). Vastapuoliriskiä seurataan kuukausitasolla määrittämällä jokaiselle vastapuolelle maksimiriski saatavien markkina-arvon perusteella. Kullekin rahoituslaitokselle on olemassa hyväksytty limiitti. Rahoituksen luottoriskeistä ei tilikauden aikana syntynyt luottotappiota.

Rahoituksen vastapuoliriskiä aiheutuu siitä, että rahoitustapahtuman sopimisosapuoli ei välttämättä pysty täyttämään sopimusvelvoitteitaan. Riskit liittyvät lähinnä sijoitustoimintaan ja johdannaisopimusten vastapuoliriskeihin. Konsernirahoitus saa sijoittaa enintään 150 miljoonaa euroa likvidejä varoja suomalaisten yritysten yritystodistusohjelmiin. Yksittäiseen yhtiöön voidaan sijoittaa enintään 30 miljoonaa euroa enintään kuudeksi kuukaudeksi. Konsernin luottoriski vastaa rahoitussaatavien arvoa 31.12.2008.

Kemiralla on käytössä konsernin laajuinen luottoriskipolitiikka. Kemira myy tuotteitaan vain sellaisille yrityksille, joilla ei ole merkintöjä luottotiedoissa. Konsernilla ei ole merkittäviä luottoriskikeskittymiä, koska sen asiakaskunta on laaja ja maantieteellisesti jakautunut eri puolille maailmaa. Useimmille asiakkaille on olemassa luottolimiitit, joita seurataan systemaattisesti. Joissakin tapauksissa käytetään dokumenttimaksuja, kuten rembursseja. Alla olevassa taulukossa on esitetty vuoden 2008 lopulla avoinna olevien myyntisaamisten ikäjakauma.

Myyntisaamisten ikäjakauma (Milj. e)	2008	2007
Erääntymättömät saamiset	299,1	308,7
1–90 päivää myöhässä olevat myyntisaamiset	77,7	82,4
Yli 91 päivää myöhässä olevat myyntisaamiset	19,7	22,0
Yhteensä	396,5	413,1

Myyntisaamisten arvonalentumistappio oli 6,4 milj. euroa (2,2 milj. euroa vuonna 2007).

Konsernin liitetiedot

Maksuvalmius- ja uudelleenrahoitusriski

Konsernin maksuvalmius turvataan tililimiiteillä, rahamarkkinasijoituksilla ja valmiusluotolla. Konsernin rahavarat vuoden 2008 lopussa olivat 119,3 miljoonaa euroa (2007: 52,6 milj. euroa), josta 87 miljoonaa euroa oli lyhyt- ja pitkäaikaisia sijoituksia (2007: 21,4 milj. euroa) ja 32,3 miljoonaa euroa pankkitalletuksia (2007: 31,2 milj. euroa). Käyttämätöntä valmiusluottoa oli 354,5 miljoonaa euroa (2007: 583,3 milj. euroa).

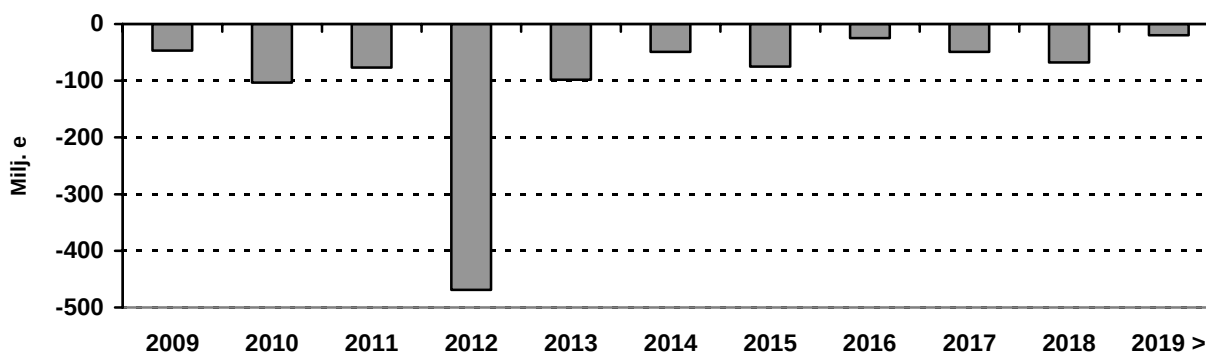
Konserni hajauttaa jälleensijoitusriskinsä hankkimalla rahoitusta eri lähteistä eri markkinoilla. Konsernin pankkilainojen, eläkelainojen ja vakuutusyhtiölainojen sekä lyhytaikaisten koti- ja ulkomaisten yritystodistusohjelmien tavoitteena on tasapainottaa lainasalkun erääntymisaikataulua ja ylläpitää riittävän pitkää maturiteettia pitkäaikaisille lainoille.

Konsernin rahoituspolitiikan mukaan lainojen keskimääräisen erääntymisaajan tulee aina olla vähintään 3 vuotta. Konsernilla on oltava voimassaolevia sitovia luottojärjestelyjä jotka kattaa suunnitellut rahoitustarpeet, pitkien velkojen lyhennyserät, yritystodistustarpeiden ja muiden sitoumuksettomien lyhyiden lainojen rahoitustarpeet seuraavan 12 kuukauden aikana. Lainojen uudelleenrahoitus on suunniteltava siten että korkeintaan 30 % kokonaislainasalkusta erääntyy seuraavien 12 kuukauden aikana. Vuoden 2008 lopussa velkasalkun keskimääräinen erääntymisaika oli 4,4 vuotta.

Konsernilla on 600 miljoonan euron kotimainen yritystodistusohjelma, jolla voidaan laskea liikkeelle maksimissaan vuoden pituisia yritystodistuksia. Vuoden 2008 lopussa yritystodistusmarkkinoilta saatiin 116,2 miljoonaa euroa. Vastaavasti konsernilla oli samana ajankohtana 87.1 miljoonaa euroa likvidejä lyhyt- ja pitkäaikaisia sijoituksia. Lisäksi konserni on sopinut viiden vuoden valmiusluotosta, joka on nimellismäärältään 750 miljoonaa euroa. Tästä valmiusluotosta oli vuodenvaihteessa 2008/2009 käytössä 395,5 miljoonaa euroa (2007: 166,7 milj. euroa). Valmiusluotto sallii lainan ottamisen vuoden 2005 alkuperäissopimuksessa määritetyin ehdoin. Maksamattoman velan enimmäismäärä on 750 miljoonaa euroa ja sopimus erääntyy 2012. Valmiusluotto on joustava lyhyt- ja pitkäaikaisrahoituksen muoto, jonka maksurakenne on ennakoitavissa.

Nykyisellään konsernilla ei ole merkittäviä jälleensijoitustarpeita seuraavien kahden vuoden aikana, sillä tämänhetkiset lainajärjestelyt kattavat konsernin rahoitustarpeet.

Velan ikäjakauma

Pääomarakenteen hallinta

Konsernin pitkän aikavälin tavoitteena on pitää yhtiön velkaantuneisuusaste (gearing) vaihteluvälillä 40 - 80 prosenttia. Velkaantuneisuus lasketaan jakamalla korolliset nettovelat (korolliset velat - rahavarat) omalla pääomalla.

Velkaantuneisuuden lisäksi valmiusluotossa ja eräissä muissa kahdenvälisissä luotoissa on sopimusehto, jonka mukaan yhtiö vakuuttaa taloudellisen tilansa pysyvän sellaisena, että konsernin oma pääoma on aina vähintään 25 prosenttia konsernin taseen loppusummasta (omavaraisuusaste).

Hallitus ehdottaa vuoden 2008 osingoksi 0,25 euroa osakkeelta (2007: 0,50), mikä vastaa -1 634 prosentin osinkosuhtetta (2007: 95 %). Pitkän aikavälin tavoitteena on jakaa 40–60 prosenttia operatiivisesta tuloksesta osakkeenomistajille.

Konsernin liitetiedot

(Milj. e)	2008	2007
Korolliset velat	1 168,5	1 056,1
Rahavarat	119,4	52,6
Korolliset nettovelat	1 049,1	1 003,4
Oma pääoma	976,0	1 087,3
Taseen loppusumma	2 859,7	2 827,9
Velkaantuneisuus	107 %	92 %
Omavaraisuusaste	34 %	39 %

Rahavarat ja rahamarkkinasijoitukset

	2008		2007	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahavarat	32,3	32,3	31,2	31,2
Rahamarkkinasijoitukset	85,1	85,1	15,0	15,0
Valtiolainasijoitukset	2,0	2,2	6,4	6,6
Yhteensä	119,4	119,6	52,6	52,8

Rahamarkkinasijoitusten ja valtiolainasijoitusten käypä arvo on laskettu diskonttaamalla kirjanpitoarvo efektiivisellä korkokannalla.

Pitkäaikaiset korolliset velat ja pitkien korollisten velkojen lyhennyserät

Valuutta	31.12.2008		2009	2010	Eräntyminen			
	Käypä arvo	Kirjanpito-arvo			2011	2012	2013	2014-
EUR	673,6	663,6	405,9	28,3	6,3	21,8	5,9	195,4
SEK	72,5	70,9	-	36,8	34,0	0,1	-	-
USD	278,1	273,5	9,2	9,7	9,2	9,2	58,0	178,2
muut	32,6	32,3	16,0	6,8	9,5	-	-	-
Yhteensä	1 056,8	1 040,3	431,1	81,6	59,0	31,1	63,9	373,6

Valuutta	31.12.2007		2008	2009	Eräntyminen			
	Käypä arvo	Kirjanpito-arvo			2010	2011	2012	2013-
EUR	284,1	286,1	157,4	6,8	3,1	1,6	17,2	100,0
SEK	82,7	81,8	0,2	-	42,4	39,3	-	-
USD	261,8	256,8	38,1	9,3	9,2	8,8	55,0	136,4
muut	23,9	23,5	21,5	1,3	-	-	-	0,6
Yhteensä	652,5	648,2	217,2	17,4	54,7	49,7	72,2	237,0

Lukuihin sisältyvät vuoden 2009 (2008) suunnitellut lyhennykset, ilman yritystodistusvelkoja, rahoitusleasingvelkoja ja muita lyhytaikaisia velkoja.

Kaikkien rahoitusvelkojen rahavirrat

Luottotyyppi	31.12.2008		2009	2010	Eräntyminen			
	Nostettu	Nostamatta			2011	2012	2013	2014-
Pitkäaikaiset korolliset velat	644,8	-	35,6	81,6	59,0	31,1	63,9	373,6
rahoituskulut			1,4	3,3	2,4	1,2	2,5	14,9
Valmiusluotto	395,5	354,5	395,5	-	-	-	-	-
rahoituskulut			1,6	-	-	-	-	-
Rahoitusleasingvelat	4,6	-	4,6	-	-	-	-	-
rahoituskulut			0,3	-	-	-	-	-
Yritystodistusohjelma	112,8	487,2	112,8	-	-	-	-	-
rahoituskulut			2,2	-	-	-	-	-
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	10,8	-	10,8	-	-	-	-	-
rahoituskulut			0,6	-	-	-	-	-
Korolliset velat	1 168,5	841,7	565,4	84,9	61,4	32,3	66,4	388,5
Ostovelat	240,1		240,1					
Valuuttatermiinisopimukset								
menot	408,8		408,8					
tulot	-420,5		-420,5					
Muut johdannaiset*	22,1		5,0	9,8	4,2	1,5	1,0	0,6
Ostovelat ja johdannaiset	250,5	0,0	233,4	9,8	4,2	1,5	1,0	0,6
Kaikki yhteensä	1 419,0	841,7	798,8	94,7	65,6	33,8	67,4	389,1

Luottotyyppi	31.12.2007		2008	2009	Eräntyminen			
	Nostettu	Nostamatta			2010	2011	2012	2013-
Lainat rahoituslaitoksilta	481,5	-	50,4	17,4	54,7	49,8	72,2	237,0
rahoituskulut			24,6	22,0	21,1	18,3	15,8	12,1
Valmiusluotto	166,7	583,3	166,7	-	-	-	-	-
rahoituskulut			8,3	-	-	-	-	-
Rahoitusleasingvelat	4,3	-	4,3	-	-	-	-	-
rahoituskulut			0,5	-	-	-	-	-
Yritystodistusohjelma	385,9	214,1	385,9	-	-	-	-	-
rahoituskulut			18,1	-	-	-	-	-
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	17,7	-	17,7	-	-	-	-	-
rahoituskulut			0,7	-	-	-	-	-
Korolliset velat	1 056,1	797,4	677,2	39,4	75,8	68,1	88,0	249,1
Ostovelat	229,2	-	229,2	-	-	-	-	-
Valuuttatermiinisopimukset								
menot	444,7	-	444,7	-	-	-	-	-
tulot	-443,3	-	-443,3	-	-	-	-	-
Muut johdannaiset*	-19,3	-	-16,5	-0,6	-0,5	-1,5	-0,2	-
Ostovelat ja johdannaiset	211,3	0,0	214,1	-0,6	-0,5	-1,5	-0,2	0,0
Kaikki yhteensä	1 267,4	797,4	891,3	38,8	75,3	66,6	87,8	249,1

* Koronvaihtosopimukset, valuutanvaihtosopimukset ja sähköjohdannaiset

33. OSAKKUUSYRITYKSET

			Konsernin omistusosuus %
BNH Nya Hembutikerna AB	Tukholma	Ruotsi	45,1
Ekomuovi Oy	Lahti	Suomi	22,4
FC Energia Oy	Ikaalinen	Suomi	34,0
FC Power Oy	Ikaalinen	Suomi	34,0
Galvatek Technology Oy	Lahti	Suomi	39,9
Haapaveden Puhdistamo Oy	Haapavesi	Suomi	40,5
Haapaveden Ymparistöpalvelut Oy	Haapavesi	Suomi	40,5
Honkalahden Teollisuuslaituri Oy	Joutseno	Suomi	50,0
Kemwater Phil., Corp.	Manila	Filippiinit	40,0
Sachtleben GmbH	Frankfurt am Main	Saksa	39,0
White Pigment LLC	Princeton NJ	Yhdysvallat	39,0

	2008	2007
Osakkuusyrityksiä koskeva taloudellinen yhteenveto (yhtiöiden 100 %:t luvut)		
Varat	883,4	29,2
Velat	516,9	21,5
Liikevaihto	187,0	22,7
Tilikauden tulos	-7,4	3,0

Osakkuusyritysten kanssa toteutuivat seuraavat liiketapahtumat:	2008	2007
Tavaroiden myynnit	35,1	24,6
Myynnit yhteensä	35,1	24,6
Tavaroiden ostot	24,4	23,9
Ostot yhteensä	24,4	23,9

Osakkuusyrityksille ei myyty palveluja 31.12.2008, eikä palveluja myöskään ostettu osakkuusyrityksiltä.

Saamiset osakkuusyrityksiltä oli 31.12.2008 33,8 milj. euroa (3,9 milj. euroa) ja velat osakkuusyrityksille 16,7 milj. euroa (3,6 milj. euroa).

34. YHTEISYRITYKSET

Konsernin yhteisyrityksiä ovat 31.12.2008 Tikkurila JUB Romania S.R.L. ja Alcro-Parti AB. OOO Sto-Tikkurila myytiin vuonna 2008 ja Kemira-Ube Ltd vuonna 2007. Konsernin äänivalta yhteisyrityksistä on 50 % ja konsernitilinpäätöksen sisältämät osuudet yhteisyritysten omaisuudesta, veloista, tuotoista ja kuluista olivat:

	2008	2007
Pitkäaikaiset varat	-	0,5
Lyhytaikaiset varat	1,4	1,4
Varat yhteensä	1,4	1,9
Pitkäaikaiset velat	0,1	1,1
Lyhytaikaiset velat	0,9	0,5
Velat yhteensä	1,0	1,6
Liikevaihto	3,5	14,0
Kulut	-3,5	-12,9
Poistot	-	-0,5
Verot	-	-0,4
Tilikauden tulos	0,0	0,2

35. MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEESNA VUONNA 2008

Konserniyhtiöiden ostot ja perustetut uudet tytäryhtiöt

- Kemira perusti uuden yhtiön Kemira Argentina S.A:n helmikuussa.
- Konsernin omistusosuus SC Kemwater Chimbis SRL:ssä nousi 76,05 %:sta 78,45 %:iin kun SC Kemwater Cristal SRL osti vähemmistöosuuden maaliskuussa.
- Tikkurila perusti uuden markkinointiyhtiön IP Tikkurilan Valko-Venäjälle toukokuussa.
- Tikkurila Oy perusti uuden markkinointiyhtiön (Joint venture)Tikkurila JUB Romania S.R.L:n kesäkuussa. Tikkurilan omistusosuus on 50 %.
- Kemira perusti markkinointiyhtiön Kemira Chemicals India Private Limited:in Intiaan heinäkuussa.
- Kemira perusti Rockwood Holdings Inc'in kanssa elokuussa Joint venture -yhtiöt Sachtleben GmbH ja White Pigments LLC. Kemiran omistusosuus on molemmissa 39 %.
- Kemira osti Brasilialaisen yhtiön Nheel Quimica Ltda:n marraskuussa.
- Tikkurila Oy osti markkinointiyhtiö Finncolor Slovakia s.r.o:n Slovakiasta joulukuussa. Yhtiön nimi muutettiin Tikkurila Slovakia s.r.o:ksi.
- Alcro-Beckers AB osti markkinointiyhtiö Färgglädje Måleributiken i Alvik AB joulukuussa.

Konserniyhtiöiden myynnit ja lopetukset

- Tikkurila Paints Oy ja Tikkurila Coatings Oy fuusioitiin Tikkurila Oy:öön tammikuussa.
- Tikkurila myi 50 %:n osuutensa OOO Sto-Tikkurilasta huhtikuussa.
- Kemwater Närke AB myytiin huhtikuussa.
- Droiban Energia A.I.E. lakkautettiin huhtikuussa.
- Huron Federal LLC lakkautettiin kesäkuussa.
- Tikkurila Ltd (toimimaton yhtiö) lakkautettiin elokuussa.
- Kemira siirsi omistuksensa Kemira Pigments Oy:ssä, Kemira Specialty Inc:ssä ja Maybrook Inc:ssä uusille Joint venture -yhtiöille Sachtleben GmbH:lle ja White Pigments LLC:lle elokuussa.
- SC Kemwater Chimbis SRL fuusioitiin SC Kemwater Cristal SRL:iin joulukuussa.
- Verdugt Spain S.A. lakkautettiin joulukuussa.
- OOO Kraski Teks ja OOO Kraski Tikkurila fuusioitiin OOO Tikkurilaan joulukuussa.

Konserniyhtiöiden omistusten muutokset konsernin sisällä

- Arapoti Saneamento Ltda ja Empresa Lajeana Ltda fuusioitiin Kemira Water Solutions Brasil Ltda:an tammikuussa.
- Kemira Pigments Oy myi 50 %:n osuutensa Kemira Chile Comercial Ltda:sta Kemira Oyj:lle ja Kemira Kemi AB:lle kesäkuussa. Kaupan jälkeen Kemira omistaa 99 %:a ja Kemira Kemi AB 1 %:n yhtiöstä.
- Kemira Oyj's omistusosuus Kemira Chemicals Brasil Ltda:ssa nousi 99,87 %:iin ja Kemira Kemi AB:n omistusosuus laski 0,13 %:iin joulukuussa.
- Tikkurila myi toimimattoman yhtiön Construction Coating B.V:n Kemira Chemicals B.V:lle joulukuussa. Yhtiön nimi muutettiin Kemira ITT B.V:ksi.

36. MYYTÄVÄNÄ OLEVAKSI LUOKITELLUT OMAISUUSERÄT JA NIIHIN LIITTYVÄT ERÄT

Vuoden 2007 strategiatarkastelun yhteydessä strategisen liiketoimintayksikön Chemidetin omaisuus- ja velkaerät päätettiin luokitella myytävänä olevaksi omaisuuseräksi. Yksikkö kuuluu Kemira Specialty liiketoiminta-alueeseen. Tuloslaskelmaan vuonna 2007 kirjattu tappio oli 9,2 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 yksikön myyntiprosessi päätettiin lopettaa ja liiketoimintayksikköön liittyvät varat ja velat siirrettiin esitettäväksi taseessa muiden vastaavien omaisuuserien ja velkojen yhteydessä.

Vuonna 2007 pitkäaikaisiin myytävänä oleviin varoihin kuului myös maa-alue Porkkalassa. Sopimus maa-alueen myynnistä tehtiin vuonna 2007, mutta omistusoikeus siirtyi vasta vuonna 2008.

37. TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Konsernilla ei ole olennaisia tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia.

38. KONSERNIYHTIÖT

Yhtiö	Konsernin Sijainti omistus- osuus %		Liiketoiminnan luonne
Kemira Oyj	Helsinki	Suomi	Tuotanto
Kemira Pulp&Paper, Kemira Water, Kemira Specialty			
Kemira Ibérica S.A.	100,00 Barcelona	Espanja	Tuotanto
Kemira Kemi AB	100,00 Helsingborg	Ruotsi	Tuotanto
Kemira Chemicals (UK) Ltd	100,00 Harrogate	Iso-Britannia	Markkinointi
Kemira Chemie Ges.mbh	100,00 Krems	Itävalta	Tuotanto
Kemira Chemicals B.V.	100,00 Rozenburg	Hollanti	Tuotanto
Kemira ITT B.V.	100,00 Rozenburg	Hollanti	Holding
Kemira Chemicals Holding Oy	100,00 Helsinki	Suomi	Holding
Kemira Chimie S.A.S.U.	100,00 Lauterbourg	Ranska	Tuotanto
Kemira Asia Pacific Pte. Ltd.	100,00 Singapore	Singapore	Markkinointi
PT Kemira Indonesia	100,00 Jakarta	Indonesia	Tuotanto
Kemira Pulp&Paper, Kemira Water			
Kemira Chemicals AS	100,00 Gamle Fredrikstad	Norja	Tuotanto
Nheel Quimica Ltda	100,00 Rio Claro	Brasilia	Tuotanto
Kemira Taiwan Corporation	100,00 Taipei	Taiwan	Markkinointi
Kemira Korea Corporation	100,00 Gangnam-Gu	Etelä-Korea	Markkinointi
Kemira Chemicals India Private Limited	100,00 Andra Pradesh	Intia	Markkinointi
Kemira (Yixing) Co., Ltd	100,00 Yixing City	Kiina	Tuotanto
Kemira Pulp&Paper, Kemira Specialty			
Kemira Chile Comercial Limitada	100,00 Santiago	Chile	Markkinointi
Kemira Water, Kemira Specialty			
Kemira Chimica S.p.A.	100,00 Milano	Italia	Tuotanto, Palvelu
Kemira Pulp&Paper			
Kemira Japan K.K.	100,00 Tokio	Japani	Tuotanto
Kemira Germany GmbH	100,00 Leverkusen	Saksa	Tuotanto
Kemira-Swiecie sp. z o.o	100,00 Swiecie	Puola	Tuotanto
Kemira Cell sp.z.o.o	55,00 Ostrołęka	Puola	Tuotanto
Kemira Uruguay S.A.	100,00 Montevideo	Uruguay	Tuotanto
Kemira Chemicals Canada Inc.	100,00 Maitland	Kanada	Tuotanto
Kemira Specialty Chemicals, Inc.	100,00 Kennesaw, GA	Yhdysvallat	Holding
Kemira Chemicals, Inc.	100,00 Kennesaw, GA	Yhdysvallat	Tuotanto
OOO "Kemira HIM"	100,00 Pietari	Venäjä	Markkinointi
Kemira Chemicals Brasil Ltda	100,00 São Paulo	Brasilia	Tuotanto
Kemira Argentina S.A.	100,00 Buenos Aires	Argentina	Tuotanto
Kemira Chemicals (Shanghai) Co. Ltd.	100,00 Shanghai	Kiina	Markkinointi
Kemira Hong Kong Company Limited	100,00 Hong Kong	Kiina	Tuotanto
Kemira-Tiancheng Chemicals (Yanzhou) Co., Ltd	51,00 Yanzhou City	Kiina	Tuotanto
Finnish Chemicals Oy	100,00 Helsinki	Suomi	Tuotanto
Finnish Chemicals Corporation	100,00 Delaware	Yhdysvallat	Holding
Finnchem USA, Inc.	100,00 Delaware	Yhdysvallat	Tuotanto
Finnchem Canada Inc.	100,00 Ontario	Kanada	Holding
HD Tech Inc.	50,00 Ontario	Kanada	Markkinointi
HTC Augusta Inc	100,00 Delaware	Yhdysvallat	Holding
Honkalahden teollisuuslaituri Oy	50,00 Joutseno	Suomi	Palvelu
Kemira Water			
Kemira KTM d.o.o.	100,00 Ljubljana	Slovenia	Tuotanto
Kemira de México, S.A. de C.V.	100,00 Tlaxcala	Meksiko	Tuotanto
Kemira Water Danmark	100,00 Esbjerg	Tanska	Tuotanto
Scandinavian Tanking System A/S	100,00 Kööpenhamina	Tanska	Tuotanto
Aliada Quimica de Portugal Lda.	50,10 Estarreja	Portugali	Tuotanto
SC Kemwater Cristal SRL	78,45 Bukarest	Romania	Tuotanto
Kemira Water Solutions Brasil -Produtos para tratam	100,00 São Paulo	Brasilia	Tuotanto
Kemira Water Solutions (Chongqing) Co., Ltd	80,00 Chongqing	Kiina	Tuotanto
Kemifloc a.s.	51,00 Prerov	Tsekinmaa	Tuotanto
Kemifloc Slovakia S.r.o.	51,00 Sol	Slovakia	Markkinointi

Yhtiö	Konsernin Sijainti omistus- osuus %		Liiketoiminnan luonne
Kemipol Sp. z o.o.	51,00 Police	Puola	Tuotanto
Kemipol-Ukraina Ltd	51,00 Chmielnicki	Ukraina	Markkinointi
Kemwater Brasil S.A.	66,70 São Paulo	Brasilia	Tuotanto
Kemwater ProChemie s.r.o.	95,10 Bakov nad Jizerou	Tsekinmaa	Tuotanto
Corporación Kemira Chemicals de Venezuela, C.A.	100,00 Caracas	Venezuela	Markkinointi
Kemira Water Solutions B.V.	100,00 Rozenburg	Hollanti	Tuotanto
Kemira Polymers Manufacturing B.V.	100,00 Botlek Rt	Hollanti	Tuotanto
Kemira Chemicals S.A./N.V.	100,00 Aartselaar	Belgia	Markkinointi
ZAO Kemira Eko	100,00 Pietari	Venäjä	Tuotanto
AS Kemivesi	100,00 Tallinna	Viro	Tuotanto
Oy Galvatek Ab	100,00 Lahti	Suomi	Markkinointi, Palvelu
Galvatek Polska Sp.z.o.o.	100,00 Varsova	Puola	Markkinointi
Galvatek Sweden AB	100,00 Norrköping	Ruotsi	Markkinointi
Kemira Water Solutions, Inc.	100,00 Bartow	Yhdysvallat	Markkinointi, Tuotanto
Kemira Logistics, Inc.	100,00 Fontana	Yhdysvallat	Palvelu
Kemira Water Solutions Canada Inc.	100,00 Varennes Qs	Kanada	Tuotanto
Kemira Specialty			
Kemira ChemSolutions b.v.	100,00 Tiel	Hollanti	Tuotanto
Kemira Coatings			
Tikkurila Oy	100,00 Vantaa	Suomi	Tuotanto
AS Tikkurila-Vivacolor	100,00 Tallinna	Viro	Tuotanto
UAB Tikkurila-Vivacolor	100,00 Vilna	Liettua	Markkinointi
OOO Tikkurila	100,00 Pietari	Venäjä	Tuotanto
Tikkurila Kft.	100,00 Budapest	Unkari	Markkinointi
SIA Tikkurila-Vivacolor	100,00 Riika	Latvia	Markkinointi
Tikkurila Coatings Sp. z o.o.	100,00 Debica	Puola	Markkinointi
Tikkurila Coatings AB	100,00 Tukholma	Ruotsi	Markkinointi
Tikkurila Coatings B.V.	100,00 Rozenburg	Hollanti	Markkinointi
OOO Tikkurila Coatings	100,00 Pietari	Venäjä	Markkinointi
Tikkurila (Beijing) Paints Co., Ltd	100,00 Peking	Kiina	Markkinointi
Dickursby Holding AB	70,00 Tukholma	Ruotsi	Holding
OOO Gamma Industrial Coatings	70,00 Pietari	Venäjä	Tuotanto
OOO Tikkurila Powder Coatings	70,00 Pietari	Venäjä	Tuotanto
IP Tikkurila	100,00 Minsk	Valko-Venäjä	Markkinointi
TOO Tikkurila	100,00 Almaty	Kazakhstan	Markkinointi
TOV Tikkurila	100,00 Kiev	Ukraina	Tuotanto
Isanta LLC	100,00 Kiev	Ukraina	Tuotanto
Tikkurila Polska S.A.	100,00 Debica	Puola	Tuotanto
Tikkurila s.r.o.	100,00 Praha	Tsekinmaa	Markkinointi
Tikkurila Slovakia s.r.o.	100,00 Martin	Slovakia	Markkinointi
Tikkurila JUB Romania S.R.L.	50,00 Pantelimon City	Romania	Markkinointi
Alcro-Beckers AB	100,00 Tukholma	Ruotsi	Tuotanto
Färgglädje Måleributiken i Alvik AB	100,00 Bromma	Ruotsi	Markkinointi
Tikkurila Norge A/S	100,00 Oslo	Norja	Markkinointi
Tikkurila Danmark A/S	100,00 Brøndby	Tanska	Markkinointi
Pigrol Farben GmbH	100,00 Ansbach	Saksa	Tuotanto
Alcro Parti AB	50,00 Tukholma	Ruotsi	Markkinointi
Muut			
Kemira GrowHow A/S	100,00 Fredericia	Tanska	Holding
Kemira Specialty Crop Care España S.A.	100,00 Madrid	Espanja	Markkinointi
Kemira Specialty Crop Care B.V.	100,00 Rozenburg	Hollanti	Markkinointi
Spruce Vakuutus Oy	100,00 Helsinki	Suomi	Palvelu
Industry Park of Sweden AB	100,00 Helsingborg	Ruotsi	Palvelu
Industry Park i Helsingborg Förvaltning AB	100,00 Lund	Ruotsi	Holding
Kemira Kopparverket KB	100,00 Helsingborg	Ruotsi	Holding
Kemira Netherland Holding B.V.	100,00 Rozenburg	Hollanti	Palvelu
Kemira International Finance B.V.	100,00 Rozenburg	Hollanti	Holding

Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS)

(euroa)

71

	Liitetieto	1.1.-31.12.2008	1.1.-31.12.2007
Liikevaihto	2	285 317 455,54	279 694 043,13
Valmisteverastojen muutos	3	5 801 973,00	2 402 953,86
Valmistus omaan käyttöön	3	1 329 792,09	1 929 754,46
Liiketoiminnan muut tuotot	4	114 546 081,75	30 476 101,94
Materiaalit ja palvelut	3	-160 395 401,69	-139 046 730,76
Henkilöstökulut	5	-78 836 507,70	-68 710 370,95
Poistot ja arvonalentumiset	6	-32 941 754,43	-36 381 461,35
Liiketoiminnan muut kulut	3	-96 918 233,84	-92 660 247,01
Liikevoitto/tappio		37 903 404,72	-22 295 956,68
Rahoitustuotot ja -kulut	7	-16 882 755,44	-28 854 077,20
Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä		21 020 649,28	-51 150 033,88
Satunnaiset erät	8	36 048 924,54	48 670 000,00
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		57 069 573,82	-2 480 033,88
Tilinpäätössiirrot	6	929 260,28	1 266 696,21
Tuloverot	9	-3 310 368,75	3 865 614,95
Tilikauden voitto		54 688 465,35	2 652 277,28

Emoyhtiön tase (FAS)

(euroa)

72

	Liitetieto	31.12.2008	31.12.2007
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	10	43 263 539,45	26 913 269,57
Aineelliset hyödykkeet	11	113 438 428,57	113 157 179,69
Sijoitukset	12		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		1 346 782 492,12	1 421 025 736,22
Osuudet osakkuusyrityksissä		137 528 088,91	1 016 427,91
Muut sijoitukset		31 188 626,65	21 077 179,46
Sijoitukset yhteensä		1 515 499 207,68	1 443 119 343,59
Pysyvät vastaavat yhteensä		1 672 201 175,70	1 583 189 792,85
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	13	26 841 686,57	19 465 318,76
Pitkäaikaiset saamiset	14	275 175 127,11	323 422 303,66
Lyhytaikaiset saamiset	14	189 374 603,37	204 829 953,99
Rahamarkkinasijoitukset ja rahavarat	15	68 388 489,08	4 732 099,42
Rahat ja pankkisaamiset		5 648 234,47	4 603 379,68
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		565 428 140,60	557 053 055,51
Vastaavaa yhteensä		2 237 629 316,30	2 140 242 848,36
VASTATTAVAA			
	Liitetieto	31.12.2008	31.12.2007
Oma pääoma			
Osakepääoma	16	221 761 727,69	221 761 727,69
Ylikurssirahasto		257 877 731,94	257 877 731,94
Edellisten tilikausien voitto/ tappio		146 639 099,01	204 586 017,53
Tilikauden voitto/ tappio		54 688 465,35	2 652 277,28
Oma pääoma yhteensä		680 967 023,99	686 877 754,44
Tilinpäätössiirtojen kertymä	17	41 125 506,93	42 054 767,21
Pakolliset varaukset	18	52 539 542,54	11 064 555,13
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma	19	479 059 494,97	389 362 755,30
Lyhytaikainen vieras pääoma	20	983 937 747,87	1 010 883 016,28
Vieras pääoma yhteensä		1 462 997 242,84	1 400 245 771,58
Vastattavaa yhteensä		2 237 629 316,30	2 140 242 848,36

Emoyhtiön rahavirtalaskelma (FAS)

73

(euroa)

	2008	2007
Liiketoiminnan rahavirrat		
Liiketulos	37,9	-30,9
Oikaisut liiketulokseen	-58,7	-6,6
Poistot	33,0	36,4
Saadut korot	41,3	44,6
Maksetut korot	-81,8	-68,3
Saadut osingot	31,6	9,2
Muut rahoituserät	3,8	-69,4
Verot	2,7	-2,6
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	9,8	-87,6
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden muutos	-5,4	-5,1
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos	-12,8	-0,9
Korottomien lyhytaikaisten velkojen muutos	8,4	-19,4
Käyttöpääoman muutos yhteensä	-9,8	-25,4
Liiketoiminnasta kertyneet rahavarat	0,0	-113,0
Investointien rahavirrat		
Tytäryhtiöiden hankinta	-35,2	-497,7
Muiden osakkeiden ostot	-146,6	-8,2
Muun käyttöomaisuuden ostot	-45,9	-46,2
Luovutustulot konserniyhtiöiden myynnistä	180,5	1,3
Luovutustulot muiden osakkeiden myynnistä	0,0	6,1
Luovutustulot muun käyttöomaisuuden myynnistä	8,3	3,6
Investointeihin käytetyt nettorahavarat	-38,9	-541,1
Rahavirta ennen rahoitusta	-38,9	-654,1
Rahoituksen rahavirrat		
Pitkäaikaisten lainojen nostot (+), maksut (-)	273,4	29,5
Pitkäaikaisten lainasaamisten vähennys (+), lisäys (-)	48,1	263,2
Lyhytaikaisen rahoituksen lisäys (+), vähennys (-)	-206,0	316,8
Osakepääoman korotus	0,0	0,2
Saadut konserniavustukset	48,7	52,0
Maksetut osingot	-60,6	-58,2
Muut	0,0	0,9
Rahoitukseen käytetyt nettorahavarat	103,6	604,4
Rahavarojen nettomuutos	64,7	-49,7
Rahavarat 31.12.	74,0	9,3
Rahavarat 1.1.	9,3	59,0
Rahavarojen nettomuutos	64,7	-49,7

Emoyhtiön liitetiedot

1 EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Laatimisperusta

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu Suomessa voimassa olevien lakien ja säännösten mukaan (FAS). Kemira-konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti, ja emoyhtiö noudattaa konsernin laatimisperiaatteita aina kun se on ollut mahdollista. Alla on esitetty lähinnä ne laatimisperiaatteet, joissa käytäntö poikkeaa konsernin periaatteista. Muilta osin noudatetaan konsernin laatimisperiaatteita.

Rahoitusvarat, rahoitusvelat ja johdannaissopimukset

Kaikki rahoitusvarat (mukaan lukien osakkeet) ja -velat on kirjattu hankinta-arvoonsa tai arvonalentumisella vähennettyyn arvoon lukuun ottamatta johdannaisinstrumentteja, jotka on arvostettu käypään arvoonsa. Rahoitusvarojen ja -velkojen, myös johdannaisten, arvomuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti rahoituseriin. Johdannaissopimusten arvostusmenetelmistä on kerrottu konsernin laatimisperiaatteissa.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön eläkevastuut on hoidettu osaksi eläkevakuutusyhtiössä ja osaksi omissa eläkesäätiöissä. Eläkekulut perustuvat eläkevastuulaskelmiin ja kirjataan tulosvaikutteisesti. Yhtiö on antanut toimitusjohtajalle erillisen eläkesitoumuksen.

Henkilöstön osakepohjainen kannustinjärjestelmä

Osakepalkkiojärjestelmien käsittelystä on kerrottu konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa. Emoyhtiössä osakepalkkiot kirjataan kuluiksi maksettavien suoritusten suuruusina.

Tuloverot

Tuloveroihin ja laskennallisiin verosaamisiin ja -velkoihin sovelletaan konsernin laatimisperiaatteita siten kuin se on mahdollista Suomen tilinpäätöskäytännön mukaan. Poistoeron laskennallinen verovelka ilmoitetaan liitetietona.

Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet

Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan konsernin laatimisperiaatteita. Emoyhtiössä kirjataan edelleen liikearvojen poistot ja niiden aineettomien hyödykkeiden poistot, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton.

Vuokrasopimukset

Kaikki leasingmaksut on käsitelty vuokrakuluina.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaiset tuotot ja kulut koostuvat saaduista ja annetuista konserniavustuksista, jotka eliminoidaan konsernitasolla.

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

75

TULOSLASKELMA

2. LIIKEVAIHTO	2008	2007
Liikevaihto toimialoitain		
Kemira Pulp & Paper	140 397 000	159 769 000
Kemira Water	31 149 000	23 808 000
Kemira Specialty	68 169 000	63 708 000
Muut ml. toimialojen välinen liikevaihto	45 602 456	32 409 043
Yhteensä	285 317 456	279 694 043
Liikevaihdon jakauma markkina-alueittain, % liikevaihdesta		
Suomi	66	67
Ruotsi	6	5
Muut EU-maat	15	15
Muu Eurooppa	7	5
Pohjois- ja Etelä-Amerikka	4	3
Aasia	3	4
Yhteensä	100	100

3. KULUT	2008	2007
Valmisteverastojen muutos	-5 801 973	-2 402 954
Valmistus omaan käyttöön	-1 329 792	-1 929 754
Materiaalit ja palvelut		
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	157 832 841	137 510 385
Aine- ja tarvikevarastojen muutos	567 257	-1 155 792
Ulkopuoliset palvelut	1 995 304	2 692 138
Materiaalit ja palvelut yhteensä	160 395 402	139 046 731
Henkilöstökulut	78 836 508	68 710 371
Vuokrat	19 081 387	12 097 028
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	28 291	2 127 827
Muut kulut	77 808 556	78 435 391
Yhteensä	329 018 378	296 084 640

Valmistus omaan käyttöön sisältää lähinnä käyttöomaisuushankintoihin kohdistuvia palkka- ja henkilömenoja sekä varastosta otettuja aineita ja tarvikkeita.

Muut kulut sisältävät v. 2007 vetyperoksidisopimusmaksua 3,4 milj. euroa.

Vuonna 2008 kustannukset sisälsivät pakollisten varausten nettolisäystä 21,5 milj. euroa (henkilöstökuluissa 2,5 milj. euroa, vuokrissa 4,7 milj. euroa ja muissa kuluissa 14,3 milj. euroa) ja vuonna 2007 kustannukset sisälsivät pakollisten varausten nettovähennystä -5,7 milj. euroa.

4. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	2008	2007
Purkuvoitto	-	14 268 618
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	6 408 742	1 227 895
Osakkeiden myyntivoitot	80 474 451	3 244 882
Vuokratuotot	2 026 739	515 809
Hallintopalveluveloitukset	21 478 877	11 002 619
Muut liiketoiminnan tuotot	4 157 273	216 279
Yhteensä	114 546 082	30 476 102

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

76

5. HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖSTÖMÄÄRÄ	2008	2007
Hallintoneuvoston palkat	-	48 717
Hallituksen, toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa palkat ¹⁾	1 354 473	2 776 508
Muut palkat	54 159 466	46 938 129
Eläkekulut	16 109 840	15 098 595
Muut henkilöstösivukulut	7 212 729	3 848 422
Yhteensä	78 836 508	68 710 371

1) Kemira Oyj:n toimitusjohtajalle maksettu palkka mukaan lukien luontoisedut oli 656 832 (1 660 726) euroa, johon sisältyi 7 380 (1 003 261) euroa tulospalkkioita. Kemira Oyj:n toimitusjohtajan sijaiselle maksettu palkka mukaan lukien luontoisedut oli 322 760 (773 717) euroa, johon sisältyi 0 (462 257) euroa tulospalkkioita.

Muut lähipiiritapahtumat esitetään konsernin liitetiedossa 19.

Henkilökunta vuoden lopussa		
Kemira Pulp & Paper	408	461
Kemira Water	73	71
Kemira Specialty	137	142
Muut	309	361
Yhteensä	927	1 035
Henkilökunta keskimäärin	1 020	1 054

6. POISTOT JA ARVONALENTUMISET	2008	2007
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomien oikeuksien poistot	1 306 981	936 155
Liikearvon poistot	592 185	592 184
Muun aineettoman omaisuuden poistot	3 801 345	5 098 662
Muun aineettoman omaisuuden arvonalentumiset	-	15 000 000
Tytäryhtiöosakkeiden arvonalentumiset	9 366 947	-
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennusten ja rakennelmien poistot	2 440 356	2 385 344
Rakennusten ja rakennelmien arvonalentumiset	657 933	
Koneiden ja kaluston poistot	13 263 087	12 197 126
Koneiden ja kaluston arvonalentumiset	1 343 145	
Muut aineelliset hyödykkeet	169 775	171 990
Yhteensä	32 941 754	36 381 461
Poistoeron muutos (+ lisäys/ - vähennys)		
Aineettomat oikeudet	-168 633	29 461
Muu aineeton omaisuus	1 917 741	-1 087 620
Rakennukset ja rakennelmat	-1 137 707	-280 995
Koneet ja kalusto	-1 534 717	-92 201
Muut aineelliset hyödykkeet	-5 945	164 658
Yhteensä	-929 260	-1 266 696

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

77

7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	2008	2007
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot		
Osinkotuotot konserniyhtiöiltä	31 491 944	10 123 320
Osinkotuotot muilta	80 526	69 358
Osinkotuotot yhteensä	31 572 470	10 192 678
Korkotuotot		
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista konserniyhtiöiltä	14 460 537	19 021 216
Korkotuotot lyhytaikaisista sijoituksista konserniyhtiöiltä	4 625 728	6 852 653
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista muilta	2	256
Korkotuotot lyhytaikaisista sijoituksista muilta	20 825 278	17 560 070
Korkotuotot yhteensä	39 911 545	43 434 195
Muut rahoitustuotot		
Muut rahoitustuotot konserniyhtiöiltä	3 257 570	154 550
Muut rahoitustuotot muilta	1 223 027	-
Muut rahoitustuotot yhteensä	4 480 597	154 550
Kurssierot		
Kurssierot konserniyhtiöiltä	113 203 039	69 768 756
Kurssierot muilta	106 819 161	87 354 561
Kurssierot yhteensä	220 022 200	157 123 317
Rahoitustuotot yhteensä	295 986 811	210 904 740
Rahoituskulut		
Korkokulut		
Korkokulut konserniyhtiöille	-25 402 092	-7 736 785
Korkokulut muille	-66 733 325	-64 549 771
Korkokulut yhteensä	-92 135 417	-72 286 555
Muut rahoituskulut	-9 984 489	-18 830 826
Kurssierot		
Kurssierot konserniyhtiöiltä	-121 148 841	-91 294 511
Kurssierot muilta	-89 600 820	-57 346 924
Kurssierot yhteensä	-210 749 662	-148 641 435
Rahoituskulut yhteensä	-312 869 567	-239 758 817
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-16 882 755	-28 854 077
Kurssierot		
Realisoituneet	-7 775 183	-23 162 957
Realisoitumattomat	-1 497 355	31 644 838
Yhteensä	-9 272 538	8 481 882

Vuonna 2007 muut rahoituskulut sisältävät pakollisten varausten nettovähennystä 37,4 milj. euroa.

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

78

8. SATUNNAISET ERÄT	2008	2007
Satunnaiset tuotot		
Saadut konserniavustukset	36 048 925	48 670 000
Yhteensä	36 048 925	48 670 000
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä	36 048 925	48 670 000
9. TULOVEROT		
Tuloverot aikaisemmilta vuosilta	1 623 922	-816 418
Laskennalliset verot	1 638 953	-4 195 234
Muut verot ja veronluontoiset menot	47 494	1 146 037
Yhteensä	3 310 369	-3 865 615

TASE

10. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Muu aineeton omaisuus	2008 yhteensä
Hankintameno vuoden alussa	9 726 859	7 263 126	12 925 550	41 319 822	71 235 356
Lisäykset	2 467 739	-	1 776 261	17 816 030	22 060 030
Vähennykset	-2 508	-1 081 706	-	-670 477	-1 754 692
Siirrot erien välillä	1 512 252	-	-12 827 618	11 315 365	0
Hankintameno vuoden lopussa	13 704 341	6 181 419	1 874 193	69 780 741	91 540 694
Kertyneet poistot vuoden alussa	-4 233 884	-5 683 965	-	-34 404 238	-44 322 086
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2 508	1 081 706	-	661 228	1 745 443
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-1 306 981	-592 185	-	-3 801 345	-5 700 511
Kertyneet poistot vuoden lopussa	-5 538 356	-5 194 444	0	-37 544 355	-48 277 154
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	8 165 985	986 976	1 874 193	32 236 386	43 263 539

	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Muu aineeton omaisuus	2007 yhteensä
Hankintameno vuoden alussa	11 336 737	8 344 832	651 501	31 637 051	51 970 121
Lisäykset	1 418 706	-	12 897 985	10 592 070	24 908 761
Vähennykset	-3 318 794	-1 081 706	-	-1 131 229	-5 531 729
Siirrot erien välillä	290 209	-	-623 936	221 930	-111 797
Hankintameno vuoden lopussa	9 726 859	7 263 126	12 925 550	41 319 822	71 235 356
Kertyneet poistot vuoden alussa	-6 548 606	-6 173 487	-	-15 435 730	-28 157 822
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	3 250 877	1 081 706	-	1 130 154	5 462 737
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-936 155	-592 184	-	-20 098 662	-21 627 002
Kertyneet poistot vuoden lopussa	-4 233 884	-5 683 965	0	-34 404 238	-44 322 086
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	5 492 975	1 579 161	12 925 550	6 915 584	26 913 270

11. AINEELLISET HYÖDYKKEET

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2008 yhteensä
Hankintameno vuoden alussa	1 178 787	52 429 718	199 067 270	3 854 820	10 522 457	267 053 052
Lisäykset	-	175 059	15 396 804	6 076	6 219 667	21 797 606
Vähennykset	-778 048	-2 381 850	-2 737 364	-11 334	-	-5 908 596
Siirrot erien välillä	-	2 214 082	6 781 331	-	-8 995 414	0
Hankintameno vuoden lopussa	400 739	52 437 009	218 508 041	3 849 562	7 746 710	282 942 062
Kertyneet poistot vuoden alussa	-	-23 111 881	-128 917 622	-1 866 369	-	-153 895 872
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	1 624 924	635 537	6 074	-	2 266 535
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-	-3 098 289	-14 606 232	-169 775	-	-17 874 296
Kertyneet poistot vuoden lopussa	-	-24 585 246	-142 888 318	-2 030 070	-	-169 503 634
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	400 739	27 851 764	75 619 724	1 819 492	7 746 710	113 438 429

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2007 yhteensä
Hankintameno vuoden alussa	1 186 586	50 127 344	203 042 733	3 888 324	4 922 205	263 167 192
Lisäykset	-	1 870 382	10 049 511	-	9 408 318	21 328 212
Vähennykset	-7 798	-805 922	-16 706 924	-33 505	-	-17 554 148
Siirrot erien välillä	-	1 237 914	2 681 949	-	-3 808 066	111 797
Hankintameno vuoden lopussa	1 178 787	52 429 718	199 067 270	3 854 820	10 522 457	267 053 052
Kertyneet poistot vuoden alussa	-	-21 319 451	-133 219 856	-1 719 518	-	-156 258 825
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	592 914	16 499 360	25 139	-	17 117 413
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-	-2 385 344	-12 197 126	-171 990	-	-14 754 460
Kertyneet poistot vuoden lopussa	-	-23 111 881	-128 917 622	-1 866 369	-	-153 895 872
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	1 178 787	29 317 837	70 149 648	1 988 451	10 522 457	113 157 180

12. SIIJOITUKSET

	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet osakkuus-yrityksissä	Muut osakkeet	2008 yhteensä
Kirjanpitoarvo vuoden alussa	1 421 025 736	1 016 428	21 077 179	1 443 119 344
Lisäykset	25 013 668	136 511 661	10 113 600	171 638 929
Vähennykset ja siirrot erien välillä	-89 889 965	-	-2 153	-89 892 118
Arvonalentumiset	-9 366 947	-	-	-9 366 947
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	1 346 782 492	137 528 089	31 188 627	1 515 499 208

	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet osakkuus-yrityksissä	Muut osakkeet	2007 yhteensä
Kirjanpitoarvo vuoden alussa	927 949 659	3 909 554	12 919 076	944 778 289
Fuusiomuutos	-	-	-	0
Lisäykset	497 751 305	-	8 191 432	505 942 737
Vähennykset ja siirrot erien välillä	-4 675 228	-2 893 126	-33 328	-7 601 683
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	1 421 025 736	1 016 428	21 077 179	1 443 119 344

Osakkuusyritykset on eritelty konsernin liitetiedossa 33.

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

81

13. VAIHTO-OMAISUUS	2008	2007
Aineet ja tarvikkeet	8 614 716	6 641 889
Valmiit tuotteet	17 762 469	11 960 496
Ennakkomaksut	464 502	862 934
Yhteensä	26 841 687	19 465 319

14. SAAMISET

Pitkäaikaiset saamiset

Pitkäaikaiset korolliset saamiset		
Lainasaamiset		
Lainasaamiset konserniyhtiöiltä	262 089 838	308 690 613
Lainasaamiset muilta	-	829
Lainasaamiset yhteensä	262 089 838	308 691 442
Pitkäaikaiset korottomat saamiset		
Laskennalliset verosaamiset	13 085 289	14 724 242
Muut saamiset	-	6 620
Pitkäaikaiset korottomat saamiset yhteensä	13 085 289	14 730 862
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	275 175 127	323 422 304

Lyhytaikaiset saamiset

Lyhytaikaiset korolliset saamiset		
Lainasaamiset konserniyhtiöiltä	47 989 190	79 071 002
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	47 989 190	79 071 002
Lyhytaikaiset korottomat saamiset		
Myyntisaamiset		
Myyntisaamiset konserniyhtiöiltä	17 117 341	16 893 328
Myyntisaamiset muilta	29 389 882	25 677 071
Myyntisaamiset yhteensä	46 507 223	42 570 399
Siirtosaamiset		
Siirtosaamiset konserniyhtiöiltä	45 180 804	56 112 671
Siirtosaamiset omistusyhteisyrityksiltä	-	3 843
Siirtosaamiset muilta	49 593 002	26 095 652
Siirtosaamiset yhteensä	94 773 806	82 212 166
Muut saamiset		
Muut saamiset	104 384	976 387
Muut korottomat lyhytaikaiset saamiset yhteensä	104 384	976 387
Lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä	141 385 413	125 758 952
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	189 374 603	204 829 954
Saamiset yhteensä	464 549 730	528 252 258

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

82

	2008	2007
Siirtosaamiset		
Siirtosaamiset koroista	9 642 551	10 623 714
Siirtosaamiset veroista	13 085 289	4 641 818
Siirtosaamiset kurssieroista	24 363 692	15 195 681
Siirtosaamiset konserniavuiista	36 048 900	48 670 000
Siirtosaamiset muista	11 633 373	3 080 952
Yhteensä	94 773 806	82 212 166

15. RAHOITUSARVOPAPERIT

Rahoitusarvopaperit	68 388 489	4 732 099
Yhteensä	68 388 489	4 732 099

16. OMA PÄÄOMA

Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	221 761 728	221 624 482
Lisäys (optiot)	-	137 246
Osakepääoma 31.12.	221 761 728	221 761 728
Ylikurssirahasto 1.1.	257 877 732	257 866 338
Lisäys (optiot)	-	11 394
Ylikurssirahasto 31.12.	257 877 732	257 877 732
Sidottu oma pääoma yhteensä 31.12.	479 639 460	479 639 460
Vapaa oma pääoma		
Edellisten tilikausien voitto 1.1. ¹⁾	207 238 295	261 897 494
Tilikauden tulos	54 688 465	2 652 277
Osingonjako	-60 599 196	-58 154 106
Osakepohjainen kannustinjärjestelmä; osakkeina annettu osuus	-	842 630
Edellisten tilikausien voitto ja tilikauden voitto 31.12.	201 327 564	207 238 295
Vapaa oma pääoma yhteensä 31.12.	201 327 564	207 238 295
Oma pääoma yhteensä 31.12.	680 967 024	686 877 754

Yhtiön hallussa on omia osakkeita 3 854 465 kappaletta, hankintahinta 25 937 835 euroa.

Omien osakkeiden muutokset	EUR	KPL
Hankintameno/määrä 1.1.2008	25 937 835	3 854 465
Hankintameno/määrä 31.12.2008	25 937 835	3 854 465

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

83

17. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	2008	2007
Tilinpäätössiirtojen kertymät		
Kertynyt poistoero käyttöomaisuuserittäin		
Rakennukset ja rakennelmat	6 771 211	7 908 918
Koneet ja kalusto	31 356 583	31 448 956
Muut aineelliset hyödykkeet	490 460	1 938 749
Aineettomat oikeudet	161 186	-7 447
Liikearvo	394 790	394 789
Muu aineeton omaisuus	1 951 278	370 803
Yhteensä	41 125 507	42 054 767

Tilinpäätössiirtojen kertymien muutos		
Tilinpäätössiirtojen kertymät 1.1.	42 054 767	43 321 463
Poistoeron muutos tuloslaskelmassa	-929 260	-1 266 696
Tilinpäätössiirtojen kertymät 31.12.	41 125 507	42 054 767

Kertyneiden poistojen laskennallinen verovelka oli 10,7 milj. euroa 31.12.2008 ja 10,9 milj. euroa 31.12.2007.

18. PAKOLLISET VARAUKSET	2008	2007
Pitkäaikaiset varaukset		
Eläkevaraukset	7 090 135	6 864 835
Muut pakolliset varaukset		
Ympäristö- ja vahinkovaraus	15 275 976	2 325 976
Muut varaukset	25 692 600	1 873 744
Muut pakolliset varaukset yhteensä	40 968 576	4 199 720
Pitkäaikaiset varaukset yhteensä	48 058 711	11 064 555

Lyhytaikaiset varaukset		
Muut pakolliset varaukset		
Muut varaukset	4 480 831	-
Lyhytaikaiset varaukset yhteensä	4 480 831	-

Pitkä- ja lyhytaikaiset pakolliset varaukset yhteensä	52 539 543	11 064 555

Muutos pakollisissa varauksissa		
Pakolliset varaukset 1.1.	11 064 555	54 164 978
Varauksen käyttö tilikauden aikana	-2 270 002	-44 601 405
Varauksen lisäys tilikauden aikana	43 744 989	1 500 982
Pakolliset varaukset 31.12.	52 539 543	11 064 555

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

84

19. PITKÄAIKAISET KOROLLISET VELAT	2008	2007
Lainat rahoituslaitoksilta	198 290 281	168 972 186
Eläkelainat	37 118 409	22 215 364
Muut pitkäaikaiset velat	243 650 805	198 175 205
Yhteensä	479 059 495	389 362 755
Pitkäaikaisen vieraan pääoman erääntyminen		
2010 (2009)	212 419 418	13 567 481
2011 (2010)	48 415 096	149 151 082
2012 (2011)	89 376 457	49 149 785
2013 (2012)	43 836 829	84 961 096
2014 (2013) tai sen jälkeen	85 011 695	92 533 312
Yhteensä	479 059 495	389 362 755
Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua		
Lainat rahoituslaitoksilta	74 137 064	79 817 947
Eläkelainat	10 874 631	12 715 364
Yhteensä	85 011 695	92 533 312

Yhtiöllä ei ole vaihto- eikä joukkovelkakirjalainoja.

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

85

20. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	2008	2007
Korolliset lyhytaikaiset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	523 553 513	554 372 954
Eläkelainat, lyhennyserät	-	14 370 000
Muiden pitkäaikaisten lainojen lyhennyserät muille	13 466 647	12 677 834
Muut korolliset velat		
Muut korolliset lyhytaikaiset velat konserniyhtiöille	317 877 257	330 526 878
Muut korolliset lyhytaikaiset velat muille	4 879 325	8 295 357
Korolliset lyhytaikaiset velat yhteensä	859 776 742	920 243 023
Korottomat lyhytaikaiset velat		
Saadut ennakot	39 477	2 088 292
Ostovelat		
Ostovelat konserniyhtiöille	3 293 514	3 239 991
Ostovelat muille	27 832 381	20 438 661
Ostovelat yhteensä	31 125 895	23 678 653
Siirtovelat		
Siirtovelat konserniyhtiöille	20 320 315	12 972 008
Siirtovelat muille	68 043 542	50 363 513
Siirtovelat yhteensä	88 363 858	63 335 521
Muut korottomat velat muille	4 631 776	1 537 528
Muut korottomat velat yhteensä	4 631 776	1 537 528
Korottomat lyhytaikaiset velat yhteensä	124 161 006	90 639 993
Lyhytaikaiset velat yhteensä	983 937 748	1 010 883 016
Siirtovelat		
Siirtovelat palkoista	9 903 302	9 563 970
Siirtovelat koroista ja kurssieroista	61 097 134	31 915 977
Siirtovelat muista	17 363 422	21 855 574
Yhteensä	88 363 858	63 335 521

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

21. VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET	2008	2007
Taseen velkoihin sisältyvät kiinnelainat ja niiden vakuutena annetut kiinnitykset		
Eläkelainat	7 484 365	7 484 632
Muut lainat	676 664	780 003
Lainat yhteensä	8 161 029	8 264 635
 Annetut kiinnitykset	 8 325 301	 8 325 302
Takaukset		
Konserniyhtiöiden puolesta		
Lainoista	728 910 212	516 036 770
Muiden puolesta	4 920 747	2 238 224
Yhteensä	733 830 959	518 274 994
Leasingvastuut		
Vuoden sisällä erääntyvät	7 948 581	7 723 397
Yli vuoden päästä erääntyvät	81 526 988	79 374 170
Yhteensä	89 475 569	87 097 567

Rahoitusinstrumenttien nimellisarvot ja markkina-arvot sisältyvät konsernin liitetietoihin.

Ympäristöriskit ja -vastuut esitetään konsernin liitetiedossa 31.

Emoyhtiön liitetiedot

(euroa)

22. KEMIRA OYJ:N OSAKKEET JA OSUUDET

Konserniyhtykset	Konsernin omistusosuus%	Emoyhtiön omistusosuus%
AS Kemivesi	100	100
Finnish Chemicals Oy	100	100
Industry Park of Sweden AB	100	100
Kemira (Yixing) Co.,Ltd	100	100
Kemira Asia Pacific Pte. Ltd.	100	100
Kemira Argentina S.A.	100	15,8
Kemira Cell Spolka z.o.o.	55	55
Kemira Chemicals (Shanghai) Co.,Ltd	100	100
Kemira Chemicals (UK) Ltd	100	100
Kemira Chemicals AS	100	100
Kemira Chemicals Brasil Ltda	100	100
Kemira Chemicals Canada Inc.	100	100
Kemira Chemicals Holding Oy	100	100
Kemira Chemicals India Private Ltd.	100	100
Kemira Chemie Ges.mbH	100	100
Kemira Chile Comercial Limitada	100	99
Kemira Chimica Spa	100	100
Kemira Chimie S.A.	100	100
Kemira de Mexico S.A. de C.V.	100	100
Kemira Germany GmbH	100	100
Kemira GrowHow A/S	100	100
Kemira GrowHow SCC B.V.	100	100
Kemira Iberica S.A.	100	100
Kemira Japan K.K.	100	100
Kemira Kemi AB	100	100
Kemira Korea Corporation	100	100
Kemira KTM d.o.o.	100	100
Kemira Nederland Holding B.V.	100	100
Kemira Specialty Chemicals Inc.	100	100
Kemira Specialty Crop Care S.A.	100	100
Kemira-Swiecie sp.z.o.o.	100	100
Kemira Water Danmark A/S	100	100
Kemira Water Solutions (Chongqing) Co., Ltd	80	80
Kemira Water Solutions, Inc.	100	100
Kemira Water Solutions Brasil	100	99,999
Kemwater Cristal S.A.	78,45	78,45
Oy Galvatek Ab	100	100
PT Kemira Indonesia	100	75
Spruce Vakuutus Oy	100	100
Tikkurila Oy	100	100
Omistusyhteisyydet		
Haapaveden Puhdistamo Oy	40,5	40,5
Haapaveden Ympäristöpalvelut Oy	40,5	40,5
Kemwater Phil. Corp.	40	40
Sachtleben GmbH	39	39
White Pigment LLC	39	39

Osakkeet ja osakepääoma

31.12.2008 Kemira Oyj:n osakepääoma oli 221,8 miljoonaa euroa ja osakkeiden määrä 125 045 000. Kukin osake oikeuttaa yhtiökokouksessa yhteen ääneen. Kemira Oyj:n osakkeet ovat rekisterissä Euroclear Finland Oy:n ylläpitämässä arvosuosjärjestelmässä.

Osakkeenomistajat

Vuoden 2008 päättyessä Kemira Oyj:llä oli 21 333 rekisteröityä osakkeenomistajaa (31.12.2007: 16 723).

Kemira Oyj:n suurin yksittäinen osakkeenomistaja oli 31.12.2008 Oras Invest Oy 16,6 prosentin omistuosuudella (31.12.2007: 16,6). Suomen valtion täysin omistaman Solidium Oy:n omistuosuus oli 16,5 prosenttia (31.12.2007 Suomen valtio: 16,5). Ulkomaisten osakkeenomistajien osuus oli 12,8 prosenttia (18,4), sisältäen hallintarekisteröidyt omistukset. Muut suomalaiset instituutiot omistivat 38,6 prosenttia (36,6) ja kotitaloudet 12,4 prosenttia (8,8). Kemiralla oli vuoden lopussa hallussaan omia osakkeita 3 854 465 kappaletta (3 854 465), mikä vastaa 3,1 prosenttia (3,1) Kemira Oyj:n osakkeista. Kuukausittain päivitettävä luettelo Kemiran suurimmista osakkeenomistajista on nähtävillä yhtiön internetsivuilla osoitteessa www.kemira.fi/sijoittajat.

11.12.2008 Suomen valtio siirsi omistamansa 20 656 500 Kemira Oyj:n osaketta eli 16,5 prosenttia Kemiran osakkeista ja äänistä valtion täysin omistamalle Solidium Oy:lle osakeyhtiölain mukaisena apportiomaisuutena.

Listaus ja kaupankäynti

Kemira Oyj:n osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä. Kemira Oyj:n osakkeiden vuoden 2008 päätöskurssi oli 5,94 euroa (2007: 14,40). Vuoden aikana osakekurssi laski 59 prosenttia. Osakkeen ylin hinta oli 14,77 euroa (19,20) ja alin 5,42 euroa (13,11). Keskikurssi oli 8,70 euroa (16,42). Yhtiön markkina-arvo omilla osakkeilla vähennettynä oli vuoden lopussa 719,9 miljoonaa euroa (1 745,1).

Kemira Oyj:n osakkeita vaihdettiin pörssissä vuoden 2008 aikana kaikkiaan 117,4 miljoonaa kappaletta (151,6) 1 028,4 miljoonan euron (2 492,9) kokonaishintaan. Osakkeiden keskimääräinen päivävaihto oli 464 022 (606 572) osaketta.

Ajantasainen tieto Kemiran osakekurssista on luettavissa yhtiön internetsivuilla osoitteessa www.kemira.fi/sijoittajat.

Osinkopolitiikka ja osingonjako

Kemiran tavoitteena on jakaa osinkoa 40–60 prosenttia operatiivisesta nettotuloksesta.

Yhtiön hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että vuodelta 2008 maksetaan osinkoa 0,25 euroa osakkeelta, joka vastaa 86 prosentin osingonmaksua operatiivisesta nettotuloksesta. Osingon täsmäytyspäivä on 15.4.2009 ja maksupäivä 22.4.2009.

Vuodelta 2007 maksettiin osinkoa 0,50 euroa osakkeelta. Osingon täsmäytyspäivä oli 26.3.2008, ja osinko (yhteensä 60,6 miljoonaa euroa) maksettiin 2.4.2008.

Hallituksen valtuutukset

Varsinainen yhtiökokous 19.3.2008 valtuutti hallituksen päättämään enintään 2 397 515 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta. Omat osakkeet hankitaan yhtiön vapaalla omalla pääomalla joko kaikille osakkeenomistajille osoitetulla ostotarjouksella yhtäläisin ehdoin ja hallituksen päättämään hintaan tai muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa osakkeiden hankintahetken markkinahintaan NASDAQ OMX Helsinki Oy:n (Pörssi) järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä. Osakkeet hankitaan ja maksetaan Pörssin ja Euroclear Finland Oy:n sääntöjen mukaisesti. Osakkeita hankitaan käytettäväksi mahdollisten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittamisessa tai toteuttamisessa, yhtiön oman pääomarakenteen kehittämiseksi, osakkeen likviditeetin parantamiseksi tai käytettäväksi osana yhtiön osakepalkkiojärjestelmää. Osakkeet voidaan edellä mainittujen tarkoitusten toteuttamiseksi pitää yhtiöllä, luovuttaa tai mitätöidä. Hallitus päättää muista omien osakkeiden hankkimiseen liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka. Valtuutusta ei ollut käytetty 31.12.2008 mennessä.

Lisäksi yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 12 500 000 uuden osakkeen antamisesta sekä enintään 6 252 250 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman osakkeen luovuttamisesta. Uudet osakkeet voidaan antaa ja yhtiön hallussa olevat omat osakkeet luovuttaa joko maksua vastaan tai yhtiön osakepalkkiojärjestelmän toteuttamisen yhteydessä maksutta. Uudet osakkeet voidaan antaa ja yhtiöllä olevat omat osakkeet luovuttaa yhtiön osakkeenomistajille siinä suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita tai osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla osakeannilla, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittaminen tai toteuttaminen, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittäminen, osakkeen likviditeetin parantaminen tai se on perusteltua yhtiön osakepalkkiojärjestelmän toteuttamiseksi. Suunnattu osakeanti voi

olla maksuton vain yhtiön osakepalkkiojärjestelmän toteuttamisen yhteydessä. Uusia osakkeita annettaessa osakkeiden merkintähinta merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Yhtiön omia osakkeita luovutettaessa merkitään osakkeesta maksettava määrä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Hallitus päättää muista osakeanteihin liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Valtuutusta ei ollut käytetty 31.12.2008 mennessä.

Johdon osakepohjainen kannustinjärjestelmä

Kemiralla on käytössään osakepohjainen kannustinjärjestelmä. Avainhenkilöstölle suunnattu osakepohjainen kannustinjärjestelmä on ollut käytössä vuodesta 2004 alkaen ja se on osa konsernin kannustus- ja sitouttamisjärjestelmiä. Palkkiojärjestelmällä pyritään yhdistämään omistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi, sitouttamaan avainhenkilöt yhtiöön sekä tarjoamaan heille kilpailukykyinen omistukseen perustuva palkkiojärjestelmä.

Nykyisestä osakepalkkiojärjestelmästä Kemira Oyj:n hallitus päätti vuonna 2006 ja se jakautuu kolmeen vuoden mittaiseen ansaintajaksoon, jotka ovat 2007, 2008 ja 2009. Mahdolliset palkkiot maksetaan ansaintajaksoa seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä. Palkkion maksaminen perustuu asetettujen taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen, joita vuoden 2008 osalta mitataan osakekohtaisella tuloksella ja sidotun pääoman tuotolla. Mahdolliset palkkiot maksetaan Kemiran osakkeiden ja rahasuorituksen yhdistelmänä.

Osakepalkkiojärjestelmän perusteella ansaitut osakkeet on omistettava vähintään kaksi vuotta kunkin palkkiosuorituksen jälkeen. Osakkeet on luovutettava vastikkeettomasti takaisin yhtiölle, mikäli henkilön työsuhde lakkaa henkilön omasta toimesta tai yhtiö purkaa työsuhteen ennen kahden vuoden määräaikaa. Toimitusjohtajan ja johtoryhmien jäsenten on lisäksi pidettävä osakepalkkiojärjestelmän kautta saamiaan Kemira Oyj:n osakkeita vähintään vuotuisen kiinteän rahapalkkansa verran niin kauan kuin heidän työsuhteensa yhtiöön jatkuu. Osakepohjaisen järjestelmän piirissä oli 83 henkilöä 31.12.2008. Kannustinjärjestelmän perusteella luovutettavien Kemira Oyj:n osakkeiden kokonaismäärä voi olla maksimissaan yhteensä noin 774 000.

Osakepalkkiojärjestelmissä luovutettavina osakkeina käytetään yhtiön omistuksessa olevia tai osakemarkkinoilta hankittavia Kemira Oyj:n osakkeita.

Johdon osakkeenomistus

Yhtiön hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen omistivat vuoden lopussa 849 729 Kemira Oyj:n osaketta eli 0,68 prosenttia (0,58) osakkeista ja äänistä (sisältäen oman, lähipiirin ja määräysvalta-yhteisöjen omistuksen). Toimitusjohtaja Harri Kerminen omisti 17167 osaketta 31.12.2008 (17 167). Yhtiön hallituksen jäsenet eivät ole osakepalkkiojärjestelmän piirissä.

Konsernin johtoryhmien jäsenet, lukuun ottamatta toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, omistivat 31.12.2008 yhteensä 39 122 Kemiran osaketta, mikä vastasi 0,03 prosenttia yhtiön osakkeista ja äänistä (sisältäen oman, lähipiirin ja määräysvalta-yhteisöjen omistuksen).

Kemiran internetsivuilla osoitteessa www.kemira.fi/sijoittajat on nähtävillä ajantasainen tieto hallituksen ja johdon osakeomistuksista.

	Omistaja	Osakkeiden lukumäärä, kpl	% osakkeista ja äänistä
1	Oras Invest Oy	20 707 020	16,56
2	Solidium Oy	20 656 500	16,52
3	Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma	12 148 669	9,72
4	Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	8 322 796	6,66
5	Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	2 770 000	2,22
6	Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	2 088 089	1,67
7	Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	1 786 500	1,43
8	Valtion Eläkerahasto	1 700 000	1,36
9	OP-Delta -sijoitusrahasto	751 514	0,60
10	OP-Suomi Arvo -sijoitusrahasto	685 000	0,55
11	Finow Oy	625 225	0,50
12	Nextstone Oy	625 225	0,50
13	Wate Oy	625 225	0,50
14	Veritas Eläkevakuutusosakeyhtiö	620 000	0,50
15	Nordea Pankki Suomi Oyj	566 592	0,45
16	Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva	550 000	0,44
17	Nordea Henkivakuutus Suomi Oy	441 473	0,35
18	Sijoitusrahasto Nordea Fennia	393 954	0,32
19	Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	390 369	0,31
20	Kemira Growhow	386 760	0,31
	Kemira Oyj	3 854 465	3,08
	Hallintarekisteröidyt	14 547 552	11,63
	Muut yhteensä	29 802 072	23,82
	Kaikki yhteensä	125 045 000	100,00

Osakkeenomistuksen jakautuminen 31.12.2008

	Osakkeiden lukumäärä	Omistajia kpl	Omistajia %	Osakkeet, kpl	% osakkeista ja äänistä
1 - 100		4 433	20,78	300 514	0,24
101 - 500		9 188	43,07	2 585 705	2,07
501 - 1000		3 833	17,97	3 042 085	2,43
1001 - 5000		3 159	14,81	6 691 723	5,35
5001 - 10000		371	1,74	2 722 741	2,18
10001 - 50000		245	1,15	5 212 499	4,17
50001 - 100000		41	0,19	3 092 919	2,47
100001 - 500000		44	0,21	8 663 803	6,93
500001 - 1000000		8	0,04	5 048 781	4,04
1000001 -		11	0,04	87 684 230	70,12
Yhteensä		21 333	100,00	125 045 000	100,00
joista hallintarekisteröityjä		12		14 547 552	11,63

HALLITUKSEN VOITONJAKOESITYS

Kemira Oyj:n voitonjakokelpoiset varat 31.12.2008 olivat 201 327 564 euroa, josta tilikauden voitto oli 54 688 465 euroa.

Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle voitonjakokelpoisten varojen käyttämistä seuraavasti:

- tilivuodelta jaetaan osinkoa 0,25 euroa osakkeelle eli 30 297 634 euroa.
- jätetään vapaaseen omaan pääomaan 171 029 930 euroa

Helsingissä 24. helmikuuta 2009

Pekka Paasikivi

Jukka Viinanen

Elizabeth Armstrong

Juha Laaksonen

Ove Mattsson

Kaija Pehu-Lehtonen

Jarmo Väisänen

Harri Kerminen
Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 24. helmikuuta 2009

KPMG Oy Ab

Pekka Pajamo
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Kemira Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Kemira Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. – 31.12.2008. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja että emoyhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Lausunto vastuuvapaudesta ja voitonjaosta

Konsernitilinpäätös ja emoyhtiön tilinpäätös voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä, 24. helmikuuta 2009

KPMG OY AB

Pekka Pajamo
KHT

Tuloskehitys neljännesvuosittain

(Milj. e)

(Luvut ovat tilintarkastamattomia)

	2008					2007				
	1-3	4-6	7-9	10-12	Yht.	1-3	4-6	7-9	10-12	Yht.
Liikevaihto										
Kemira Pulp&Paper	263,9	253,6	281,9	258,3	1 057,7	262,7	267,0	259,7	253,6	1 043,0
Kemira Water	179,5	187,6	202,3	190,6	760,0	157,9	173,2	175,0	180,3	686,4
Kemira Specialty	107,0	108,8	95,8	63,7	375,3	103,5	110,6	109,8	102,0	425,9
Kemira Coatings	145,2	205,7	193,7	103,5	648,1	135,8	188,7	182,3	118,4	625,2
Muut ja ryhmien välinen	-12,0	-14,2	6,3	11,5	-8,4	13,4	13,5	2,7	0,1	29,7
Yhteensä	683,6	741,5	780,0	627,6	2 832,7	673,3	753,0	729,5	654,4	2 810,2
Liikevoitto										
Kemira Pulp&Paper	15,6	10,1	14,5	-38,0	2,2	22,9	23,3	23,8	-1,8	68,2
Kemira Water	9,2	5,5	8,9	-12,7	10,9	12,0	13,1	14,7	3,8	43,6
Kemira Specialty	3,8	1,6	21,2	9,8	36,4	10,3	7,1	10,0	-13,9	13,5
Kemira Coatings	11,7	29,7	30,4	-12,6	59,2	12,8	27,3	38,9	-5,9	73,1
Muut ja ml. eliminoinnit	-7,3	-7,6	-5,2	-14,6	-34,7	-9,1	-13,2	-7,9	-25,1	-55,3
Yhteensä	33,0	39,3	69,8	-68,1	74,0	48,9	57,6	79,5	-42,9	143,1
Rahoituskulut, netto	-11,2	-13,9	-20,7	-23,7	-69,5	-12,2	-12,6	-11,8	-15,3	-51,9
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0,1	0,2	-0,3	-2,7	-2,7	0,6	0,7	0,6	0,2	2,1
Voitto ennen veroja	21,9	25,6	48,8	-94,5	1,8	37,3	45,7	68,3	-58,0	93,3
Tuloverot	-5,9	-6,7	-13,4	26,0	0,0	-10,0	-12,4	-15,4	12,0	-25,8
Tilikauden voitto	16,0	18,9	35,4	-68,5	1,8	27,3	33,3	52,9	-46,0	67,5
Jakautuminen										
Emoyhteisön omistajille	14,8	17,6	34,4	-68,6	-1,8	26,4	32,3	51,8	-46,8	63,7
Vähemmistölle	1,2	1,3	1,0	0,1	3,6	0,9	1,0	1,1	0,8	3,8
Tilikauden voitto	16,0	18,9	35,4	-68,5	1,8	27,3	33,3	52,9	-46,0	67,5
Osakekohtainen tulos, laimennettu, e	0,12	0,15	0,28	-0,57	-0,02	0,22	0,27	0,43	-0,39	0,53
Sidottu pääoma, liukuva	2 062,8					2 035,8				
Sidotun pääoman tuottoprosentti (ROCE), %	3,5 %					7,1 %				